МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Аналіз ефективності обслуговування фізичних осіб в умовах війни на прикладі АБ «УКРГАЗБАНК»

Виконав: студентка 2 курсу, групи 8.0723-фк-з
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньої програми Фінанси і кредит
Г.В. Мішковець

Керівник д.е.н., професор Кушнір С.О.
Рецензент д.е.н., професор Череп А.В.

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма Фінанси і кредит

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____А.В. Череп

«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Мішковець Ганні Василівні

1. Тема роботи: «Аналіз ефективності обслуговування фізичних осіб в умовах війни на прикладі АБ «УКРГАЗБАНК»
керівник роботи: Кушнір Світлана Олександрівна, д.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 29 грудня 2023 р. № 2251-с.

2. Строк подання студентом роботи: 11 листопада 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності АБ «УКРГАЗБАНК», НБУ, наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): розглянути сутність поняття банківських послуг, перелік банківських послуг для фізичних осіб, дослідити принципи та стандарти обслуговування клієнтів, проаналізувати умови надання послуг банком, місце банку на ринку банківських послуг; виокремити особливості та тенденції розвитку банківських продуктів в Україні; провести організаційно-економічну характеристику АБ «УКРГАЗБАНК»; дослідити основні види послуг для фізичних осіб; проаналізувати динаміку розрахункових, депозитних, кредитних операцій банку; проаналізувати показники ефективності послуг для фізичних осіб АБ «УКРГАЗБАНК» та запропонувати підходи, направлені на покращення ефективності обслуговування фізичних осіб в сучасних умовах.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 32 рис., 25 табл. і 3 формули.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Кушнір С.О., д.е.н., професор	05.08.2024 р.	05.08.2024 р.
2	Кушнір С.О., д.е.н., професор	09.09.2024 р.	09.09.2024 р.
3	Кушнір С.О., д.е.н., професор	03.10.2024 р.	03.10.2024 р.

7. Дата видачі завдання: 24 червня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	24.06.2024 р. – 30.07.2024 р.	виконано
2.	Виконання вступу	01.08.2024 р. – 04.08.2024 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	05.08.2024 р. – 08.09.2024 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	09.09.2024 р. – 02.10.2024 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	03.10.2024 р. – 20.10.2024 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	21.10.2024 р. – 27.10.2024 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	28.10.2024 р. – 10.11.2024 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	11.11.2024 р.	виконано

Студент _____ Г. В. Мішковець
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ С. О. Кушнір
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ І.О. Щебликіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 122 с., 32 рис., 25 табл., 3 форм., 97 джер., 11 дод.

Об’єктом дослідження є діяльність АБ «УКРГАЗБАНК» на ринку банківських послуг в Україні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів організації діяльності банку на ринку банківських послуг для фізичних осіб в Україні.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретичних основ діяльності банку, формування спектру сучасних послуг, адаптація до умов сьогодення та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення банківського обслуговування фізичних осіб в Україні на прикладі АБ «УКРГАЗБАНК».

Завдання: 1) визначити сутність банку, банківської діяльності, банківських операцій та послуг; 2) провести аналіз економічних показників діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»; 3) розробити заходи покращення ефективності обслуговування фізичних осіб в сучасних умовах.

До основних методів дослідження можуть бути віднесені: спостереження, вимірювання, класифікація, кількісний та якісний аналіз, порівняння, експеримент, узагальнення, абстрагування і синтез та ін.

Одержані результати та їх новизна: 1) досліджено організаційно-економічну діяльність банку, пропозиції продуктового ряду банку; 2) проаналізовано основні показники ефективності продуктового ряду для фізичних осіб; 3) запропоновано інструменти, направлені на покращення ефективності обслуговування клієнтів банку.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути застосовані вітчизняними банками України для збільшення продуктивності та ефективності банківських послуг для роздрібного бізнесу.

БАНК, БАНКІВСЬКІ ПОСЛУГИ, БАНКІВСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ, ФІЗИЧНІ ОСОБИ, КРЕДИТИ, ДЕПОЗИТИ, КАРТКИ, ПОТОЧНІ ТА КАРТКОВІ РАХУНКИ, ПЕРЕКАЗИ, ІПОТЕКА, ОВДП

SUMMARY

Qualifying work: 122 p., 32 fig., 25 tab., 3 for., 97 references, 11 annex.

The object of the study is the activity of PJSC "UKRGAZBANK" in the market of banking services in Ukraine.

The subject of the study is the set of theoretical, methodological, and applied aspects of organizing the bank's activity in the market of banking services for individuals in Ukraine.

The purpose of the work is to investigate the theoretical foundations of bank activity, form a range of modern services, adapt to current conditions, and develop practical recommendations for improving banking services for individuals in Ukraine using PJSC "UKRGAZBANK" as a case study.

Tasks: 1) define the essence of a bank, banking activities, banking operations, and services; 2) conduct an analysis of the economic indicators of PJSC "UKRGAZBANK"; 3) develop measures to improve the efficiency of servicing individuals in modern conditions.

Methods of research: observation, measurement, classification, quantitative and qualitative analysis, comparison, experiment, generalization, abstraction, and synthesis, among others..

The results obtained and their novelty: 1) recommendations were developed to increase the effectiveness of anti-crisis management of the enterprise in the context of organizational changes; 2) the anti-crisis strategy of the enterprise was developed and substantiated; 3) risk management tools in enterprise management are proposed.

The theoretical foundations of the concepts of a bank, banking service, banking services, principles, types, and features of banking service were considered. The product range offerings of the bank were investigated, as well as the conditions of the current state program for lending to individuals. The organizational and financial-economic activities of PJSC "UKRGAZBANK" were analyzed, along with studying the product range for individual clients. Approaches aimed at enhancing the efficiency of banking services were proposed.

Practical significance of the obtained results. The research findings can be applied by domestic banks in Ukraine to increase productivity and efficiency of banking services for retail businesses.

BANK, BANKING SERVICES, BANKING SERVICE, INDIVIDUALS, CREDITS, DEPOSITS, CARDS, CURRENT AND CARD ACCOUNTS, TRANSFERS, MORTGAGES, GOVERNMENT SECURITIES

ЗМІСТ

ВСТУП……..…..……..... 8
1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ…….. 12
1.1 Сутність банку, банківської системи та види банків в Україні 12
1.2 Основні активні та пасивні операції банків в Україні …… 22
1.3 Розрахункові операції банків в Україні 34
2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ АБ «УКРГАЗБАНК» …….. 43
2.1 Організаційно-економічна характеристика АБ «УКРГАЗБАНК»…….... 43
2.2 Дослідження основних показників фінансово-економічної діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»…… 54
2.3 Аналіз основних видів послуг АБ «УКРГАЗБАНК»…… 70
3 АНАЛІЗ ОБСЛУГОВУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ АБ «УКРГАЗБАНК» 77
3.1 Аналіз розрахункових та депозитних операцій для фізичних осіб в АБ «УКРГАЗБАНК»……...…….. 77
3.2 Аналіз кредитних продуктів АБ «УКРГАЗБАНК» для фізичних осіб 85
3.3 Дослідження ефективності обслуговування фізичних осіб АБ «УКРГАЗБАНК» та пропозиції щодо удосконалення…….…… 96
ВИСНОВКИ……..... 106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……..…. 113
ДОДАТКИ…….…….……... 123
Декларація академічної доброчесності здобувача…….……... 134

ВСТУП

Актуальність теми. Сьогодні, зважаючи на війну рф в Україні, економічну кризу, демографічну ситуацію, все більшої актуальності потребують питання можливості отримання додаткових фінансових ресурсів для різних невідкладних потреб для юридичних та фізичних осіб. Банківська система є невід'ємною частиною фінансової системи будь-якої країни, вона має значний вплив на розвиток фінансової, інвестиційної, промислової галузей, сільського господарства, торгівлі тощо. Однак, в останні кілька років українські банки працюють в складних умовах, які відзначаються відсутністю стабільної ресурсної бази, обмеженою можливістю використання активів, посиленням фінансових ризиків та нормативних вимог НБУ щодо ліквідності, а також обмеженням пропозиції банківських продуктів для потенційних клієнтів, включаючи найбільш прибуткові, такі як кредитування. Робота банків для досягнення запланованих фінансових результатів в сьогоднішніх умовах вимагає з одного боку постійного контролю за показниками діяльності, а з іншого боку розробки такого продуктового ряду, який буде конкурентоспроможним для потенційних клієнтів.

Актуальність теми полягає в тому, що банківський ринок сьогодні, незважаючи на умови, в яких функціонує країна, намагається максимально задовольнити попит на популярні банківські продукти, такі як платіжні операції, карткові операції, депозити, кредитування, хоча через дефіцит позичкового капіталу, економічну нестабільність, низькі доходи населення, недостатню ефективність економіки, відслідковується неспроможність банків надати кредити всім бажаючим.

Та стабільність функціонування банківської систем, повнота та вчасність виконання усіх платіжних операцій, збереження грошових коштів клієнтів – в умовах війни це суттєва роль банків, направлена на підтримку громадян та найважливіших напрямів розвитку народного господарства.

Проблеми та перспективи роботи банків та розвитку банківських послуг

піднімали багато іноземних науковців, серед яких Е. Шоу, П. Роуз, Дж. М. Кейнс, Е. Коен, Й. Шумпетер [1], А.Пігу, Дж.Герлі, М. Фрідмен, Дж. Сінкі [2], B.Casu C. Girardone, P. Molyneux [3], M. Choudhry [4], P. Ferretti, P. Martino [5], K.Matthews, J. Thompson, T. Zhang [6], а також українських вчених, таких як А. Мороз, М. Савлук, Т. Остапишин [7], О.Дзюблюк, Я. Чайковський, Н.Галапун, О. Малахова, О. Пруський, З. Сороківська [8], Т. Батракова, С. Кушнір [9, 10] та інші. Але хоча питання ефективності обслуговування фізичних осіб аналізувалися і раніше, та наразі фінансова система дещо адаптувалася до впливу війни, та піднята тематика потребує додаткових досліджень.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є аналіз ефективності обслуговування банками фізичних осіб в умовах війни на прикладі АБ «УКРГАЗБАНК».

Основними завданнями магістерської роботи є наступні:

- розглянути сутність поняття банк, банківська система, державний банк;
- дослідити сучасний ринок банківських послуг в Україні;
- проаналізувати основні види банківської діяльності та банківських послуг згідно діючого законодавства України;
- проаналізувати найбільш популярні банківські послуги та їх особливості в розрізі фізичних та юридичних осіб;
- дослідити діючі державні програми для клієнтів банків;
- проаналізувати організаційну структуру, фінансово-економічну діяльність АБ «УКРГАЗБАНК»;
- дослідити види послуг, які пропонує АБ «УКРГАЗБАНК» для фізичних осіб;
- проаналізувати показники ефективності послуг для фізичних осіб-клієнтів банку;
- запропоновати засоби, направлені на підвищення ефективності обслуговування фізичних осіб-клієнтів банку.

Об’єктом дослідження є банківські послуги, направлені на задоволення потреб фізичних осіб – клієнтів АБ «УКРГАЗБАНК» в умовах війни в Україні.

Предметом дослідження є теоретично-методичні і практичні умови обслуговування фізичних осіб АБ «УКРГАЗБАНК».

Інформаційною базою дослідження стали: база законодавчо-нормативних документів України, статистичні дані НБУ, дослідження науковців та практиків в банківській сфері з питань обслуговування фізичних осіб, навчальні матеріали, інформація фінансових інтернет-джерел, публікації наукових, практичних та періодичних видань, офіційні дані АБ «УКРГАЗБАНК».

Серед методів, які застосовувалися в ході проведення дослідження можна виокремити: аналітичне дослідження, логічне узагальнення для обробки вивчених матеріалів, класифікація з метою систематизації отриманої інформації, вертикально-горизонтальний аналіз, розрахунок фінансових коефіцієнтів, аналіз та оцінювання динаміки та структури фінансових показників діяльності банку, порівняльний аналіз при дослідженні показників банківської системи України, графічний аналіз та зведення для більш презентаційного представлення результатів дослідження.

За результатами дослідження визначено наукову новизну, а саме:

- визначено суть та значення термінів «банк», «банківська система», «державний банк», «банківські послуги»;
- досліджено сучасний ринок банківських послуг в Україні;
- проаналізовано основні види банківської діяльності та банківських послуг згідно діючого законодавства України;
- досліджено популярні види послуг, які пропонує АБ «УКРГАЗБАНК» для фізичних осіб на сьогоднішній день;
- проаналізовано показники ефективності послуг для фізичних осіб-клієнтів АБ «УКРГАЗБАНК»;
- запропоновано засоби, направлені на підвищення ефективності обслуговування фізичних осіб-клієнтів банку.

Результати дослідження дозволяють фізичним особам вивчити можливості банківського обслуговування, розширити знання щодо спектру

послуг, а банку виокремити слабкі сторони, та розробити заходи щодо покращення ефективності банківського обслуговування фізичних осіб.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження представлені тезами «Кредитування агропромислового комплексу АТ «УКРГАЗБАНК» на Круглому столі «Відновлення сільських територій в умовах повоєнного відродження» (м. Запоріжжя, 21 травня 2024 року) та тезами «Впровадження KPI для досягнення стратегічних цілей в ефективності обслуговування фізичних осіб» на XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» (м. Запоріжжя, 17-18 жовтня 2024 року).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 3 друковані праці, у тому числі:

- 1 стаття «Функціонування банківської системи України в умовах невизначеності та цифровізації» у колективній монографії «Реалізація європейського вектору розвитку економіки держави шляхом цифровізації» за результатами круглого столу «Реалізація європейського вектору розвитку економіки держави шляхом цифровізації» в межах реалізації проєкту Програми Європейського Союзу Еразмус+ напряму Жан Моне 101085727 – EU-DIGITIZATION – ERASMUSJMO-2022-HEI-TCH-RSCH «Digitalization of the economy in the context of the Covid-19 pandemic as a strategic platform for economic development of the state», об’ємом 0,5 др.а.;

- тези «Кредитування агропромислового комплексу АТ «УКРГАЗБАНК» об’ємом 0,2 др.а. у збірнику «Відновлення сільських територій в умовах повоєнного відродження : збірник матеріалів Круглого столу (м. Запоріжжя, 21 травня 2024 року) / за ред. С.О. Кушнір. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 291 с.»;

- тези «Впровадження KPI для досягнення стратегічних цілей в ефективності обслуговування фізичних осіб», об’ємом 0,12 др.а. у збірнику XIX Міжнародної науково-практичної конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях».

1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

1.1 Сутність банку, банківської системи та види банків в Україні

Вагому роль в економічно-фінансовій системі кожної країни відіграє банківська система, яка здійснює грошово-кредитну політику, забезпечує стабільність та раціональне використання грошових коштів, перерозподіл капіталу в максимально ефективні галузі народного господарства, кредитування суб'єктів народного господарювання, загалом відображає ефективність економіки країни.

В сьогоднішніх умовах, в яких опинилась Україна, банківська система показала стресостійкість, витривалість, змогла не лише протистояти викликам війни, а й наростити показники та вийти за результатами 2023 року на досить високі показники прибутковості. Банківська система України підтвердила необхідність підвищення якості платіжних операцій, забезпечення безпеки банківських операцій, важливість відновлення кредитних програм, і в першу чергу тих, які забезпечуються державним співфінансуванням, оскільки саме шляхом надання кредитів банківська система організовує й обслуговує рух капіталів, тим самим стимулюючи кровообіг грошей в країні.

Банки, як основа фінансової системи, зберігають фінансову стійкість, довіру клієнтів, збільшують кредитування бізнесу і населення, а також дедалі більше долучаються до фінансування дефіциту бюджету. Властиві банківській діяльності ключові ризики залишаються помірними, а запаси капіталу та ліквідності гарантують неперервність роботи банківської системи навіть в умовах затяжної війни. Банки й надалі визначають війну як ключовий системний ризик, що впливає на їхню поточну роботу та довгострокові стратегії розвитку [12].

Слово «банк» в різних мовах звучить практично однаково (фр. *banque*, від

італ. *Banco* – лава, конторка) – це кредитно-фінансова установа, що здійснює залучення та нагромадження вільних грошових коштів (вкладів) юридичних і фізичних осіб, а також платіжні грошові операції та операції з цінними паперами, проводить кредитування організацій, підприємств і населення.

Статтею 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» визначено, що банк – юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги [13].

Згідно ст.334 Господарського кодексу України «банки - це фінансові установи, функціями яких є залучення у вклади грошових коштів громадян і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах і на власний ризик, відкриття та ведення банківських рахунків громадян та юридичних осіб» [14].

Банківська система України – сукупність Національного банку, який проводить грошово-кредитну, емісійну, валютну політику, є ядром резервної системи банківських операцій, і інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень закону «Про банки і банківську діяльність» та в рамках загального грошово-кредитного механізму в Україні.

Банки є юридичними особами, можуть створюватися у формі акціонерних товариств або кооперативів, які самостійно визначають напрями своєї діяльності і спеціалізацію за видами послуг. Банки можуть функціонувати як універсальні або як спеціалізовані - ощадні, інвестиційні, іпотечні, розрахункові (клірингові) [14].

Національний банк України визначає види спеціалізованих банків та порядок набуття банком статусу спеціалізованого, а також здійснює регулювання діяльності спеціалізованих банків через економічні нормативи та нормативно-правове забезпечення здійснюваних цими банками операцій.

Станом на 01.07.2024 року офіційно діючих зареєстрованих функціонує 63 банки (рис.1.1), куди входять 6 державних банків, 43 комерційних банків, 14

банків з іноземним капіталом та філії іноземних банків.

Рисунок 1.1 – Динаміка кількості банків в Україні з 01.01.2008 по 01.01.2024 рр., млн. грн.

Станом на 1 січня 2024 року у банківському секторі працювало 63 банка. В цілому за рік було ліквідовано чотири банки: АТ «Форвард», «Айбокс», «Конкорд» та «Укрбудінвест». Сумарна частка цих установ становила менше 1% від активів платоспроможних банків, тож їх виведення з ринку не позначилося на роботі банківського сектору.

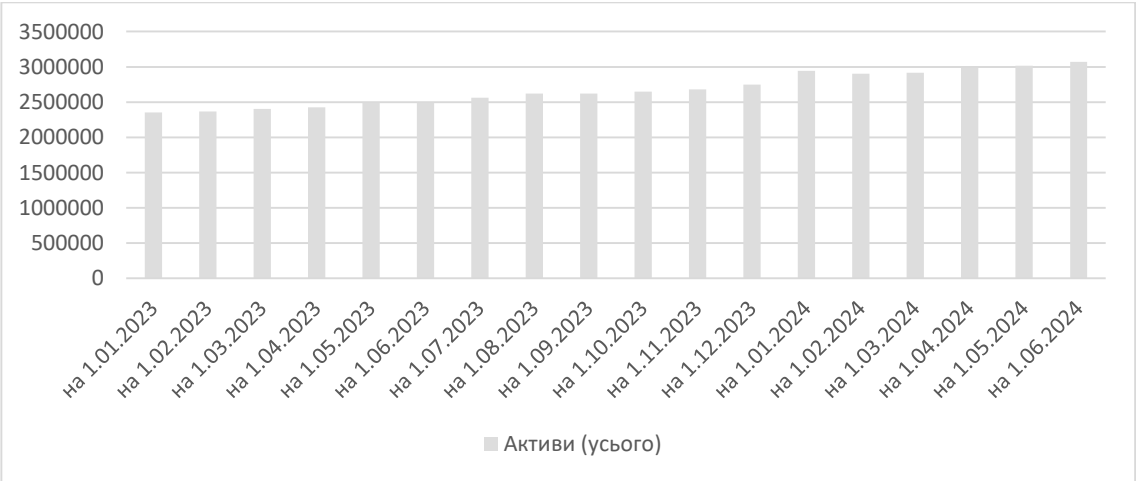

Рисунок 1.2 – Динаміка активів української банківської системи з 01.01.2023 по 01.06.2024 рр., млн. грн.

В І кварталі поточного року відбулася перекласифікація АТ «Перший інвестиційний банк» (0,01% загальних активів сектору) з категорії приватних до групи державних - суд передав державі 88,9% акцій цього банку, що належали підсанкційній особі. Попри це, у І кварталі 2024 року частка чистих активів держбанків залишилася на рівні 53,6% [15]. За І квартал обсяг чистих активів платоспроможних банків зріс на 1,4%, з них на 0,8 в. п. через курсову переоцінку.

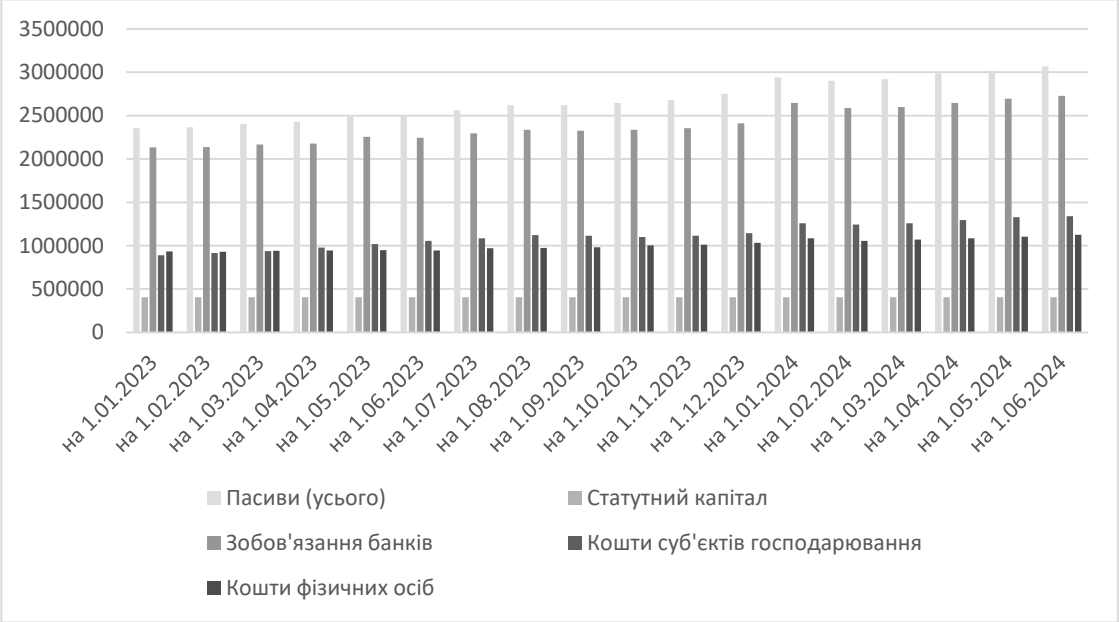

Рисунок 1.3 – Динаміка пасивів української банківської системи з 01.01.2023 по 01.06.2024 рр., млн. грн.

Зростання пасивів банківської системи України пов’язане зі зростанням об’ємів коштів суб’єктів господарювання на 50%, а також фізичних осіб на 20%. За перший квартал поточного року частка коштів клієнтів у структурі зобов’язань зросла до 92,2%.

В 2021 році банківська система України отримала загальний прибуток в розмірі 77,5 млрд грн., вже 2022 рік банки закінчили з прибутком 24,7 млрд грн, що майже в три рази менше порівняно з попереднім роком. В 2023 році українські банки отримали майже 160 млрд грн прибутку до оподаткування, що майже вдвічі більше, ніж до початку повномасштабного вторгнення.

63% від загального прибутку усіх банків припадає на п’ять (АТ «Приватбанк», АТ «Укрексімбанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Сенс Банк» та АБ «УКРГАЗБАНК») з шести державних банків, які в отримали 41,4 млрд грн прибутку (рис.1.4). Збитковими за 1 квартал 2024 року було вісім малих банків із сукупним збитком 111 млн грн.

Рентабельність капіталу сектору була близько 50% після оподаткування за підвищеною в 2023 році ставкою податку в розмірі 25%.

Головними факторами, які вплинули на збільшення прибутковості за 2023 рік Національний банк України назвав збільшення процентних доходів та значно менші відрахування в резерви під збитки від активних операцій.

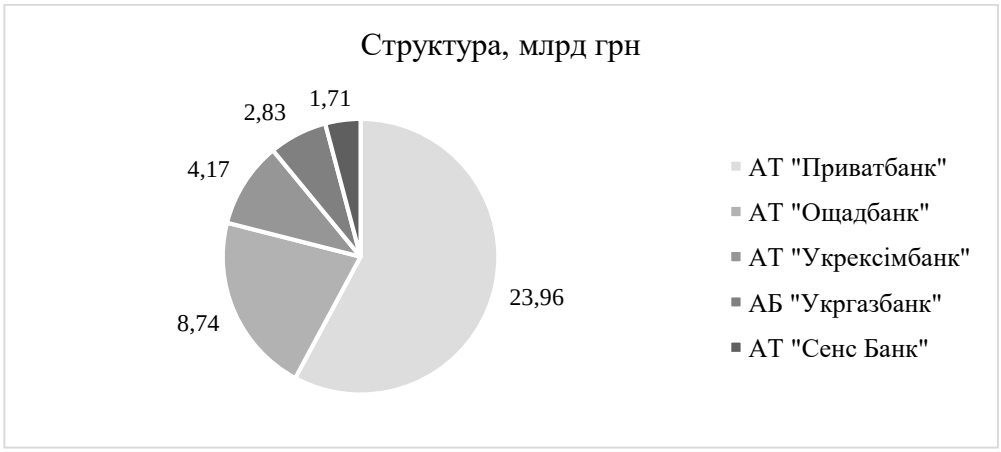

Рисунок 1.4 – Структура прибутковості державних банків України за період січень-травень 2024 року, млрд грн

Згідно з даними НБУ, за перші п’ять місяців 2024 року АТ «Приватбанк» отримав 23,96 млрд грн прибутку після оподаткування, що складає 35% сукупного прибутку усіх банків, хоча це 6% менше, ніж за аналогічний період 2023 року, але Приватбанк сплатить 8,04 млрд. грн. – що становить майже половину від суми податків усіх банків країни за цей час (рис.1.5). Лише АТ

«Перший інвестиційний банк» показав збитки у розмірі 16,5 млн грн.

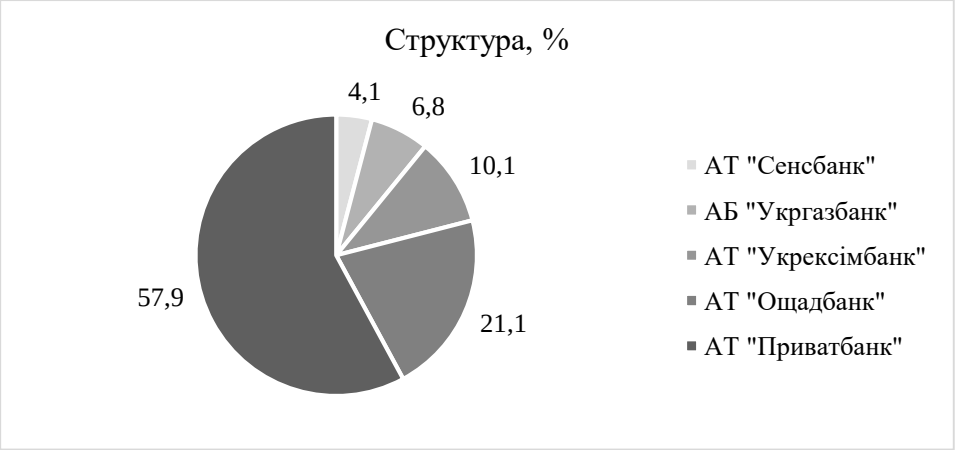

Рисунок 1.5 – Структура прибутковості державних банків України за період січень-травень 2024 року, %

Державні банки відрізняються від інших тим, що згідно ст.7 Закону України «Про банки та банківську діяльність» 100 відсотків статутного капіталу держбанку належить державі. Державний банк може існувати лише у формі акціонерного товариства, єдиним акціонером якого є держава. Функції з управління корпоративними правами держави у державному банку здійснює Кабінет Міністрів України, рішення якого оформлюються актами.

Наглядова рада є колегіальним органом управління державного банку, складається з дев’яти членів, з яких шість членів є незалежними, а три члени є представниками держави.

Виконавчим органом державного банку, що здійснює поточне управління діяльністю державного банку, є правління державного банку. Голова та члени правління державного банку призначаються та звільняються з посади наглядовою радою державного банку за пропозицією комітету наглядової ради державного банку з питань призначень та винагород посадовим особам.

На посади голову та членів правління державного банку погоджує Національний банк України.

Банки згідно Закону України «Про банки та банківську діяльність» після реєстрації та отримання ліцензії проводять банківську діяльність, а саме

«залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб» [13].

Державні банки займають суттєву долю в національній банківській системі. На даний час одним з пріоритетних напрямків роботи Міністерства фінансів України є реформування державного банківського сектору [16].

З цією метою Міністерством фінансів за участі Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Міжнародної фінансової корпорації та Європейського банку реконструкції та розвитку було розроблено та запроваджуються «Засади стратегічного реформування державного банківського сектору» [18].

Відповідно до вимог пункту 4 Порядку відбору банків, через які здійснюється виплата пенсій, грошової допомоги, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та заробітної плати працівникам бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 № 1231, Міністерство фінансів України до переліку уповноважених банків станом на 01.02.2022 р. внесено 46 банків, серед яких усі прибуткові державні банки України [19].

Комерційні українські банки утворюються фізичними та/ або юридичними особами, учасниками цивільних відносин. Учасниками комерційного банку не можуть бути юридичні особи, в яких банк має істотну участь, громадські об'єднання, політичні партії, релігійні та благодійні організації.

Інститути спільного інвестування можуть бути засновниками банку та власниками істотної участі у банку лише за умови, що такий інститут спільного інвестування є корпоративним інвестиційним фондом та більш як 75 відсотків акцій такого фонду і більш як 75 відсотків акцій (часток) компанії з управління активами такого фонду прямо та/або опосередковано належать одній особі або групі асоційованих осіб [13].

Комерційні українські банки за період 5 місяців 2024 року отримали 10,42 млрд грн прибутку, що майже в 1,5 рази більше порівняно з відповідним періодом 2023 року (рис.1.6; 1.7).

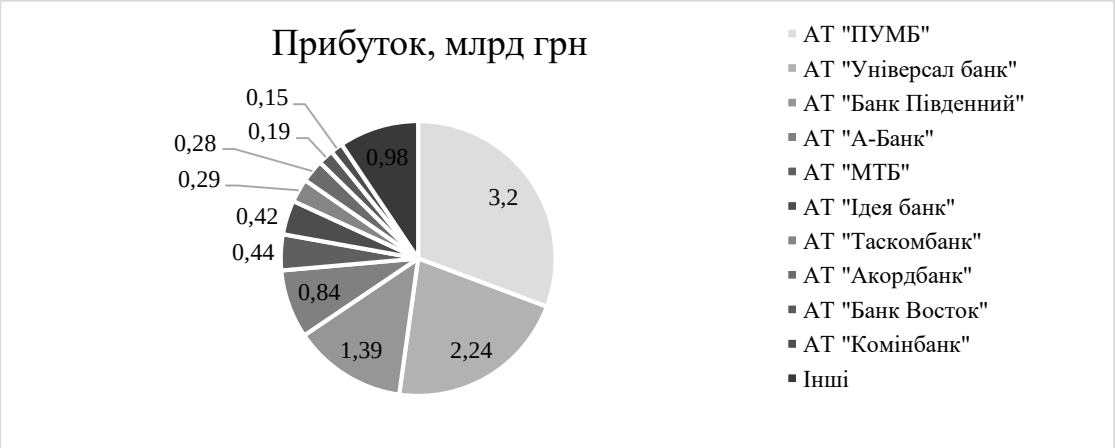

Рисунок 1.6 – Структура прибутковості комерційних банків України за період січень-травень 2024 року, млрд грн

Лідером цієї групи став АТ «ПУМБ», який заробив 3,2 млрд грн, що на 7% більше ніж минулого року. Варто зауважити, що разом з АТ «Універсал банк» (Монобанк) АТ «ПУМБ» отримали 5,44 млрд грн, що становить половину прибутку комерційних банків в Україні.

Серед показників приросту, найбільший приріст прибутку до 436,77 млн грн, тобто у 13,6 разів, показав АТ «МТБ банк».

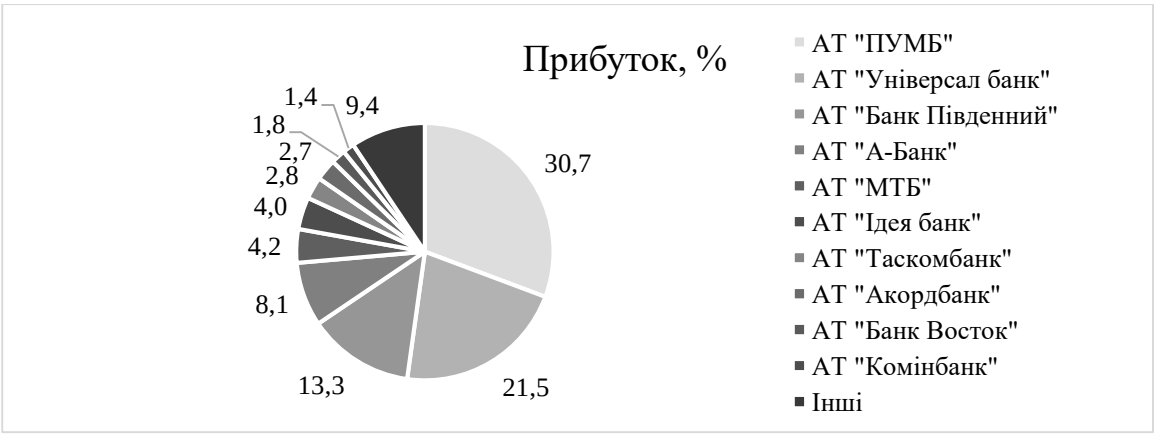

Рисунок 1.7 – Структура прибутковості комерційних банків України за період січень-травень 2024 року, %

Банк з іноземним капіталом - банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10 відсотків [13]. Аналіз банків з іноземним капіталом показав, що тринадцять з чотирнадцяти банків цієї групи отримали прибуток у розмірі 16,23 млрд грн, що складає 24% сукупного прибутку всіх банків в Україні (рис.1.8).

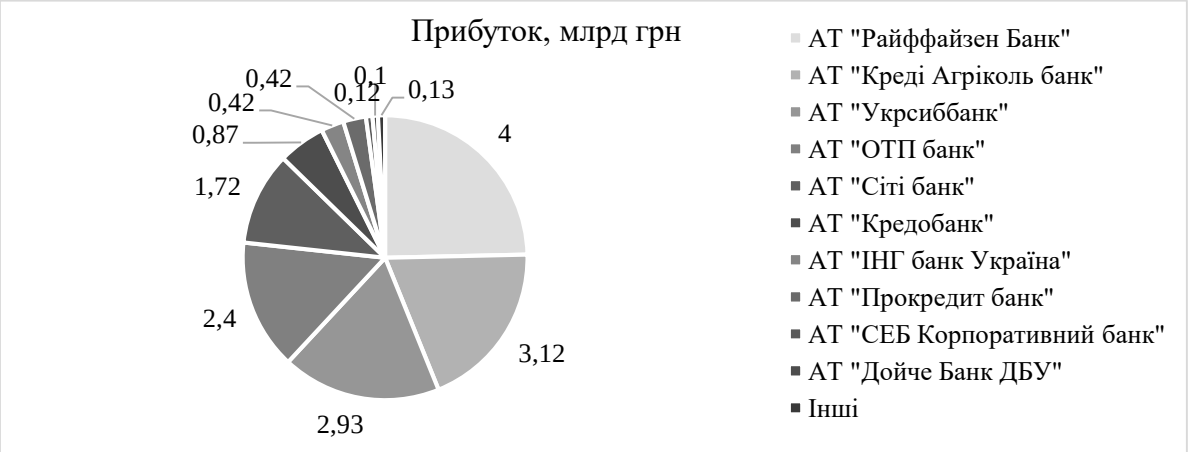

Рисунок 1.8 – Структура прибутковості банків з іноземним капіталом за період січень-травень 2024 року, млрд грн

Серед цієї групи банків лідирує АТ «Райффайзен банк» з майже 4 млрд грн прибутку, що на 22% більше порівняно з відповідним періодом минулого року та зростанням податкових витрат до 1,32 млрд грн, що майже вдвічі більше до відповідного періоду 2023 року. Також варто відмітити, що найбільший приріст прибутку показав АТ «Креді Агріколь банк», який заробив 3,12 млрд грн, що в 5 разів більше, ніж за аналогічний період 2023 року.

В процентному співвідношенні видно, що АТ «Райффайзен банк» напрацював майже четвертину прибутків групи банків з іноземним капіталом, близько 19% показали філії французьких банків АТ «Креді Агріколь банк» та «Укрсиббанк», майже 15% «ОТП банк» та 10,6% «Сіті банк». Інші банки

показали разом 12,7 % прибутку сукупності по групі (рис.1.9).

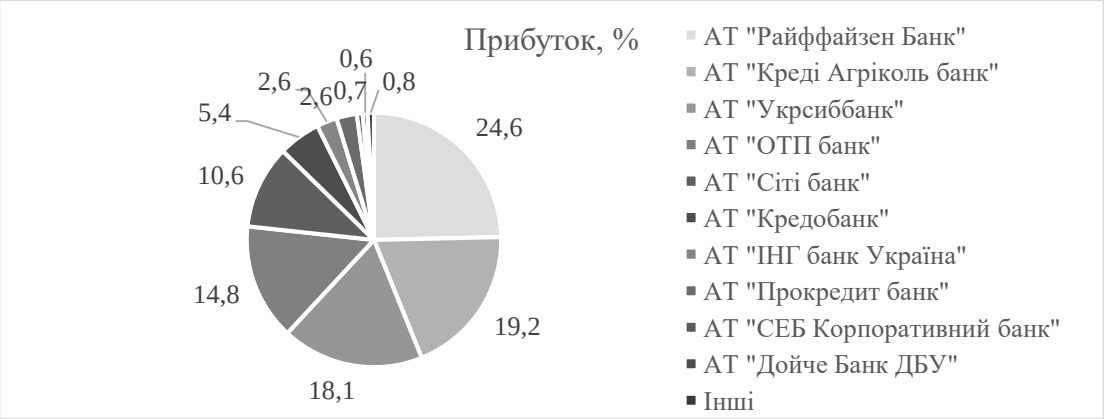

Рисунок 1.9 – Структура прибутковості банків з іноземним капіталом за період січень-травень 2024 року, %

Як бачимо за аналізований період державні банки лідирують на банківському рингу України за показником прибутковості.

Аналіз рейтингу найнадійніших банків України за травень 2024 року, складеним за даними НБУ за участю експертів банківського ринку показав, що більшість банків підтримують здатність без затримки повернути депозити, в разі появи фінансових проблем або проблем, пов’язаних з погашенням кредитів та зростанням заборгованості клієнтів, а також рівень підтримки акціонерів та держави [20].

Дані таблиці 1.1 показують, що важливим фактором для підтримання стійкості банка має, хто являється власником та його відношення до формування капіталу та ліквідних ресурсів. Як видно, перші місця за надійністю банків належать державним банкам України та міжнародним фінансовим холдингам.

Таблиця 1.1 – Рейтинг надійності банків в Україні

Місце	Назва банку	Власність
1	АТ «Приватбанк»	державний
2	АТ «Ощадбанк»	державний
3	АТ «Укрексімбанк»	державний
4	АТ «Креді Агріколь Банк»	Credit Agricole, Франція, є дочірній банк в рф
5	АТ «Ukrsibbank»	BNP Paribas Group, Франція, є дочірній банк в рф
6	АТ «Кредобанк»	PKO Bank Polska, Польща
7	АБ «УКРГАЗБАНК»	державний
8	АТ «СІТІбанк Україна»	Citigroup, США
9	АТ «ПроКредит Банк»	ProCredit Bank, Німеччина
10	АТ «Правекс-банк»	Intesa Sanpaolo, Італія
11	АТ «ПУМБ»	СКМ Фінанс / Рінат Ахметов, Україна
12	АТ «ІНГ Банк Україна»	ING Group, Нідерланди, є дочірній банк в рф
13	АТ «Райффайзен Банк»	Raiffeisen International Bank, Австрія, є доч. банк в рф
14	АТ «Універсал Банк»	Bailican, Кіпр / Сергій Тігіпко, Україна
15	АТ «ОТП Банк»	OTP Bank, Угорщина, є дочірній банк в рф

1.2 Основні активні та пасивні операції банків в Україні

Згідно ст.47 ЗУ «Про банки та банківську діяльність» банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім страхування), а також здійснювати іншу діяльність як у національній, так і в іноземній валюті, на підставі банківської ліцензії шляхом надання банківських послуг. Банки згідно закону мають надавати три види виключно банківських послуг (табл.1.2).

Таблиця 1.2 – Види банківських послуг

Виключна сукупність банківських послуг	Пасивні (депозитні) операції	залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню, від необмеженого кола осіб
	Активно-пасивні (платіжні) операції	відкриття та ведення поточних (розрахункових, кореспондентських) рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах, та рахунків умовного зберігання (ескроу)
	Активні (кредитні) операції	надання коштів та банківських металів у кредит за рахунок залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від власного імені, на власних умовах та на власний ризик
Додаткові фінансові послуги		фінансовий лізинг
		факторинг
		надання гарантій
		торгівля валютними цінностями
		фінансові послуги, що надаються в межах професійної діяльності на ринках капіталу, передбачених частиною другою статті 41 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»
		фінансові платіжні послуги
Додаткова діяльність		зберігання цінностей (у тому числі щодо обліку і зберігання цінних паперів та інших коштовностей, конфіскованих (заарештованих) на користь держави та/або визнаних безхазяйними) або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа
		здійснення операцій з готівкою, інкасації коштів та перевезення валютних цінностей
		надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг
		надання послуг адміністратора за випуском облігацій відповідно до ЗУ «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»

Основою пасивних банківських операцій є депозити. Депозитні операції банків полягають у залученні коштів у вклади та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів. Депозити утворюються за рахунок коштів у готівковій або у безготівковій формі, у гривнях або в іноземній валюті, що розміщені юридичними особами чи громадянами (клієнтами) на їх рахунках у банку на договірних засадах на певний строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства та умов договору. Договір банківського вкладу (депозиту) укладається у письмовій формі [14].

Проаналізуємо частку строкових депозитів фізичних та юридичних осіб за період з 01 січня 2017 року до 01 січня 2014 року (рис.1.10).

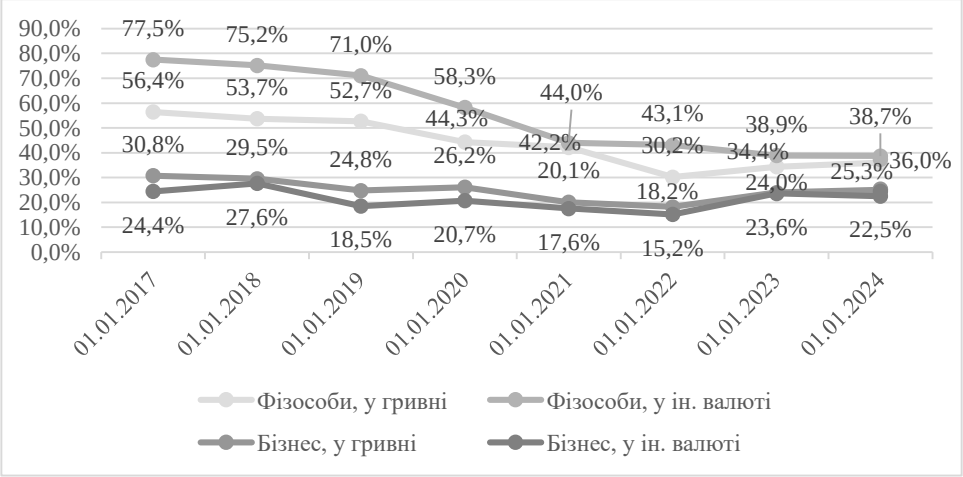

Рисунок 1.10 – Динаміка частки строкових депозитів фізичних та юридичних осіб в банках України за період 01.01.2017 – 01.01.2024 рр., %

Як наглядно показує графік на рисунку 1.10 частка строкових депозитів бізнеса відрізняється більшою стабільністю, ніж фізичних осіб, частка яких скоротилася на 57% в гривні та вдвічі в іноземній валюті.

Якщо проаналізувати динаміку депозитів фізичних осіб в розрізі банків, можна побачити, що в державних банках, і в т. ч. в АТ «Приватбанку», а також комерційних українських банках ситуація стабільна, а відтік депозитів відбувся з банків з іноземним капіталом (рис.1.11). За 1 квартал поточного року обсяги

гривневих коштів клієнтів суттєво не змінилися (-0,3%): після традиційного сезонного зменшення коштів на початку року вони повернулися до рівня кінця минулого року.

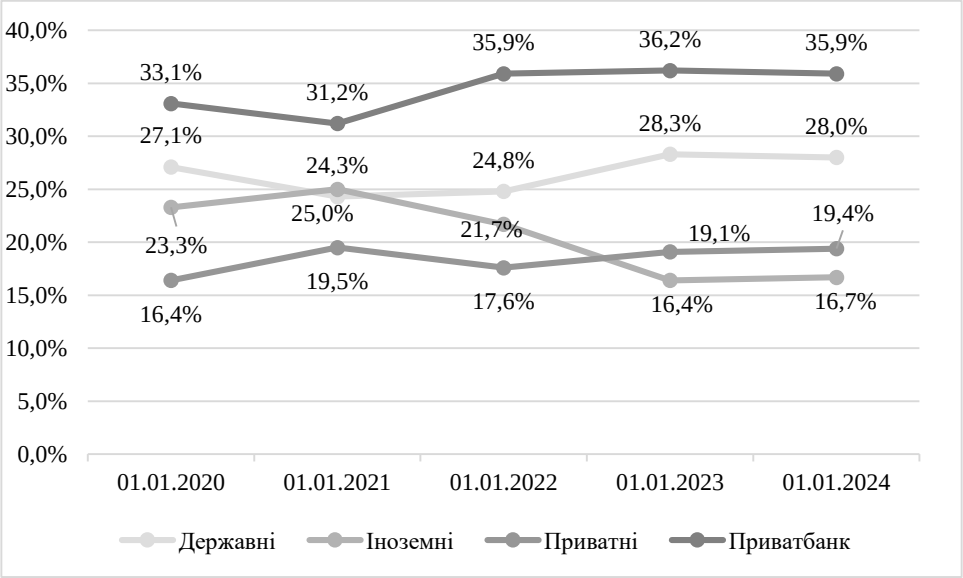

Рисунок 1.11 – Динаміка депозитів фізичних осіб в банках за період з 01.01.2020 по 01.01.2024 рр., %

Найактивніше залучали кошти банки з приватним капіталом – приріст на +2,1% за квартал. Строкові депозити фізичних осіб у гривні зростали майже рівномірно в усіх групах банків – у цілому на 4,3% кв/кв. Тож частка строкових коштів у гривні і далі зростала – на 1,6 в. п. до 36%. Роздрібні клієнти й надалі віддавали перевагу новим депозитам строком від трьох до шести місяців. Кошти населення в іноземній валюті знизилися на 2,3% (-0,8% р/р). Рівень доларизації коштів клієнтів зріс на 0,7 в. п. до 32,2%, насамперед через послаблення курсу гривні [15].

Кошти бізнесу в національній валюті зросли на 1,1% за квартал (+41,8% р/р). Частка нових депозитів строком понад 6 міс. зросла найбільше – на 1,9 в. п. до 33,1% за квартал. Переважна частина вкладів відкривається на термін від 3 до 6 міс. – майже 45% (рис.1.12).

Банки з іноземним та державним капіталом залучили коштів бізнесу найбільше: +4,7% та +3,6% відповідно. Валютні кошти бізнесу зростали

швидше – на 2,8% за квартал (+7,8 р/р). Зростання відбулося тільки в приватних та іноземних банках – на 11,3% та 6,5% відповідно.

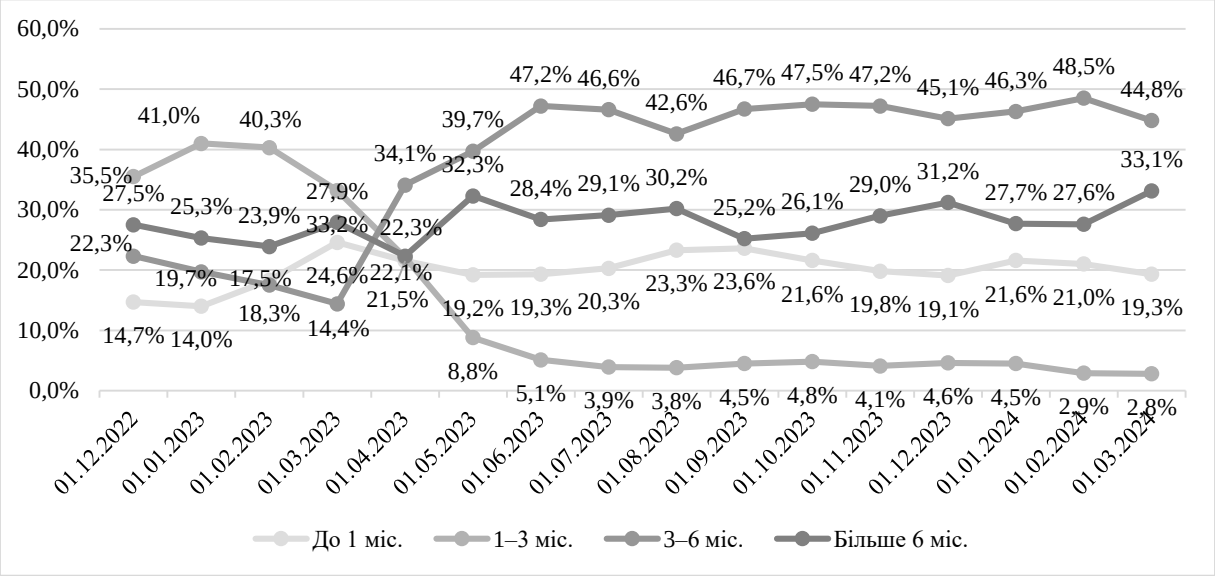

Рисунок 1.12 – Динаміка строкових депозитів суб'єктів господарювання в банках за період з 01.12.2022 по 01.03.2024 рр., %

Основою активних банківських операції є кредитування. Згідно статті 2 Закону України «Про банки та банківську діяльність» «банківський кредит - будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми» [13].

У зв'язку з неправильним тлумаченням терміну, часом до слова «кредит» вживають синоніми «позика» та «позичка», хоча незважаючи на те, що дані слова мають спільні риси, вони мають і суттєві відмінності. В банківській термінології використовується термін саме «кредит», а вірніше «кредитні операції».

Згідно ст.345 Господарського кодексу України «кредитні операції полягають у розміщенні банками від свого імені, на власних умовах та на

власний ризик залучених коштів юридичних осіб (позичальників) та громадян» [14].

Кредитні відносини здійснюються на підставі кредитного договору, що укладається між кредитором і позичальником у письмовій формі. У кредитному договорі передбачаються мета, сума і строк кредиту, умови і порядок його видачі та погашення, види забезпечення зобов'язань позичальника, відсоткові ставки, порядок плати за кредит, обов'язки, права і відповідальність сторін щодо видачі та погашення кредиту.

Правові наслідки недійсності кредитного договору, а також недійсності договору застави, яким забезпечується виконання позичальником своїх зобов'язань за кредитним договором, визначаються Цивільним кодексом України [21].

При наданні кредитів кожен банк зобов'язаний дотримуватись основних принципів кредитування, а саме поверненості, платності, строковості, цільового використання, забезпеченості, у тому числі перевіряти кредитоспроможність позичальників та наявність забезпечення кредитів, додержуватись встановлених Національним банком України вимог щодо концентрації ризиків. Банк використовує інформацію з Кредитного реєстру для оцінки кредитного ризику.

Тимчасово, на період дії воєнного стану в Україні, банк не мають права видавати бланкові кредити. Також законодавством України забороняється надання безпроцентних кредитів.

До банківських кредитних операцій відноситься широкий перелік, який включає:

1) одноразові кредити;

2) кредитні лінії (метод кредитування, коли позичальник отримує право на отримання і використання кредиту у відведений термін, при цьому встановлюється ліміт видачі та/або ліміт заборгованості);

3) овердрафти (кредитування банком розрахункового рахунку клієнта для оплати ним розрахункових документів при недостачі або відсутності на розрахунковому рахунку клієнта-позичальника коштів);

4) здійснення операцій на ринках капіталу від свого імені;

5) надання гарантій (специфічний засіб забезпечення виконання господарських зобов'язань шляхом письмового підтвердження банком, іншою фінансовою установою задоволення вимог управненої сторони в розмірі повної грошової суми, зазначеної у письмовому підтвердженні, якщо третя особа (зобов'язана сторона) не виконає зазначене у ньому певне зобов'язання або настануть інші умови, передбачені у відповідному підтвердженні);

6) факторинг (фінансування під відступлення права грошової вимоги), за яким він передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони за плату, а друга сторона відступає або зобов'язується відступити банку своє право грошової вимоги до третьої особи);

7) лізинг (господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне володіння та користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів);

8) акредитиви (грошове зобов'язання банку-емітента виконати зобов'язання проти належного представлення);

9) консорціумне кредитування (в рамках такої угоди банки-учасники встановлюють умови надання кредиту та призначають банк, відповідальний за виконання угоди. Банки-учасники несуть ризик по наданому кредиту пропорційно до внесених у консорціум коштів);

10) надання інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі.

Також варто зауважити, що в пп. 5.18 розділу 1 «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями», затверджене Постановою Правління НБУ від 30.06.16 № 351 наведено визначення кредитної операції, а саме «кредитна операція – вид активних банківських операцій, пов'язаних із розміщенням залучених банком коштів таким шляхом: надання їх у тимчасове користування або прийняття зобов'язань про надання певної суми коштів; надання гарантій, порук, акредитивів, акцептів, авалів; розміщення депозитів; проведення факторингових операцій та операцій фінансового лізингу; видача кредитів у формі врахування векселів, у формі операцій зворотного репо; будь-якого продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання щодо сплати процентів та інших зборів за такою сумою (відстрочення платежу); розстрочення платежу за продані банком активи» [22].

Кредити, які надаються банками, розрізняються за:

1) строками користування (короткострокові - до одного року, середньострокові - до трьох років, довгострокові - понад три роки);

2) способом забезпечення;

3) ступенем ризику;

4) методами надання;

5) строками погашення;

6) іншими умовами надання, користування або погашення.

Банки контролюють виконання позичальниками умов кредитного договору, цільове використання, своєчасне та повне погашення кредиту.

У разі якщо позичальник не виконує своїх зобов'язань згідно укладеного договору, банк має право зупинити подальшу видачу кредиту відповідно до умов договору.

Розглянемо фактичну ситуацію щодо кредитування банками України в динаміці та на сьогоднішній день (табл.1.3)

Як видно з даних таблиці 1.3 банки нарощують свої кредитні портфелі, і останній півроку відмічається стрімке збільшення портфелів за рахунок зростання об'ємів виданих кредитів державними банками та банками з приватним капіталом (з початку поточного року більше, ніж на 7%) (рис.1.13).

Третій квартал поспіль тривало пожвавлення корпоративного кредитування. За І квартал поточного року чистий гривневий кредитний портфель бізнесу зріс на 2,9%. Зростали й обсяги гривневих кредитів малим та середнім підприємствам (МСП): за І квартал – на 1,6%, річні темпи пришвидшилися до 15,9%. Кредити МСП становили 59% чистого гривневого кредитного портфеля бізнесу.

Таблиця 1.3 – Динаміка об'ємів кредитування банками в Україні за період з 01.01.2018 по 01.06.2024 р., млн. грн.

	01.01.2018	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.06.2024
Всі кредити, в т.ч.:	1 090 914	1 097 595	1 049 579	1 149 567	1 133 563	1 130 774	1 202 600
з державною часткою, з них	558 974	624 856	540 326	539 403	609 131	693 215	741 814
АТ КБ «Приватбанк»	269 532	305 163	245 013	249 621	258 532	285 836	314 749
з державною часткою крім АТ КБ «Приватбанк»	289 442	319 693	295 313	289 782	350 599	407 380	427 066
іноземних банківських груп	382 417	330 599	344 206	400 930	315 381	204 437	209 915
з приватним капіталом	125 270	142 140	164 673	209 234	209 051	233 122	250 870
неплатоспроможні	24 253	0	374	0	0	0	0
непрацюючі кредити	594 999	530 780	430 371	345 131	432 105	422 360	421 288

Зростання гривневих бізнес-кредитів відбулося в банках усіх груп, крім АТ «Приватбанк». Чистий корпоративний кредитний портфель в іноземній валюті за І квартал поточного року скоротився на 4,8% завдяки погашенню заборгованості в іноземних та державних банках.

Надалі зростає вага кредитування поза межами державних програм підтримки. У 2023 році понад половину кредитів, наданих новим клієнтам, були отримані поза межами програми «Доступні кредити 5-7-9%». Разом з тим обсяги кредитного портфеля боржників за цією програмою в І кварталі скоротилися. Погашення раніше виданих кредитів перевищує видачу нових.

Обсяг валових кредитів за державною програмою за І квартал скоротився на 3% до 126 млрд грн. Частка кредитів за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» [36]у гривневому працюючому валовому портфелі скоротилася до третини [15].

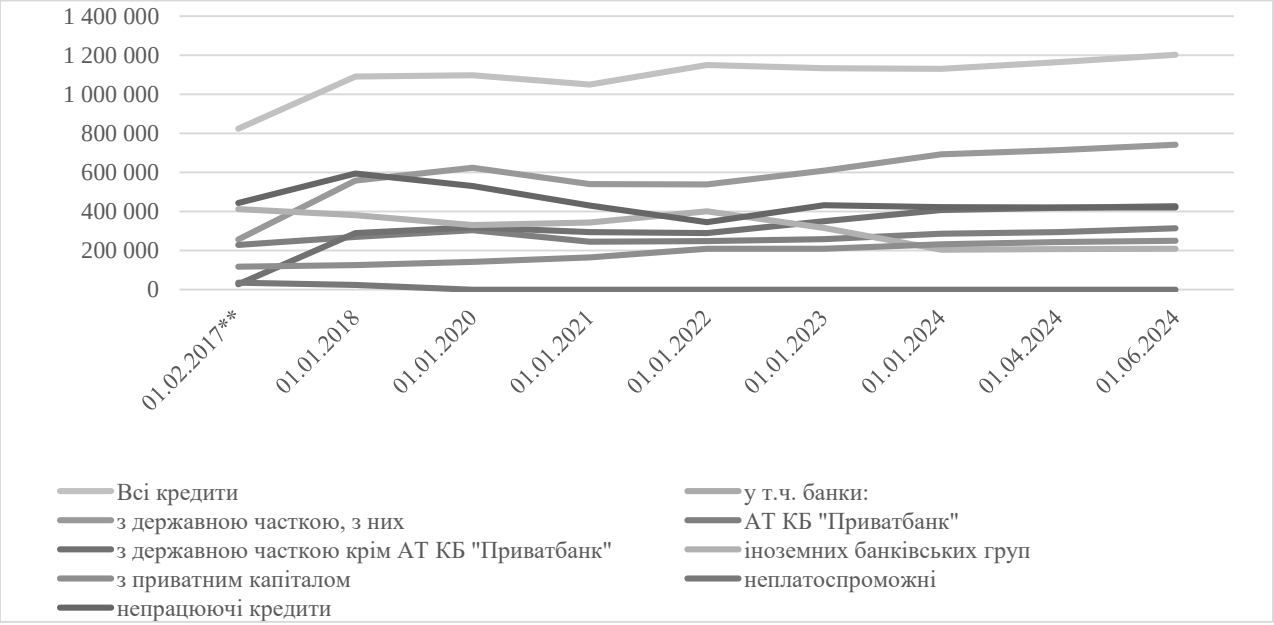

Рисунок 1.13 – Динаміка об’ємів кредитування банками в Україні за період з 01.01.2018 по 01.06.2024 р., млн. грн.

В розрізі сегментів клієнтів найбільший відсоток займають кредити корпоративним клієнта – 71%, кредитування фізичних осіб займає трохи більше 22 % в загальній структурі кредитних операцій, збільшився об’єм міжбанківських операцій і досяг майже 6 %, органами державної влади та місцевого самоврядування поступово погашають кредити – їх об’єм займає лише 1,3% структури кредитного портфелю (табл.1.4).

Аналіз в розрізі галузей народного господарства показав, що найбільше видано кредитів банками в Україні було підприємствам торгівлі. При цьому помітно скорочення кредитування агросектору зважаючи на погашення отриманого раніше кредитування. Щодо напрямку машинобудування та фінансовому секторі кредити банки надавали переважно підприємствам державної власності.

В роздрібному бізнесі обсяг гривневого кредитування за 1 квартал поточного року збільшився на 9,9% за рахунок, в основному, карткового кредитування двома банками-лідерами. Також варто відмітити зростання іпотечного кредитування на 16,5%, за рік – 75% завдяки програмі кредитування «єОселя» [37]: портфель приріс на 3,8 млрд грн кв/кв та на 12,1 млрд грн. Частка іпотеки зросла до 12,4% від чистого гривневого роздрібного кредитного портфеля.

Таблиця 1.4 – Динаміка і структура кредитування в розрізі сегментів клієнтів за період з 01.01.2028 по 01.06.2024 рр., млн. грн.,%

	01.01.18	01.01.20	01.01.21	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.06.24	Структура на 1.06.24, %
Кредитні операції:								
Кредити корпоративному сектору	892 900	847 259	795 405	835 658	847 586	828 444	851 695	70,8
непрацюючі кредити	500 263	456 074	371 157	301 665	363 321	365 532	366 883	
частка непрацюючих кредитів, %	56,03	53,83	46,66	36,10	42,87	44,12	43,08	
Кредити фізичним особам (включно із ФОП)	174 448	214 252	208 383	256 291	224 260	240 825	266 293	22,1
непрацюючі кредити	93 353	73 077	58 230	43 210	68 272	56 636	54 281	
частка непрацюючих кредитів, %	53,51	34,11	27,94	16,86	30,44	23,52	20,38	

Продовження табл.1.4

	01.01.18	01.01.20	01.01.21	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.06.24	Структура на 1.06.24, %
Міжбанківські кредити, депозити (за виключенням коррахунків)	22 046	31 368	34 057	30 581	36 917	43 144	68 406	5,7
непрацюючі кредити	1 372	946	984	256	4	0	0	
частка непрацюючих кредитів, %	6,22	3,02	2,89	0,84	0,01	0,00	0,00	
Кредити органам державної влади та місцевого самоврядування	1 519	4 717	11 734	27 037	24 800	18 361	16 206	1,3
непрацюючі кредити	10	683	0	0	507	191	124	
частка непрацюючих кредитів, %	0,69	14,48	0,00	0,00	2,04	1,04	0,76	
Всі кредити	1090914	1097595	1049579	1149567	1133563	1130774	1202600	100

Аналіз ставок кредитування в розрізі сегментів клієнтів показав деяку стабілізацію ставок після різкого підвищення в середині 2022 року, і навіть деяке незначне зниження протягом минулого та поточного року по усім сегментам кредитування (рис.1.14).

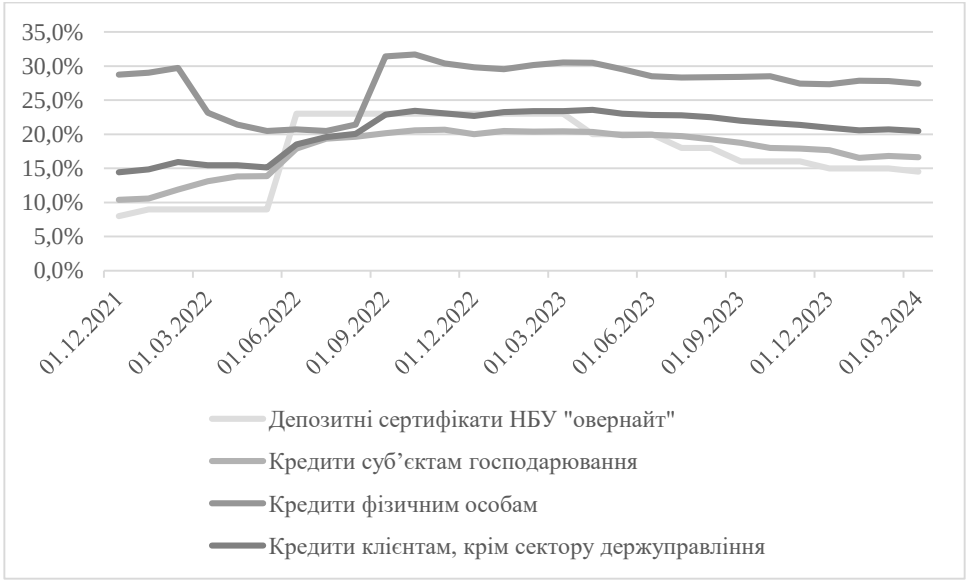

Рисунок 1.14 – Динаміка кредитних ставок в банках України за період з 01.01.2021 по 01.02.2024 р., млн. грн.

1.3 Розрахункові операції банків в Україні

Для здійснення банківської діяльності банки відкривають та ведуть кореспондентські рахунки у Національному банку України та інших банках в Україні і за її межами, банківські рахунки для фізичних та юридичних осіб у гривнях та іноземній валюті.

Відповідно до вимог законодавства та нормативних вимог НБУ усі банківські розрахунки проводяться у готівковій та безготівковій формах.

При виконанні розрахункової операції банк зобов'язаний перевірити достовірність та формальну відповідність документа.

Розрахункові операції банків спрямовані на забезпечення взаємних розрахунків між учасниками господарських відносин, а також інших розрахунків у фінансовій сфері.

Для здійснення розрахунків суб'єкти господарювання зберігають грошові кошти в установах банків на відповідних рахунках. Рахунки юридичної особи, що є клієнтом банку, відкриваються в установах банків за місцем її реєстрації чи в будь-якому банку на території України за згодою сторін. Суб'єктам господарювання, які мають самостійний баланс, рахунки відкриваються для розрахунків за продукцію, виконані роботи, надані послуги, для виплати заробітної плати, сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), а також інших розрахунків, пов'язаних з фінансовим забезпеченням їх діяльності. Суб'єкт підприємництва має право відкривати рахунки для зберігання грошових коштів, здійснення всіх видів операцій у будь-яких банках України та інших держав.

Безготівкові розрахунки можуть здійснюватися у формі платіжних інструкцій, векселів, чеків, банківських платіжних карток та інших дебетових і кредитових платіжних інструментів, що застосовуються у міжнародній банківській практиці.

При безготівкових розрахунках усі платежі провадяться через установи банків шляхом перерахування належних сум з рахунку платника на рахунок

одержувача або шляхом заліку взаємних зобов'язань і грошових претензій. Платежі здійснюються у межах наявних коштів на рахунку платника. У разі потреби банк може надати платникові кредит для здійснення розрахунків.

Установи банків забезпечують розрахунки відповідно до законодавства та вимог клієнта, на умовах договору на розрахункове обслуговування. Договір повинен містити реквізити сторін, умови відкриття і закриття рахунків, види послуг, що надаються банком, обов'язки сторін та відповідальність за їх невиконання, а також умови припинення договору [14].

За статистичними даними Національного банку України станом на 1 січня 2024 року в банках в Україні було відкрито 185 млн. рахунків 82 млн користувачів. З них 3,3 млн – суб'єкти господарювання, в т. ч. 2,3 – ФОП, та 78,4 млн. – фізичні особи.

Всього 7,1 млн рахунків, в розрізі видів рахунків по юридичним особам:

✓ 6,924 млн – поточні рахунки, з них 4,9 млн рахунків в національній валюті та 2 млн – в іноземних;

✓ 0,176 млн – вкладні рахунки, з них 0,162 млн в національній валюті та 0,014 млн в іноземних.

Всього 178 млн. рахунків, в розрізі видів рахунків фізичних осіб:

✓ 154,09 млн – поточні рахунки, з них 140,3 млн рахунків в національній валюті та 13,8 млн в іноземних;

✓ 23,9 млн – вкладні рахунки, з них 22,63 млн в національній валюті та 1,25 млн в іноземних.

Для проведення платежів НБУ було створено Систему електронних платежів (СЕП), яка наразі обслуговує понад 98% міжбанківських платежів у державі і належить до системи валових розрахунків у режимі реального часу (RTGS). Ця система визнана системно важливою платіжною системою України, оскільки її учасниками є Національний банк, банки України та Державна казначейська служба України, та пройшла чотири етапи удосконалення. З 1 квітня 2023 року запрацювало нове покоління СЕП (СЕП-4) на базі міжнародного стандарту ISO20022, яке передбачає роботу 24/7, тобто

цілодобове виконання міжбанківських платіжних операцій без призупинення роботи системи та миттєвий перехід від поточного до наступного календарного дня [41].

За аналізований 2023 рік клієнтами банків було здійснено 305,9 млн платежів на загальну суму 157 785 млрд гривень, з них між рахунками клієнтів банків – 129,7 млн платежів на суму 11 544 млрд гривень.

Середній обсяг проводимих операцій за один календарний день склав понад 1,2 млн платежів на суму біля 636 млрд грн. Середньоденний залишок коштів на рахунках учасників СЕП склав 266 млрд грн.

Якщо проаналізувати структуру платежів за кількістю:

✓ 5% від 100 тис. грн і більше,

✓ 41% до 1 тис. грн.,

✓ 54% до 100 тис. грн.

Якщо проаналізувати структуру платежів за сумою:

✓ 0,1% до 1 тис. грн.,

✓ 0,9% від 1 тис. грн. до 100 тис. грн.,

✓ 99% від 100 тис. грн і більше.

Вже за 1 квартал 2024 року через систему СЕП було проведено 111,3 млн платежів на 59 960 млрд грн. з середній обсягом операцій за один календарний день 1,2 млн платежів на 659 млрд грн.

З кожним роком все зростає кількість безготівкових платежів, що доводить свою зручність та прозорість. Одним з інструментів безготівкових платежів виступає пластикова картка, яка активно використовується фізичними особами та юридичними особами, поступово замінюючи чекові розрахунки. За даними НБУ, 94 із 100 операцій з платіжними картками – безготівкові. Проаналізуємо кількість активних платіжних карток за групами банків в

Україні (рис.1.15).

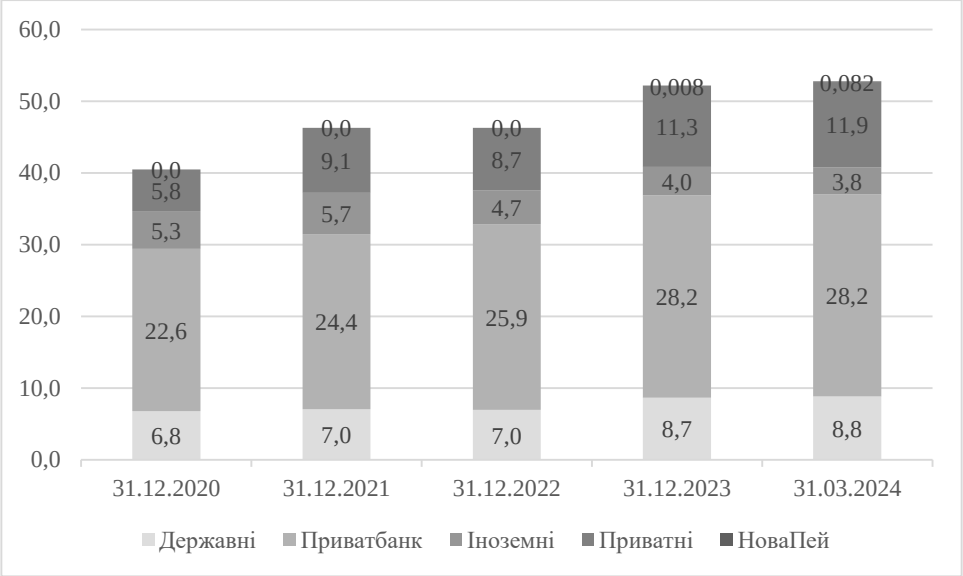

Рисунок 1.15 – Кількість активних платіжних карток в розрізі груп банків за період з 01.01.2021 по 01.04.2024 рр., млн од.

Як видно з графіку, лідером карткових розрахунків продовжує залишатися АТ «Приватбанк». Зниження кількості активних карток прослідковується у банків з іноземним капіталом – на 33%. Також варто відмітити появу на ринку карток НоваПей, які станом на 01.04.2024 р. зайняти 0,15% кількості активних карток. Аналіз розподілу безготівкових операцій за їхніми видами свідчить, що у І кварталі цього року найбільше операцій із використанням карток за сумою та за кількістю припадало на розрахунки в торговельній мережі (45,1% та 72% відповідно). Там було здійснено 1 323,4 млн операцій на суму 433,2 млрд грн [41].

Аналіз розподілу безготівкових операцій за їхніми видами свідчить, що у І кварталі цього року найбільше операцій із використанням карток за сумою та за кількістю припадало на розрахунки в торговельній мережі (45,1% та 72% відповідно). Там було здійснено 1 323,4 млн операцій на суму 433,2 млрд грн.

Перекази з картки на картку у І кварталі 2024 року становили третину за сумою (32,9%) та майже десятину за кількістю (8,9%). Оплата товарів і послуг в інтернеті – 14,6% за сумою та 14,1% за кількістю.

У звітному періоді середня сума однієї операції становила:

✓ в торговельній мережі – 327 грн (у I кварталі торік – 344 грн),

✓ з переказу з картки на картку – 1 931 грн (2 133 грн),

✓ з оплати товарів та послуг у мережі Інтернет – 541 грн (460 грн).

Що стосується наявності технічних засобів для використання платіжних карток, наразі ситуація стабілізувалася, та лідером продовжує залишатися АТ «Приватбанк», банкоматна мережа якого на 45,4% більше за усі інші. (рис.1.16).

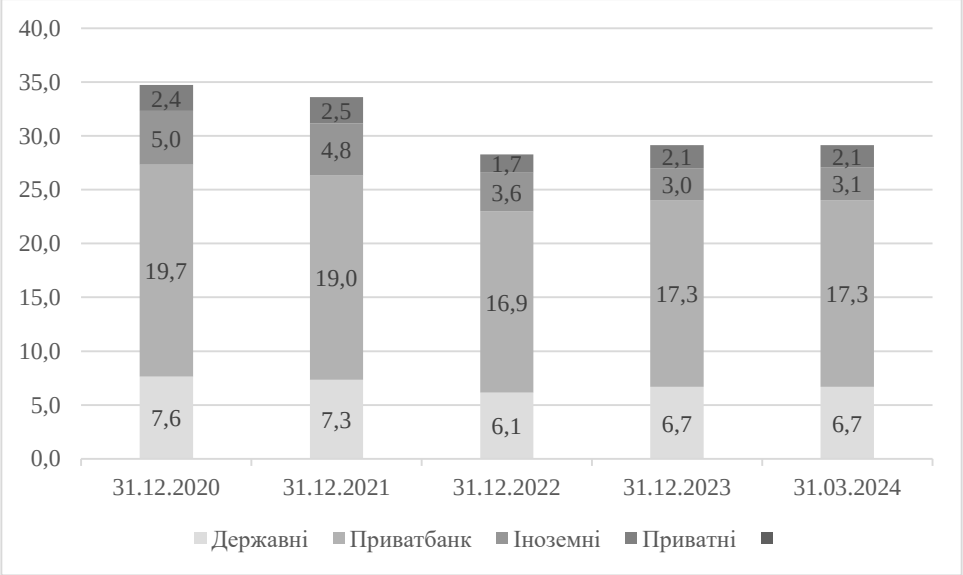

Рисунок 1.16 – Кількість банківських банкоматів, за період з 01.01.2021 по 01.04.2024 рр., тис. од.

Банки продовжують нарощувати термінальну мережу, яка за 2023 та 2 квартал 2024 року виросла на 118 тис. одиниць, тобто 32%. Лідером по цьому напрямку також залишається АТ «Приватбанк».

Продовжує зростати і загальна кількість безконтактних платіжних карток – за підсумками березня цього року зростання на 3% порівняно з січнем. Загалом більше половини (59,5%) активних платіжних карток у березні – це

безконтактні картки.

Рисунок 1.17 – Кількість платіжних терміналів (POS) за період з 01.01.2021 по 01.04.2024 рр., тис. од.

Також популярними серед українців є токенізовані платіжні картки, кількість яких з початку року зросла на 7% (до 13,4 млн шт.). Серед усіх активних карток токенізованою є кожна четверта. Як наслідок, лише зовсім невелика частина операцій (7% за сумою та 5,8% за кількістю) у I кварталі цього року здійснювалася в торговельній мережі з фізичним зчитуванням даних із носія картки (у I кварталі 2023 року частка таких операцій становила 12,4% та 11,1% відповідно). Решта операцій були безконтактними (з безконтактною карткою або за допомогою смартфонів та інших гаджетів). Їх сума у I кварталі 2024 року становила 403,0 млрд грн (у I кварталі 2023 року – 307,4 млрд грн) [41].

Зважаючи на те, що велика кількість українців була змушена виїхати в різні країни, посилилась міжнародна міграція населення, окремо варто проаналізувати ситуацію з обмінними операціями.

Обмінний курс гривні в червні коливався в обидва боки під впливом ринкових чинників. Проте протягом місяця переважав помірний девальваційний тиск. Різниця між готівковим та офіційним курсами перебувала

в прийнятних межах і не перевищувала 1,3%. Основними чинниками посилення попиту на іноземну валюту в цей період були:

✓ збереження високої інтенсивності видатків бюджету;

✓ активізація закупівель пального компаніями ПЕК перед потенційним підвищення акцизного податку та імпорт електроенергії через втрату низки генеруючих потужностей;

✓ здійснення бізнесом операцій, дозволених у межах травневої лібералізації

З огляду на збереження структурного дефіциту іноземної валюти інтервенції НБУ і надалі залишаються основним балансуючим механізмом на валютному ринку – у червні чистий продаж іноземної валюти становив 3,0 млрд дол. США.

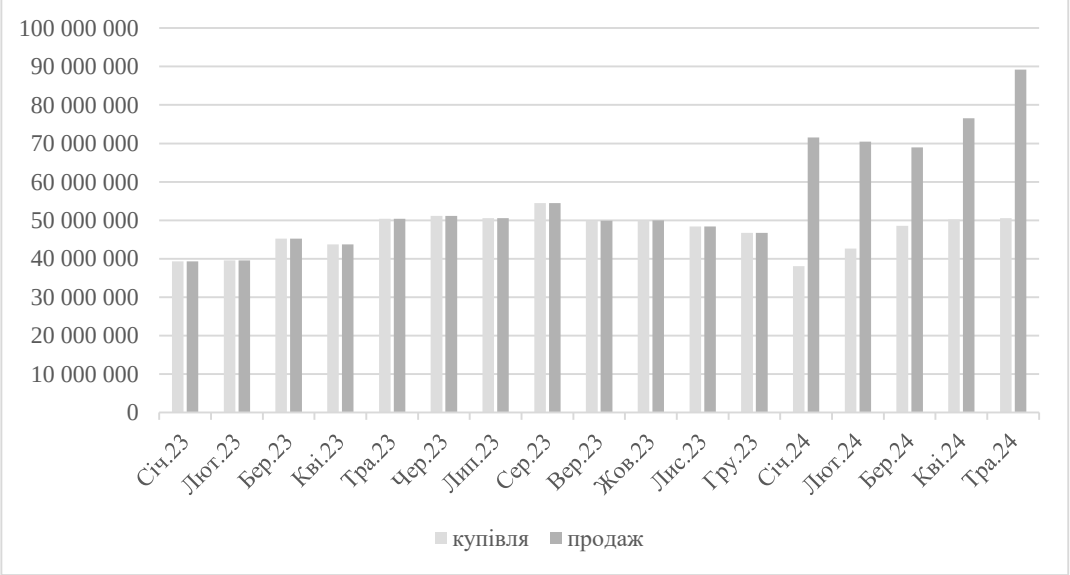

Рисунок 1.18 – Динаміка об’ємів операцій з фізичними особами по купівлі-продажу валюти за період з 01.01.2023 по 01.06.2024 рр., тис. грн.

Зважаючи на девальвацію гривні в поточному році спостерігається посилений попит фізичних осіб на іноземну валюту з початку року на 25%, а за аналізуємий період на 126%.

Висновки до розділу 1

На третьому році війни з рф українська банківська система показала свою ефективність, стресостійкість, швидко адаптувалася під умов сьогодення, а також змогла навіть наростити показники та вийти на суттєві прибутки. Стійкість банківської системи на сучасному етапі функціонування держави досить важливо для стабілізації економіки, оскільки попередні кризи, анексія територій, пандемія короновіруса та поточна війна мають негативний вплив на реальний сектор економіки, ускладнюючи ситуацію для населення та підприємств. Втримання клієнтів, задоволення усіх потреб, нарощування кредитних портфелів, урізноманітнення та осучаснення розрахункових операцій надає можливості для розвитку банків, що позитивно впливає на економіку країни.

Основна увага у процесі розробки антикризових заходів зосереджується на розрахункових платіжних операціях та відновленні кредитування реального сектора. Стратегічною метою банківської системи є підтримка кредитування населення та МСБ, як найбільш гнучкого сектору економіки, що має потенціал для економічного зростання.

Проведений аналіз показників банківської системи показав стабільну роботу банків в Україні. Так, незважаючи на війну, банки змогли втримати клієнтів та запобігти відтоку грошових депозитних вкладів, що дозволило зберегти ресурсну базу.

Вагомим напрямком банківського обслуговування клієнтів є розрахункові операції, без яких наразі не обходиться жодна юридична та фізична особа. Нарощення кількості активних платіжних карток, банкоматної та термінальної мережі говорить про поступове зменшення готівкових операцій на користь безготівкових.

Досить вагомий вплив мала активізація державних програм кредитування як фізичних, так і юридичних осіб. Кредитні ресурси банків є важливим економічним ресурсом, який необхідно правильно розподіляти для підтримки

економіки. Формування державних програм кредитування відіграє фундаментальну роль для банківської системи держави. Можна виділити три основні напрямки кредитування, підтримувані державою, серед яких іпотечна програма, фінансування бізнесу та кредитування на енергоефективні технології. За даними Національного банку, динаміка обсягів кредитування свідчить про ефективність програм та зростаючий попит на кредитні ресурси, допомагають суб’єктам господарювання вирішувати фінансові проблеми, а також збільшення об’ємів кредитування, не пов’язаного з державними програмами. Поступове зниження ставок по кредитам юридичних осіб сприяло розширенню попиту на кредити поза межами державних програм підтримки. Також варто відмітити покращення якості кредитного портфеля банків.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ АБ «УКРГАЗБАНК»

2.1 Організаційно-економічна характеристика АБ «УКРГАЗБАНК»

АБ «УКРГАЗБАНК» - український комерційний банк, заснований у 1993 році. АБ «УКРГАЗБАНК» є правонаступником АКБ «Хаджибей» (з 21.07.1993); АБ «Інтергазбанк» (з 22.08.1995); АБ «УКРГАЗБАНК» (з 27.05.1997); ВАТ АБ «УКРГАЗБАНК» (з 24.10.2001); АБ «УКРГАЗБАНК» (з 12.06.2009); АБ «УКРГАЗБАНК» (з 21.05.2014).

Банк здійснює свою діяльність на території України на підставі статуту та банківської ліцензії №123 від 21.07.1993. АБ «УКРГАЗБАНК» увійшов до переліку об’єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави згідно Постанови № 83 Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року.

25 червня 2015 року до АБ «УКРГАЗБАНК» було приєднано неплатоспроможний Банк «Київ», що призвело до зростання активів і пасивів.

Відповідно до рішення ДФС, у червні 2016 року АБ «УКРГАЗБАНК» став уповноваженим банком на здійснення розрахунків за митними платежами. У січні 2024 року стало відомо, що банк готові купити іноземні інвестори.

На сьогоднішній день банк прирівняний до державного, оскільки 94,940948 % акцій належить державі (рис.1).

У лютому 2018 року Урядом України було прийняте рішення щодо реформування АБ «УКРГАЗБАНК» разом декількома іншими банками державного банківського сектору згідно Засад стратегічного реформування (стратегічні принципи), метою я чого було створення та підтримка надійної та конкурентоспроможної банківської системи, значна частина якої мала стати приватною на середньостроковому горизонті. З початком війни вказані плани було призупинено. Протягом 2023 року банком власні акції не продавалися, не викуповувалися та /або інший спосіб не набувалися.

Але після деякої адаптації Міністерство фінансів України та НБУ повернувся до зазначених питань. Відповідно до Меморандуму з МВФ за прозорою процедурою та після консультацій з міжнародними фінансовими організаціями заплановано призначити міжнародно визнаного фінансового радника до кінця вересня 2024 року. Україна паралельно готує до розгляду законопроєкт про приватизацію державних банків у консультації з МФО. Його направлять на розгляд парламенту до кінця вересня 2024 року. Україна також зобов'язується не збільшувати державну частку у банківському секторі країни, окрім випадків, які стосуються фінансової стабільності та національної безпеки, але після консультації з МВФ [42].

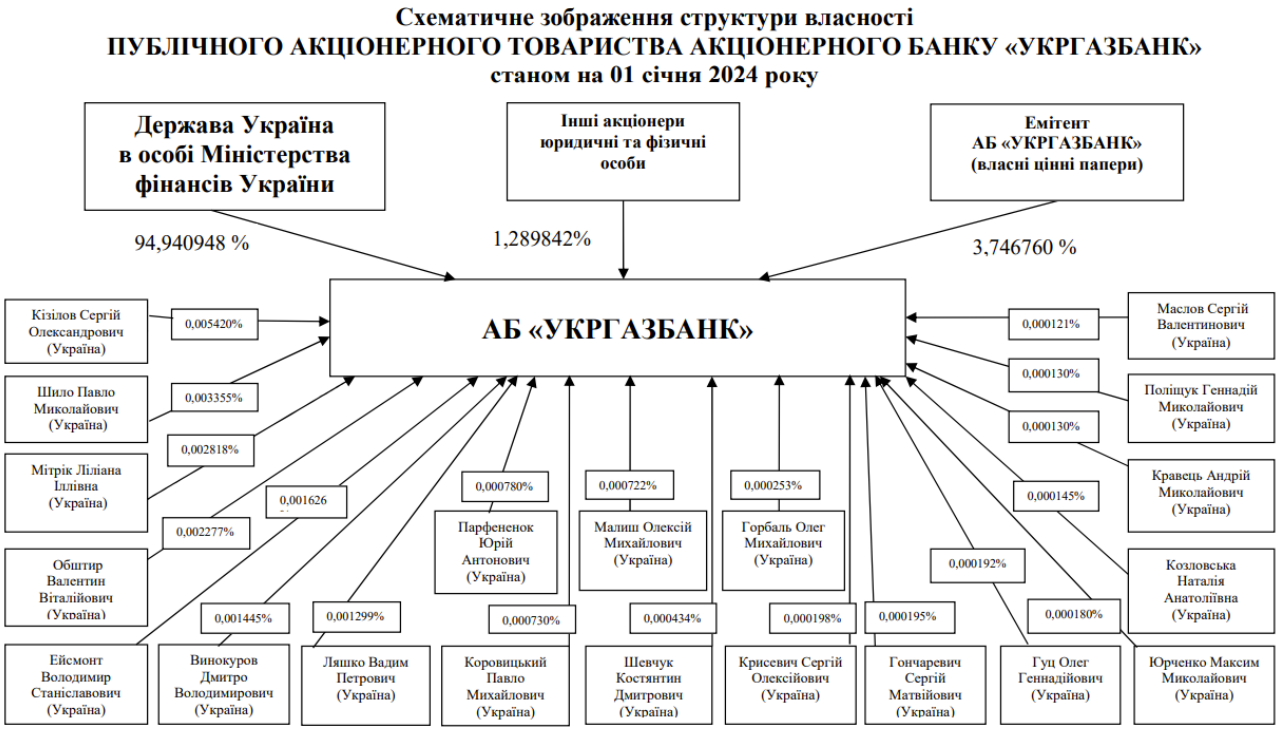

Рисунок 2.1 – Структура власності АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2024р.

Наразі банк очолює в.о. Голови Правління Морозов Родіон Валерійович. Правління також включає шість заступників голови Правління та головного бухгалтера. Правління Банку є виконавчим органом Банку та здійснює управління його поточною діяльністю, несе відповідальність за ефективність його роботи у відповідності з принципами та порядком, встановленими

внутрішніми документами Банку, рішеннями Загальних зборів учасників (акціонерів) та Наглядової ради Банку.

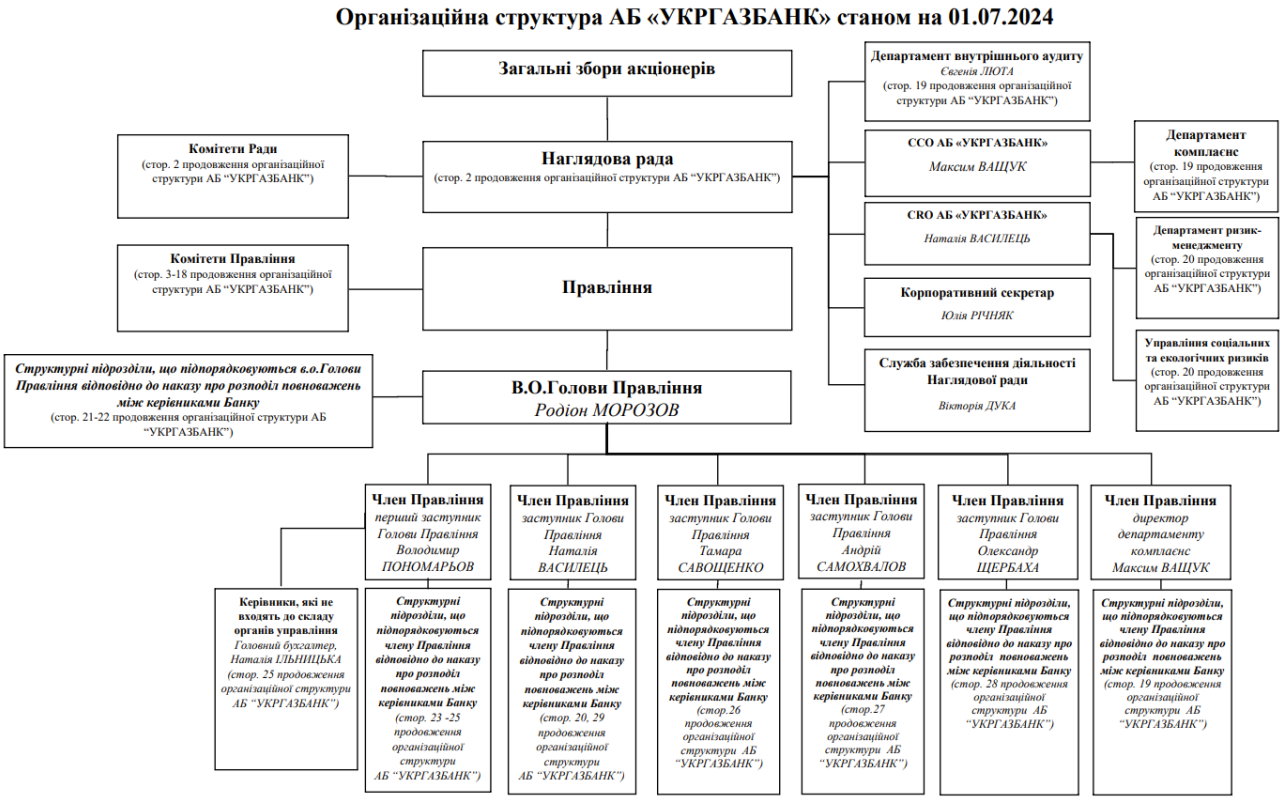

Рисунок 2.2 – Організаційна структура АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

Кількісний склад Правління визначається Наглядовою радою Банку. Голова та члени Правління також призначаються та звільняються Наглядовою радою Банку. Будь-які рішення Правління приймаються на засіданнях Правління. Рішення Правління приймаються шляхом голосування, простою більшістю голосів. Кожен член Правління має один голос.

З метою забезпечення якісної роботи банку Правлінням створено ряд колегіальних органів, які в своїй діяльності керуються відповідними внутрішньобанківськими положеннями:

✓ Кредитна Рада, яка проводить оцінку якості активів Банку, готує пропозиції щодо формування резервів на покриття можливих збитків від їх

знецінювання, а також приймає рішення стосовно можливості здійснення кредитних операцій та встановлення відповідних лімітів;

✓ Кредитний комітет;

✓ Комітет по управлінню активами та пасивами, який розглядає питання собівартості пасивів та прибутковості активів, приймає рішення стосовно політики відсоткової маржі, дотримання відповідності терміновості активів та пасивів;

✓ Бізнес-комітет, який аналізує відношення собівартості послуг та ринкової конкурентоспроможності діючих тарифів Банку, приймає рішення стосовно затвердження/впровадження банківських продуктів Банку та розглядає інші питання розвитку бізнесу Банку (рис.2.3).

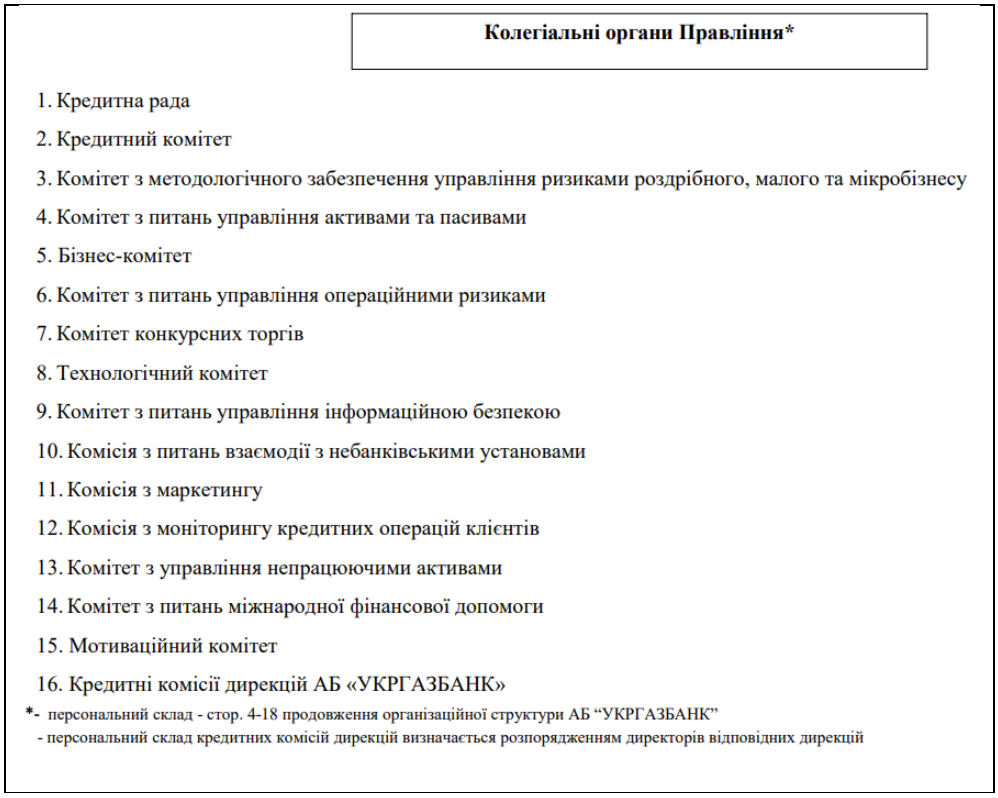

Рисунок 2.3 – Колегіальні органи Правління АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

Наглядова Рада включає 7 представників, четверо з яких громадяни іноземних країн. Повноваження посадових осіб визначені в Статуті банку, в

Положенні про Наглядову раду та Правління, в посадових інструкціях та довіреностях.

Наглядова рада є колегіальним органом Банку, який здійснює захист прав вкладників, інших кредиторів та акціонерів Банку, і в межах своєї компетенції контролює та регулює діяльність Правління Банку. Наглядова рада у виконанні своїх функцій керується:

✓ Статутом

✓ Кодексом корпоративного управління

✓ Положенням про Наглядову раду (дата оприлюднення – 15.12.2023), а також іншими документами.

З метою досягнення збалансованості між органами управління та контролю, чіткого розподілу повноважень і розмежування загального управління, що здійснюється Загальними зборами й Наглядовою радою, та управління поточною діяльністю Банку, що здійснюється Правлінням, Банком запроваджено прозору і чітку структуру корпоративного управління Банком.

Для підвищення якості корпоративного управління Наглядовою радою банку утворено постійні комітети з числа її членів (у точу числі незалежних) для вивчення і підготовки питань, що належать до компетенції Наглядової ради; вивчення відповідних пропозицій Правління, альтернативних пропозицій, отримання консультацій фахівців (рис.2.4).

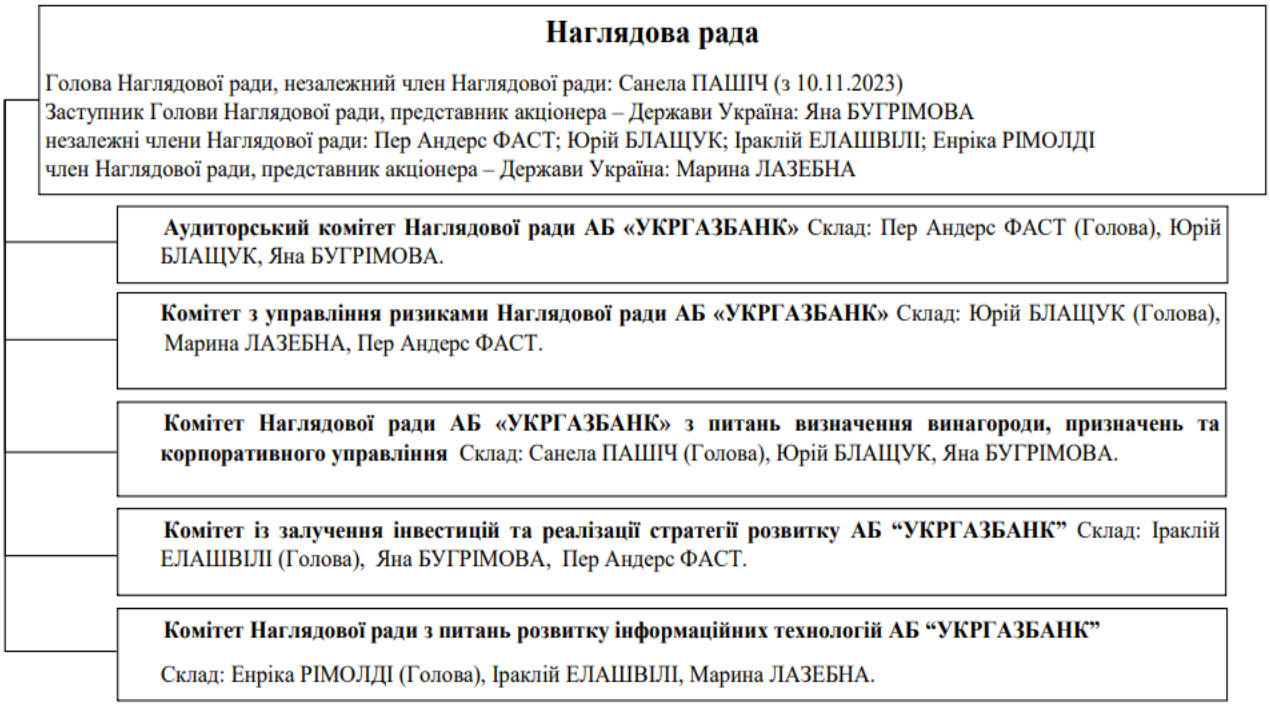

Рисунок 2.4 – Організаційна структура Наглядової ради АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

З початку повномасштабного вторгнення рф в Україну банківська система працює в кризових умовах. Національним банком України було включено АБ «УКРГАЗБАНК» разом з іншими державними банками до переліку критичної інфраструктури та уповноважених банків України, що залучаються до роботи, проведення обслуговування фізичних та юридичних осіб в умовах особливого періоду (рис.2.5).

Рисунок 2.5 – Членство АБ «УКРГАЗБАНК»

Згідно Плану дій, затвердженого Правлінням Банку 24.02.2024 р. в банку діяв оперативний штаб, який перейняв повноваження колегіальних органів та координував дії працівників банку в мовах надзвичайного режиму. Але вже з 6 березня 2024 р. банк відновив повноцінну роботу, безперебійну роботу IT-інфраструктури, розширив використання хмарних технологій, розгорнув процесинговий центр в AWS, покращив інформаційну безпеку та відбив декілька DDoS атак.

В 2023 році банк продовжив співпрацю з Міністерством цифрової трансформації України та Фондом гарантування вкладів фізичних осіб щодо он-лайн виплат гарантованих сум відшкодувань.

Незважаючи на складну ситуацію АБ «УКРГАЗБАНК» протягом останніх двох років вживав ряд заходів, направлених на забезпечення фінансової стабільності та ліквідності, в результаті за оцінками українських та міжнародних рейтингових агентств має наступні рівні кредитних рейтингів (табл.2.1).

Організаційна структура управління АТ «УКРГАЗБАНК» являє собою впорядковану сукупність підрозділів із чітким розподілом на прибуткові (бізнесові) та витратні (підтримуючі) залежно від характеру впливу на

прибутковість банку.

Таблиця 2.1 – Оцінки рейтингових агентств АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

Найменування рейтингового агентства	**Ознака рейтингового агентства (уповноважене, міжнародне)**	**Дата визначення або поновлення рейтингової оцінки емітента або цінних паперів емітента**	**Рівень кредитного рейтингу емітента або цінних паперів емітента**
ТОВ «Рейтингове агентство «ІВІ-Рейтинг»	Уповноважене рейтингове агентство	07.05.2024	**uaAA+**
ТОВ Рейтингове агентство «Експерт-Рейтинг»	Уповноважене рейтингове агентство	21.05.2024	**uaAA+**
Міжнародне агентство Fitch Ratings	Міжнародне агентство	30.06.2023	**CCC-**

Станом на 01.01.2024 р. структура АБ «УКРГАЗБАНК» складається:

✓ 46 самостійних структурних підрозділів ГО банку (з них 5 підлягають скороченню після фактичного вивільнення працівників);

✓ 21 обласна дирекція банку;

✓ 1 регіональна дирекція;

✓ мережа нараховує 220 відділень (в т. ч. 121 опорне відділення).

Станом на 01.01.2024 року чисельність працівників складала 3830 осіб, з яких чоловіків – 28%, жінок – 72%. Зв 2023 рік чисельність працівників збільшилася на 5 осіб, середній вік працівників – 43 роки, середній стаж роботи в банку – 7 років. Головний офіс АБ «УКРГАЗБАНК» розташований у Києві.

З метою забезпечення прав працівників та забезпечення зайнятості в АБ «УКРГАЗБАНК» введено Положення про кадрову політику та процедури управління персоналом. Також варто відмітити що з моменту оголошення воєнного стану особлива увага приділяється забезпеченню зайнятості внутрішньо переміщених осіб- працівників банку, які були змушені змінити

місце проживання та роботи, а також працівників банку, місце роботи яких на деокупованих територіях, оскільки в 2023 році банком було відновлено роботу деяких окремих відділень на деокупованих територіях.

У зв'язку з енергетичним терором У країни, її цивільної критичної інфраструктури, банком було запроваджено перелік чергових відділень в кожній області, які мають змогу обслуговувати клієнтів під час відсутності електропостачання та зв'язку, а також вжито всіх належних заходів для нормального функціонування банку, роботи у штатному режимі: платіжні картки обслуговуються, безготівкові розрахунки функціонують.

Організаційна структура управління АТ «УКРГАЗБАНК» є однією з найбільш прогресивних як серед банків України, так і банків Східної Європи. По суті вона є комбінованою, тому що містить ознаки широко розповсюджених у світовій практиці:

✓ горизонтальна (площинна), оскільки в ній виділено лише 3 рівні управління (1-й рівень - Head-office (ГО), 2-й рівень - Middle-office, 3-й рівень - Front-office, що виконують різні функції);

✓ лінійно-функціонально-штабна, тому що в ОСУ сформовано штаби при Голові Правління - Head-office (ГО), при Директорах РП - Middle-offices; крім лінійних, широко використаються функціональні вертикальні зв'язки;

✓ дивізіональна клієнто- і функціонально-орієнтована, тому що виділено підтримуючі й бізнесові дивізіони (напрямки), які зорієнтовані на комплексне обслуговування певних груп клієнтів або виконання комплексу однорідних функцій;

✓ дивізіональна продуктова, тому що в межах окремих бізнесів виділяються підрозділи, що спеціалізуються на розробці й просуванні до клієнтів однорідних продуктів або послуг;

✓ дивізіональна регіональна, тому що є велика кількість регіональних підрозділів;

✓ мережна - наявність зв'язаних (дочірніх) банків і компаній;

✓ проєктно - матрична, тому що в межах організаційної структури банку

часто створюються тимчасові проєктні групи для реалізації конкретного проєкту або робочі групи для вирішення важливих завдань.

У АБ «УКРГАЗБАНК» сформовано три рівні управління:

- вищий - Head-office , тобто Головний офіс (ГО);
- середній - Middle-office, себто РП ;
- нижчий - Front-office, тобто відділення.

Основні функції рівнів управління:

1) Head-office (ГО):

1. Планування, організація, мотивація та контроль діяльності банку в цілому, окремих його напрямків та Middle-office.
2. Розробка банківських продуктів і технологій їхнього просування.
3. Розробка різного роду методик, рекомендацій та ін.
4. Розробка програмного забезпечення, необхідного для здійснення нормального процесу обслуговування клієнтів і роботи співробітників.
5. Розробка типових ОСУ та штатні розклади, нормативів завантаження, систем мотивації й ін.
6. Розробка загальних концепцій стратегій розвитку конкретних напрямків діяльності;
7. Навчання й профпідготовка персоналу банку.

2) Middle-office (ГРУ, РУ, самостійні філії)

1. Підбір і ротація співробітників Front-office:
2. Забезпечення нормальної та ефективної роботи Front-office, включаючи забезпечення необхідними ресурсами.
3. Навчання та профпідготовка персоналу

3) Front-office (відділення) – безпосереднє обслуговування клієнтів.

У 2019 році АБ «УКРГАЗБАНК», завдяки слідуванню стратегії «green-banking», підтримав соціальний проєкт в Запоріжжі — будівництво нового енергоефективного термінала міжнародного аеропорту. На будівництво банк видав черговий транш у розмірі 3 млн. доларів США.

25 лютого 2021 року АБ «УКРГАЗБАНК» та Міжнародна фінансова корпорація (IFC) підписали кредитну угоду на суму 30 млн. євро строком на 5 років. Згідно з угодою, IFC у будь-який момент матиме можливість конвертувати цей кредит у частку в капіталі АБ «УКРГАЗБАНК».

Також варто відмітити, що діяльність АБ «УКРГАЗБАНК» спрямована на захист довкілля, в т. ч. збереження місцевих екосистем, шляхом фінансування проєктів, направлених на зменшення шкідливих викидів, оптимізацію споживання природних ресурсів, зменшення викидів парникових газів та сприяння розвитку в Україні екологічного виробництва. У 2016 році АБ «УКРГАЗБАНК» обрав нішову стратегію розвитку «ЕКО-банку» для підвищення енергоефективності та енергетичної незалежності України, а також для всебічної підтримки проєктів, пов’язаних з ефективним використанням енергоресурсів та зменшенням шкідливого впливу на довкілля. 17 травня 2016 року Міжнародна фінансова корпорація (IFC) та АБ «УКРГАЗБАНК» підписали угоду зі спрощення доступу до фінансування для компаній, що бажають запровадити відновлювальні та енергозберігаючі технології і допомогти розкрити «зелений» економічний потенціал країни.

Пріоритетними напрямами в розвитку банку є робота з корпоративним, малим та середнім бізнесом, а також робота з фізичними особами.

Цілі – посилення ролі чистої енергії та енергоефективності, а також популяризація «зелених» ідей в Україні.

Основна мета АТ «УКРГАЗБАНК» – допомогти місцевим компаніям здійснити інвестиції у відновлювані джерела енергії та енергоефективність у рамках ширших зусиль із боротьби зі зміною клімату в Україні, створюючи цінність для основного акціонера та вигоду для суспільства.

Прагнення зробити зелену енергію доступною та доступною для кожного в Україні. Створюючи процвітаючий ринок зеленої енергії, сприяють кращій якості життя, кращому навколишньому середовищу та кращому майбутньому для всіх.

Наглядовою радою банку 20.12.2021 р. була затверджена стратегія розвитку АБ «УКРГАЗБАНК» на 2022-2024 рр. Але Кабінет Міністрів України Розпорядженням від 07.05.2022 р. №356-р затверджено Основні (стратегічні) напрями діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану післявоєнного відновлення економіки, яким передбачено активну участь банку у забезпечення фінансової стабільності України підтримці та стабільності функціонування банківського сектору, забезпеченні фінансування пріоритетних галузей економіки та безперебійного функціонування підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури, у тому числі таких, що знаходяться у державній власності.

Як основний акціонер та стейкхолдер держава визначає та формує довгострокові цілі як країни, так і банку в цілому, що включає напрями захисту довкілля, сталий соціальний розвиток та корпоративне управління, регулює ринки фінансових послуг через банківський сектор в якості дієвого механізму для реалізації визначених стратегічних цілей розвитку країни шляхом прийняття законів, нормативних документів, регулятивних актів відповідними органами (КМУ, Верховною Радою, НБУ та ін.).

В умовах сьогоднішніх реалій війни АБ «УКРГАЗБАНК» направляє максимум зусиль на підтримку потреб армії та відновлення зруйнованої інфраструктури – близько 392 млн. грн. спрямовано на ЗСУ, громади та реалізацію важливих гуманітарних проєктів.

2.2 Дослідження основних показників фінансово-економічної діяльності АБ «УКРГАЗБАНК»

АБ «УКРГАЗБАНК» як один з банків державного сектору, здійснює свою діяльність у сфері сталого розвитку з метою реалізації державної стратегії «зеленого» переходу, державної екологічної політики та Цілей сталого розвитку ООН, з урахуванням специфіки національного розвитку України.

Варто зазначити, що в квітні 2023 року Національний банк України повернувся о проведення оцінювання стійкості банків та банківської системи в умовах воєнного часу, після майже дворічної перерви внаслідок повномасштабної війни. З результатами оцінки НБУ в цілому банки мають достатні рівні капіталу, тобто високий запас міцності. Але для п’яти банків, в перелік який ввійшов і АБ «УКРГАЗБАНК», були підвищені необхідні рівні капіталу, хоча станом на 1 січня 2024 року два банки, включаючи АБ «УКРГАЗБАНК» показали гарний результат нормативу достатності, навіть перевищивши нормативні вимоги.

Банк звітується відповідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності та нормативно-правових актів Національного банку України з метою надання достовірної та неупередженої інформації про активи, зобов’язання, власний капітал, доходи та витрати, прибутки і збитки, рух грошових коштів державі та широкому колу користувачів для прийняття економічних рішень. Тут варто звернути увагу, що під час підготовки звітності за 2023 рік банко була проведена перекласифікація та принципи агрегування суттєвих статей в усіх розділах балансу банку та звіті про прибутки та збитки.

Проаналізуємо фінансові показники АБ «УКРГАЗБАНК» [54].

Як видно з табл.2.2 та 2.3 власний капітал АБ «УКРГАЗБАНК» сформовано за рахунок статутного капіталу, емісійного догоду – які не змінювалися протягом аналізованого періоду, а також змінюваних в динаміці резервів та нерозподіленого прибутку. При чому суми резервів в 2023 році вийшли в позитивну динаміку, а також суттєво знизилася сума нерозподіленого збитку на 65%.

Таблиця 2.2 – Структура власного капіталу АТ «УКРГАЗБАНК» за період 2021-2023 рр., тис. грн.

Власний капітал	тис. грн	Структура, %	тис грн	Структура, %	тис. грн	Структура, %
	01.01.2022		01.01.2023		01.01.2024	
Статутний капітал	13 837 000	119,0	13 837 000	200,1	13 837 000	123,0

Продовження табл.2.2

Власний капітал	тис. грн	Структура, %	тис грн	Структура, %	тис. грн	Структура, %
	01.01.2022		01.01.2023		01.01.2024	
Емісійний дохід	135 942	1,2	135 942	2,0	135 942	1,2
Результат від операцій з акціонерами	-1 102 304	-9,5	-1 102 304	-15,9	-1 102 304	-9,8
Власні викуплені акції	-518 439	-4,5	-518 439	-7,5	-518 439	-4,6
Резервні та інші фонди банку	590 676	5,1	967 777	14,0	967 777	8,6
Інші резерви	-2185	0,0	-864 441	-12,5	1 528 277	13,6
Нерозподілений прибуток	-1 309 788	-11,3	-5 539 413	-80,1	-3 602 601	-32,0
Разом власного капіталу	11 630 902	100,0	6 916 122	100,0	11 245 652	100,0

У складі капіталу відображаються прості та привілейовані акції. В разі придбання, продажу, випуску або анулювання власних акцій, прибуток або збиток, який виникає внаслідок проведення операції до складу прибутку чи збитку банку не відображається. Але за аналізований період таких операцій не проводилося. Станом на 01.01.2024 року статутний капітал складався з 13 836 522 922 простих та 477 978 привілейованих акцій номінальною вартістю 1 грн.

Таблиця 2.3 – Динаміка власного капіталу АТ «УКРГАЗБАНК» за період 2021-2023 рр., %

Власний капітал	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
	22/21	23/22	22/21	23/22
Статутний капітал	0	0	100	100
Емісійний дохід	0	0	100	100
Результат від операцій з акціонерами	0	0	100	100
Власні викуплені акції	0	0	100	100
Резервні та інші фонди банку	377 101	0	63,84	0
Інші резерви	-862 256	2 392 718	39 462,52	-176,79
Нерозподілений прибуток	-4 229 625	1 936 812	322,92	-34,96
Разом власного капіталу	-4 714 780	4 329 530	-40,54	62,6

Банк формує резервний фонд на покриття непередбачених збитків по усіх статтях активів та позабалансових зобов’язань Розмір відрахувань – не менше

5% від прибутку банку до досягнення 25% розміру регулятивного капіталу. Протягом 2022 року резервний фонд зріс майже на 64%, протягом 2023 року не змінювався. Інші резерви – це резерви, які включають дооцінку, резерв під прибутки за фінансовими активами, оцінені за справедливою вартістю через інший сукупний дохід та резерв під прибутки та збитки від інвестицій в інструменти капіталу.

Фінансовий стан та ліквідність будь-якого банку залежить від структури, динаміки та якості портфеля активів. Розглянемо структуру та динаміку активів АБ «УКРГАЗБАНК».

Таблиця 2.4 – Структура активів АТ «УКРГАЗБАНК» за період 2021-2023 рр. тис. грн.

Активи	тис. грн	Структура, %	тис. грн	Структура, %	тис. грн	Структура, %
	01.01.2022		01.01.2023		01.01.2024	
Готівкові кошти і їх еквіваленти	30 188 103	24,5	35 346 787	26,8	49 749 451	28,3
Кредити та інші залишки з банками	5 081 150	4,1	2 420 569	1,8	1 633 211	0,9
Кредити та аванси клієнтам	55 889 683	45,3	64 759 128	49,2	63 332 947	36,0
Інвестиції в цінні папери	29 458 919	23,9	23 217 149	17,6	55 728 665	31,7
Інвестиційна нерухомість	153 955	0,1	156 366	0,1	154 269	0,1
Інші податкові активи	0	0,0	2 690 423	2,0	1 070 155	0,6
Основні засоби і нематеріальні активи	1 187 141	1,0	1 234 025	0,9	1 225 785	0,7
Інші фінансові активи	334 523	0,3	900 755	0,7	2 112 157	1,2
Інші нефінансові активи	689 615	0,6	709 427	0,5	664 730	0,4
Інші активи	288 427	0,2	211 320	0,2	196 013	0,1
Всього активів	123 271 516	100	131 645 949	100	175 867 383	100

Як показують дані таблиці 2.4 в структурі активів банку найбільшу питому вагу станом на 1 січня 2024 року займає кредитний портфель, інвестиції в цінні папери та готівкові кошти.

Рисунок 2.4 – Структура активів АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2024 р., %

Проте аналіз динаміки (табл.2.5) свідчить, що суттєве зростання кредитного портфелю відбулося в 2022 році – майже на 16%, а в минулому році відмітилося деяке зменшення на 2,2%. При цьому об’єми готівкових коштів незмінно зростали – на 17% в 2022 та майже на 41% в 2023 році.

Таблиця 2.5 – Динаміка активів АТ «УКРГАЗБАНК» за 2021-2023 рр., %

Активи	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
	22/21	23/22	22/21	23/22
Готівкові кошти і їх еквіваленти	5 158 684	14 402 664	17,09	40,75
Кредити та інші залишки з банками	-2 660 581	-787 358	-52,36	-32,53
Кредити та аванси клієнтам	8 869 445	-1 426 181	15,87	-2,20
Інвестиції в цінні папери	-6 241 770	32 511 516	-21,19	140,03
Інвестиційна нерухомість	2 411	-2 097	1,57	-1,34
Інші податкові активи	2 690 423	-1 620 268	100,00	-60,22
Основні засоби і нематеріальні активи	46 884	-8 240	3,95	-0,67
Інші фінансові активи	566 232	1 211 402	169,27	134,49
Інші нефінансові активи	19 812	-44 697	2,87	-6,30
Інші активи	-77 107	-15 307	-26,73	-7,24
Всього активів	8 374 433	44 221 434	6,79	33,59

Найпопулярніший видом кредитування серед юридичних осіб – клієнтів банку є державна програма «Доступні кредити 5-7-9%, за час дії якої станом на 01.01.2024 р. банком видано 16 963 млн. грн., з яких 11 832 млн. грн. з початку повномасштабного вторгнення. В результаті АБ «УКРГАЗБАНК» посів третє місце за обсягами видач кредитів по інвестиційному напрямку цієї програми. Загалом кредитний портфель АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01 січня 2024 року становив 66,3 млрд грн, з яких 76,5% займає портфель кредитів корпоративного бізнесу 15,2% – МСБ та 8,4 – портфель кредитів роздрібного бізнесу (рис.2.5).

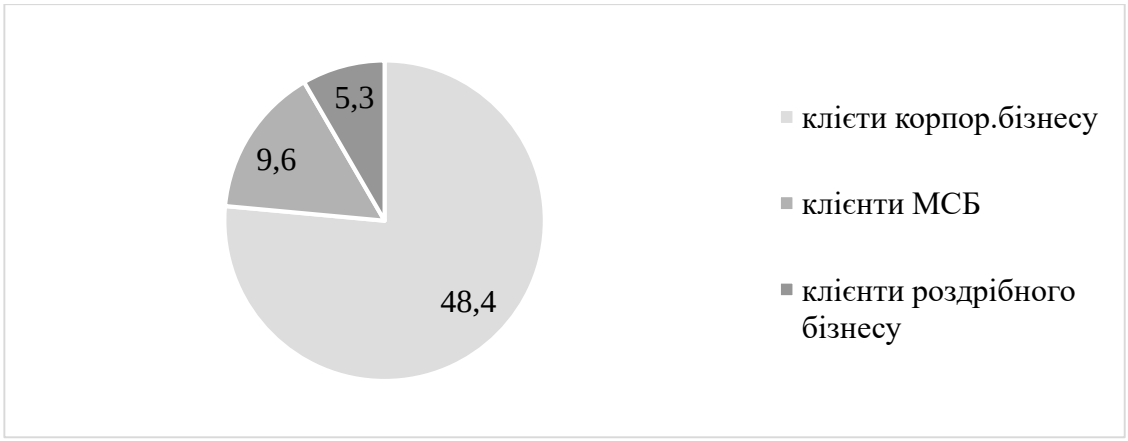

Рисунок 2.5 – Структура кредитного портфелю АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2024 р., млрд грн.

Банк контролює та переглядає кредити з метою недопущення погіршення ситуації, так протягом 2023 року баком було проаналізовано 298 проєктів, здійснено 4 виїзди на місце проведення діяльності позичальника та реалізації проєктів, серед яких:

- ✓ 98 проєктів з сумами заборгованості більше 2 млн дол. США;
- ✓ 34 проєкти сталого розвитку;
- ✓ 124 проєкти за програмою співробітництва з ЄБРР;
- ✓ 42 проєкти за програмою Фонду розвитку підприємництва (енергоефективність).

Позичальники дотримуються договірних умов, штрафні санкції банком не нараховувались.

Також варто зазначити, що АБ «УКРГАЗБАНК» підтримує українських експортерів. А з тими експортерами, які експортують готову продукцію, а не сировину, банк працює за механізмом ЕКА. Так, наприклад, банк підтримав експорт контрактів на суму 1,5 млн. грн. в 16 країн світу, в т. ч. країн Європи, Азії, США та Ізраїлю.

АБ «УКРГАЗБАНК» взяв участь у розробці та став партнером унікальної та критично важливої для України угоди з пулом міжнародних страхових компаній по страхуванню суден у Чорному морі, якою створено спеціальний безпрецедентний механізм страхування суден, що будуть користуватися українським морським коридором.

Банк активно співпрацює з клієнтами по спеціалізованим енергоефективним програмам кредитування. Сьогодні серед клієнтів також поширена програма співпраці з Фондом розвитку підприємництва та KfW, за якою фінансуються інвестиційні проєкти, спрямовані на зниження викидів CO2, придбання генераторів, яку можна поєднувати з державною програмою «Доступні кредити 5-7-9» та відповідно отримати кредит строком до 5 років сумі екв. 500 тис. євро під ставку 5-7-9% в залежності від сегментації клієнта, створення робочих місць.

Але найбільших змін зазнала стаття інвестицій в цінні папери, яка в 2023 році зросла на 40%, зайнявши з третього друге місце в структурі активів (табл.2.6).

Таблиця 2.6 – Динаміка та структура статті Інвестиції в цінні папери АБ «УКРГАЗБАНК» за період 2022-2023 рр., тис. грн., %

Інвестиції в цінні папери	01.01.2023	01.01.2024	Структура, %	Абсолютне відхилення, тис. грн	Відносне відхилення, %
				23/22	23/22
Облігації внутрішньої державної позики ОВДП	20630471	44419609	79,7	23789138	115,3
Облігації Державної іпотечної установи	1353913	1192852	2,1	-161061	-11,9
Муніципальні облігації	1130540	1136847	2,0	6307	0,6
Облігації підприємств	90893	98394	0,2	7501	8,3

Продовження табл.2.6

Інвестиції в цінні папери	01.01.2023	01.01.2024	Структура, %	Абсолютне відхилення, тис. грн	Відносне відхилення, %
				23/22	23/22
Акції підприємств	11332	9854	0,0	-1478	-13,0
Разом	23217149	46857556	84,1	23640407	101,8
Депозитні сертифікати, емітовані НБУ	0	8871109	15,9	8871109	100,0
Всього	23217149	55728 665	100,0	32511516	140,0

Як видно з таблиці 2.6 АБ «УКРГАЗБАНК» інвестував в ОВДП, при чому в 2023 році об'єм інвестицій зріс більше, ніж вдвічі, а також в депозитні сертифікати НБУ, що утримувались в рамках бізнес-моделі банку, метою якої є утримання фінансових активів для отримання контрактних грошових потоків.

Також варто відмітити появу в 2022 році суми інших податкових активів (2% структури активів), які поступово знизилися на 60% протягом 2023 року. Банк наростив інші фінансові активи на 70% майже 35% протягом 2022 та 2023 років відповідно, але знизив об'єм кредитів банків на 52 та 33 % протягом 2022 та 2023 років, але вказані статті в структурі активів займають лише близько 1 %.

Проведемо аналіз зобов'язань АБ «УКРГАЗБАНК». Як показують дані таблиці 2.7 та рисунку 2.6 зобов'язання банку більше, ніж на 90% складаються з коштів клієнтів, з яких 29,82% (45 970 012 тис. грн.) – заборгованість перед 10 найбільшими клієнтами банку, яка зросла з 2022 року більше, ніж в 2,5 рази.

Таблиця 2.7 – Структура зобов'язань АТ «УКРГАЗБАНК» за період 2021-2023 рр. млн. грн.

Зобов'язання	тис. грн	Структура, %	тис. грн	Структура, %	тис. грн	Структура, %
	01.01.2022		01.01.2023		01.01.2024	
Кошти банків	7 305 696	6,5	5 568 569	4,5	2 794 957	1,7
Кошти клієнтів	96 736 381	86,6	112 778 613	90,4	154 133 564	93,6
Резерви під кредити	369 357	0,3	302 743	0,2	677 154	0,4
Інше забезпечення	266 105	0,2	396 062	0,3	153 335	0,1
Інші залучені кошти	7 205 704	6,5	4 384 815	3,5	5 579 937	3,4

Продовження табл.2.7

Зобов’язання	тис. грн	Структура, %	тис. грн	Структура, %	тис. грн	Структура, %
	01.01.2022		01.01.2023		01.01.2024	
Інші фінансові зобов’язання	1 343 870	1,2	771 373	0,6	648 999	0,4
Інші нефінансові зобов’язання	402 119	0,4	526 915	0,4	613 411	0,4
Інші зобов’язання	-1 988 618	-1,8	737	0,0	20 374	0,0
Разом зобов’язань	111 640 614	100,0	124 729 827	100,0	164 621 731	100,0

Також стаття «Кошти клієнтів» станом на 01 січня 2024 року включає кошти бюджетних організацій 842 059 тис. грн, кошти корпоративних клієнтів 840 933 тис. грн. (знизились з рік на 16%) та кошти МСБ 1 126 тис. грн. (знизились на 5%).

Крім цього ще аналізована стаття включала кошти, залучені в банківських металах за сегментом корпоративного бізнесу 18 563 тис. грн. (зросли за 2023 рік на 19%) та сегментом роздрібного бізнесу – 176 376 тис. грн. (зросли на 18%).

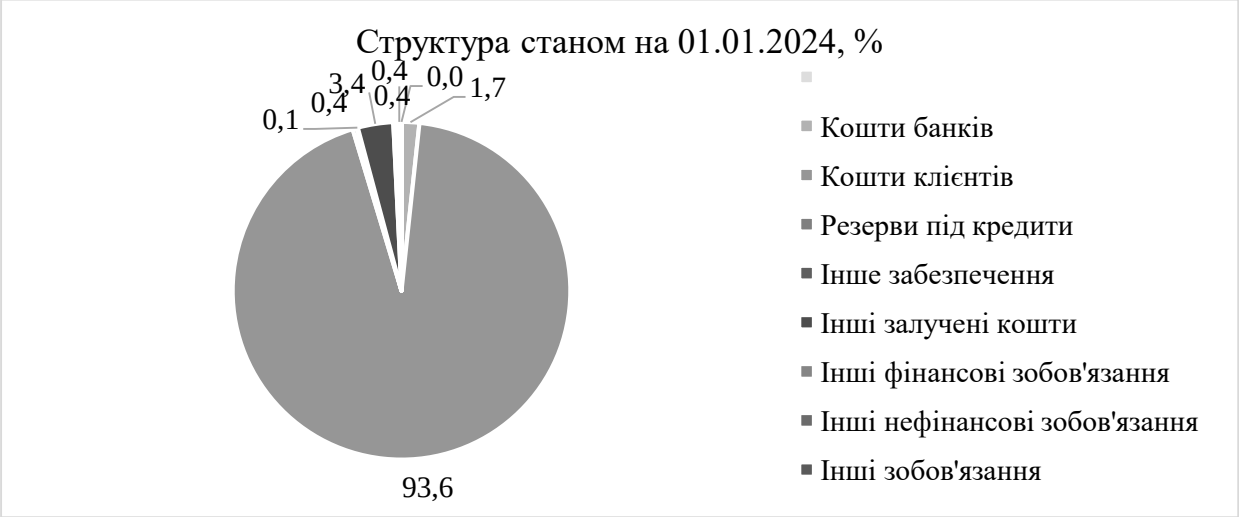

Рисунок 2.6 – Структура зобов’язань АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2024р., %

Загалом динаміка коштів клієнтів за аналізуємий період 2021-2023 роки показує поступове зростання коштів клієнтів у банку та інших залучених

коштів, але зменшення коштів банків та іншого забезпечення (табл.2.8).

Таблиця 2.8 – Динаміка зобов'язань АТ «УКРГАЗБАНК» за період 2021-2023 рр.

Зобов'язання	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
	22/21	23/22	22/21	23/22
Кошти банків	-1 737 127	-2 773 612	-23,8	-49,8
Кошти клієнтів	16 042 232	41 354 951	16,6	36,7
Резерви під кредити	-66 614	374 411	-18,0	123,7
Інше забезпечення	129 957	-242 727	48,8	-61,3
Інші залучені кошти	-2 820 889	1 195 122	-39,1	27,3
Інші фінансові зобов'язання	-572 497	-122 374	-42,6	-15,9
Інші нефінансові зобов'язання	124 796	86 496	31,0	16,4
Інші зобов'язання	1 989 355	19 637	-100,0	2664,5
Разом зобов`язань	13 089 213	39 891 904	11,7	32,0

Інші залучені кошти в 2022 році включили кошти НБУ (22,8 %) – довгостроковий кредит НБУ під 25% річних під заставу ОВДП та ОВМП, та строкові депозити та вклади (77,2%). Станом на 01.01.2023 року інші залучені кошти складаються лише з строкових депозитів та кредитів, облікова ставка НБУ станом на 1 січня поточного року складала 15%.

Дослідження доходів та витрат АБ «УКРГАЗБАНК» показує стійку динаміку зростання процентних доходів, але і не менш стійку динаміку зростання процентних витрат. Комісійні доходи щороку знижуються, але комісійні витрати зростають. В 2022 році банк отримав збитки, але в 2023 році зміг вирівняти свою діяльність та вийти на прибуток у розмірі 1 936,4 млн. грн. (табл.2.9).

Таблиця 2.9 – Показники звіту про прибутки та збитки АТ «УКРГАЗБАНК» за період 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	млн. грн	млн. грн	млн. грн	Абсолютне відхилення, млн. грн		Відносне відхилення, %	
	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	22/21	23/22	22/21	23/22
Процентні доходи	8 414 359	11 566 183	17 369 733	3 151 824	5 803 550	37,5	50,2
Процентні витрати	-3 422 172	6 571 938	10 690 068	9 994 110	4 118 130	-192,0	62,7

Продовження табл.2.9

Показники	млн. грн	млн. грн	млн. грн	Абсолютне відхилення, млн. грн		Відносне відхилення, %	
	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	22/21	23/22	22/21	23/22
Комісійні доходи	2 676 131	2 327 460	2260965	-348 671	-66 495	-13,0	-2,9
Комісійні витрати	-3 860 658	906 636	964 194	4 767 294	57 558	123,5	6,3
Прибуток до оподаткування	4 685 363	-3 999 139	4 660 903	-8 684 502	8 660 042	-185,4	-216,5
Прибуток за рік	3 082 071	-3 861 513	1 936 426	-6 943 584	5 797 939	-225,3	-150,1

Загальна картина показників основних видів доходів та витрат, а також прибутковості в динаміці має наступний вигляд (рис.2.7).

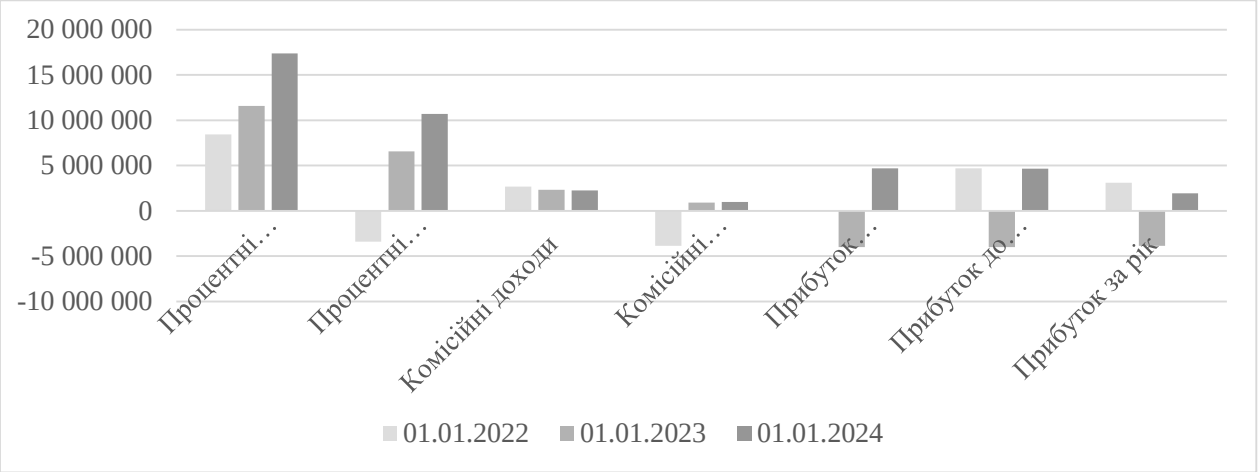

Рисунок 2.7 – Динаміка показників звіту про доходи та витрати АБ «УКРГАЗБАНК» за 2021-2023 рр., тис. грн.

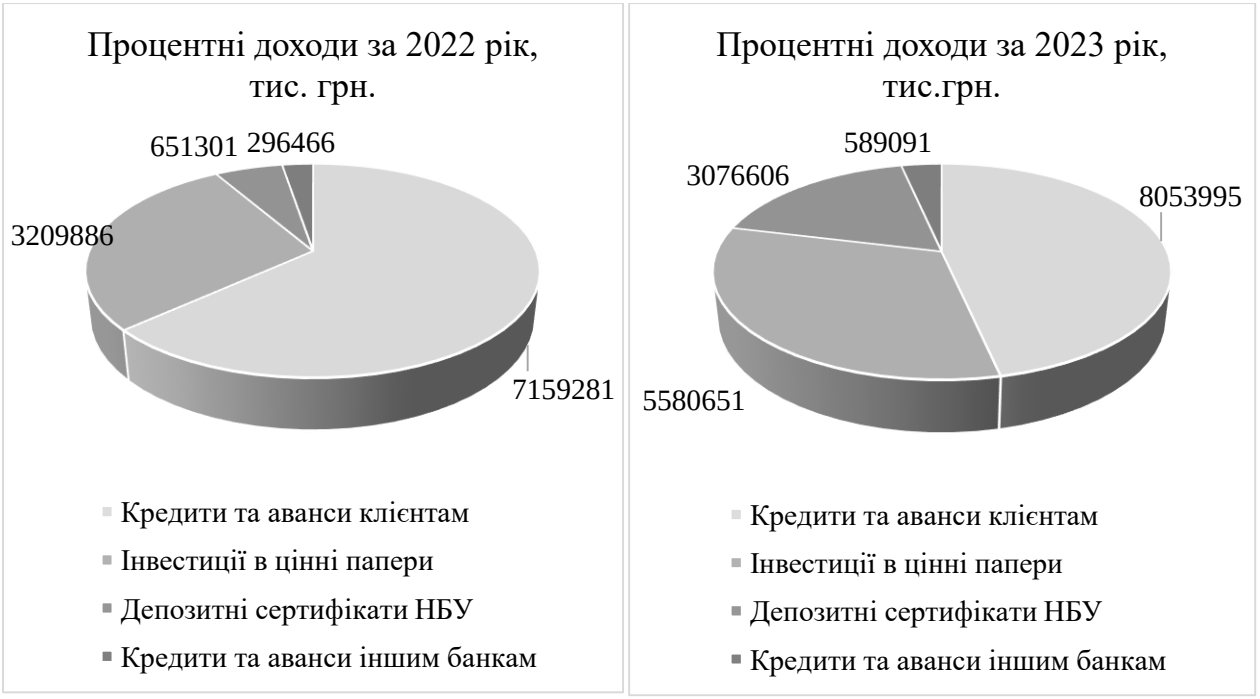

Рисунок 2.8 – Структура процентних доходів АБ «УКРГАЗБАНК» за 2022-2023 рр., тис. грн.

Аналіз структури процентних доходів показує, що якщо в 2022 році переважала частка процентів, сплачених клієнтами за кредитами, то в 2023 році процентні доходи збільшились на 52% за рахунок суттєвого зростання (на 73,9%) процентів від інвестицій в цінні папери, майже вдвічі від кредитів іншим банкам та в 4,6 рази від депозитних сертифікатів НБУ.

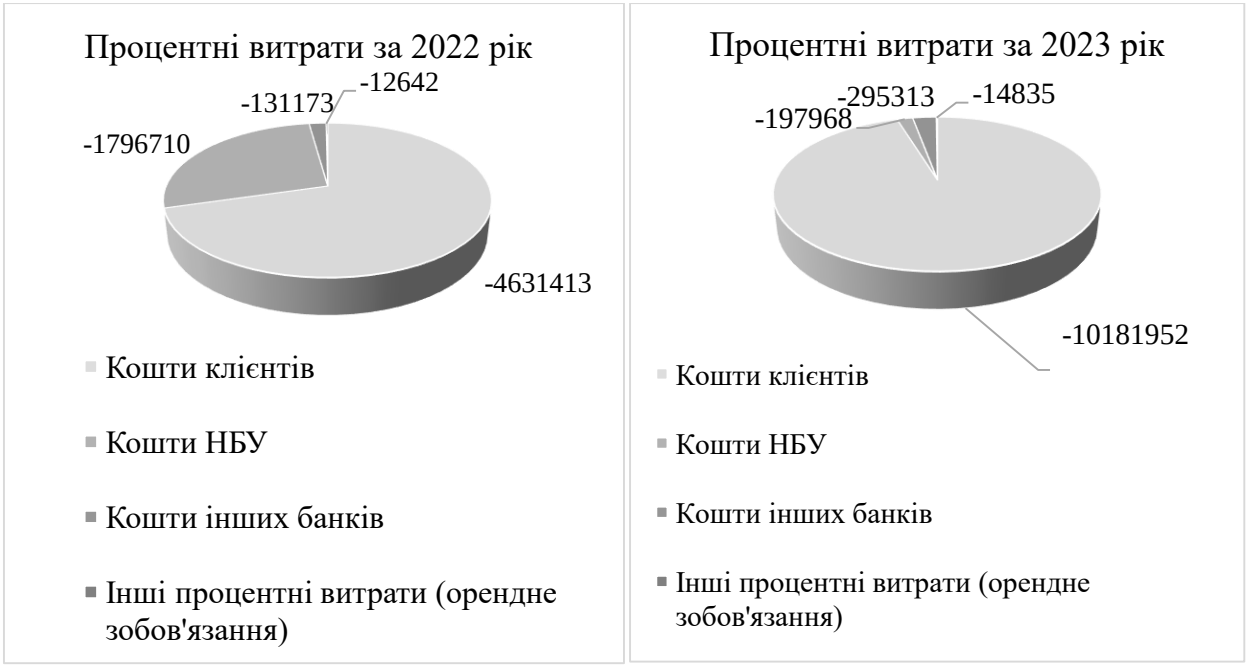

Рисунок 2.9 – Структура процентних витрат АБ «УКРГАЗБАНК» за 2022-2023 рр., тис. грн.

Процентні витрати в сукупності в 2023 році збільшилися на 62,2 % переважно за рахунок збільшення нарахованих процентів на кошти клієнтів в 2,2 рази та на кошти банків в 2,25 рази. При цьому суттєво зменшилися витрати на кошти НБУ – майже в 10 разів (рис.2.9).

Аналіз структури комісійних доходів та витрат за 2022 та 2023 роки показав наступне.

Комісійні доходи знизились на 3% за рахунок зниження сум комісій за розрахунковими операціями, з цінними паперами та ін. Комісійні доходи від розрахункового обслуговування клієнтів займають найбільшу частку – 57%При цьому в 2023 році суттєво зросли суми комісій за кредитне обслуговування – майже на 73%, по документарним операціям – на 14% та на 21,5% за агентськими операціями на валютному ринку (рис.2.10).

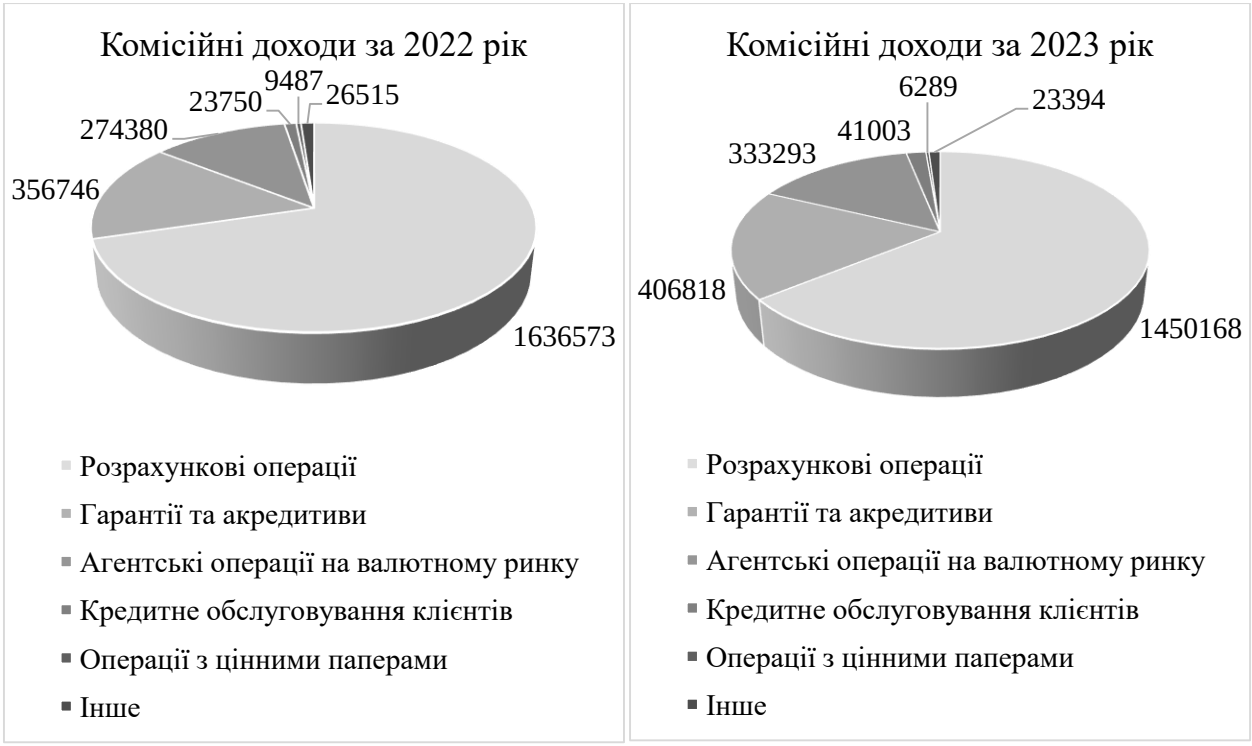

Рисунок 2.10 – Структура комісійних доходів АБ «УКРГАЗБАНК» за 2022-2023 рр., тис. грн.

Комісійні витрати в 2023 році незначно виросли на 4 % за рахунок зростання на 30% витрат за агентськими операціями на валютному ринку. При цьому незначно знизились комісійні витрати за розрахунковими операціями та на 93% інші комісійні витрати (рис.2.11).

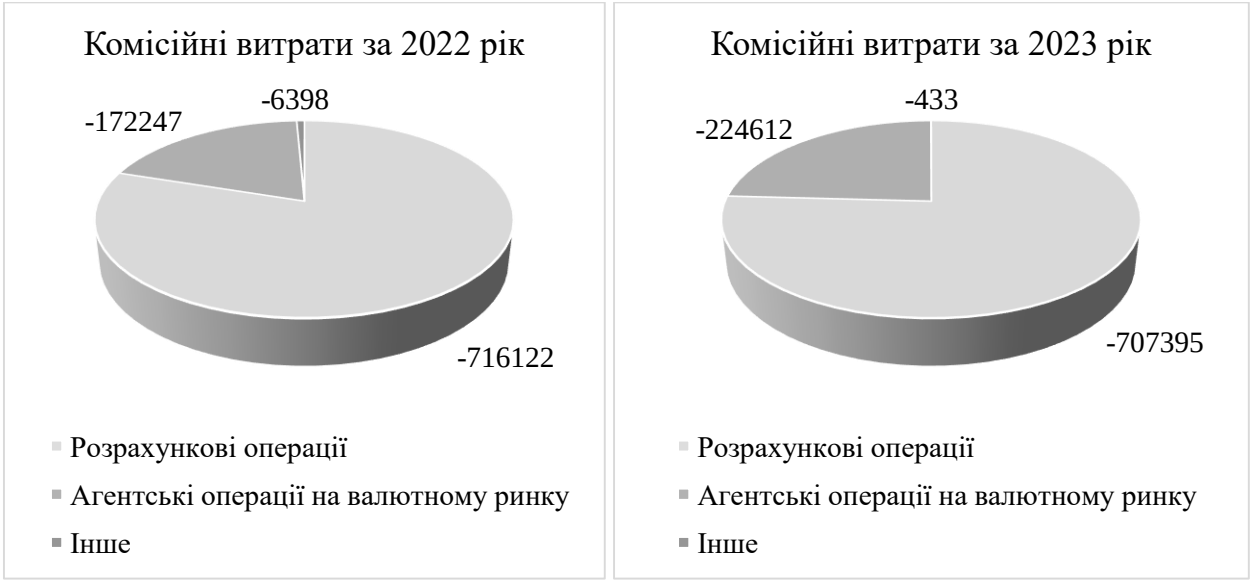

Рисунок 2.11 – Структура комісійних витрат АБ «УКРГАЗБАНК» за 2022-2023 рр., тис. грн.

Чистий процентний спред за 2023 рік склав 5,4%, а процентна маржа – 5,1%.

Нажаль, АБ «УКРГАЗБАНК» в 2023 році мав деякі порушення нормативів НБУ (табл.2.10). А саме в січні-березні минулого року банком було допущено порушення нормативу кредитного ризику на одного контрагента (Н7), встановленого для системно-важливих банків. Але банк відрегулював ситуацію та вже станом на 24.03.2024 року привів значення нормативу Н7 до встановленого вимогами НБУ – менше 20% регулятивного капіталу банку. Станом на 01.01.2024 року даний норматив склав 14,83%, регулятивний капітал – 11 369 885,7 тис. грн.

Нормативи кредитного ризику також в нормі, станом на 01 січня 2024 року: норматив великих кредитних ризиків Н8 становив 247,82% при нормативному на більше 800%.

Нормативи ліквідності при нормативі не менше 100%: LCR у всіх валютах 189,78%, LCR в іноземній валюті – 217, 69%, значення NSFR - 139,18% (табл.2.10).

Таблиця 2.10 – Нормативні показники АБ «УКРГАЗБАНК» за період 01.01.2023-01.06.2024 рр.

Категорії нормативів	Нормативи		01.01.2023	01.01.2024	01.06.2024
Нормативи капіталу	Загальна сума основного капіталу	Не менше 200 млн. грн.	7 538 083,4	8 260 719,3	10 334 271,4
	Загальна сума додаткового капіталу		63 999,9	3 109 166,4	1 434 375,5
	Н1	Не менше 200 млн. грн.	7 602 083,3	11 369 885,7	11768 646,9
	Н2	не менше ніж 10%	10,88	15,81	15,66
	Н3	не менше 7%	10,79	11,49	13,75

Продовження табл.2.10

Категорії нормативів	Нормативи		01.01.2023	01.01.2024	01.06.2024
Нормативи кредитування та інвестування	Н7	не має перевищувати 25%	23,10	14,83	13,55
	Н8	не має перевищувати 8-кратний розмір регулятивного капіталу банку	417,30	247,82	217,45
	Н9	не має перевищувати 25%	0,30	0,15	0,14
	Н11	не має перевищувати 15%	0,09	0,06	0,06
	Н12	не має перевищувати 25%	0,18	0,12	0,11
Ліміти відкритої валютної позиції	Л13-1		2,3571	1,2845	1,3558
	Л13-2		0,1318	0,2695	0,1567
	LCRвв	не менше 100%	142,7336	189,7836	171,5167
	LCRів	не менше 100%	167,1440	217,6919	261,9330
	NSFR	не менше ніж 100%	113,8949	139,1796	161,7568

Уряд України в лютому зобов’язав АБ «УКРГАЗБАНК», разом з рядом інших державних підприємств, спрямувати 80% свого чистого прибутку за 2023 рік на виплату дивідендів. Але згідно протоколу загальних зборів акціонерів АБ «УКРГАЗБАНК» прийняте рішення щодо розподілу прибутку: 10% суми прибутку - до резервного фонду банку, залишок суми прибутку – на покриття збитків минулих років [55].

Дане рішення прийняте на основі заборони/обмеження, встановленого статтею 35 Закону України «Про банки і банківську діяльність», пункту 38 Розділу IV Правил здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України в 2023 році, затверджених постановою НБУ від 25.04.2023 №56, а саме «банку забороняється виплачувати дивіденди, розподіляти прибуток у будь-якій формі, якщо така виплата чи розподіл призведуть до недотримання рівня капіталу». Також згідно п.38 зазначених Правил «банки, щодо яких за

результатами стрес-тестування дотримання нормативів Н2 та Н3 забезпечується також за рахунок прибутку поточного року та/або прогнозних періодів, дотримуються таких обмежень щодо розподілу капіталу:

1) не здійснюють виплати дивідендів акціонерам, крім виплати дивідендів за привілейованими акціями;

2) не здійснюють розподілу капіталу в будь-якій формі, крім спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу, формування резервного фонду, покриття збитків минулих років».

Оскільки для АБ «УКРГАЗБАНК» встановлені підвищені необхідні рівні нормативів, але вони вже мають норматив достатності понад необхідний рівень на початок грудня 2023 року, то банку необхідно направити зусилля на утримання капіталу на встановленому для нього цільовому рівні.

2.3 Аналіз основних видів послуг АБ «УКРГАЗБАНК»

АТ «УКРГАЗБАНК» функціонує як універсальний банк з повним спектром банківських послуг усім категоріям клієнтів. Основними напрямками діяльності банку для генерації доходів були корпоративний бізнес, малий та середній, роздрібний бізнес, казначейський та інвестиційний бізнес.

Банк визначає п’ять сегментів діяльності (табл.2.11).

Таблиця 2.11 – Сегментування діяльності АБ «УКРГАЗБАНК» [56]

Вид сегменту	Напрямок діяльності
Корпоративний бізнес	Переважно надання кредитів, обслуговування депозитів та поточних рахунків клієнтів, діяльність яких відповідає певним критеріям та межам
Малий та середній бізнес	Переважно обслуговування клієнтів за цільовими програмами кредитування, депозитів та поточних рахунків клієнтів, діяльність яких відповідає певним критеріям та межам та залучення коштів від державних організацій для цільового кредитування клієнтів

Продовження табл.2.11

Вид сегменту	Напрямок діяльності
Роздрібний бізнес	Переважно обслуговування депозитів фізичних осіб, надання споживчих кредитів, овердрафтів, обслуговування кредитних карт та здійснення грошових переказів та залучення коштів від державних організацій для цільового кредитування клієнтів
Фінансові установи, казначейський та інвестиційний бізнес	Основними складовими є міжбанківські операції, операції з цінними паперами, операції з іноземними валютами та банківськими металами, депозитарні операції, операції з фінансовими установами
Інші види діяльності	Ключовим елементом інших видів діяльності є функції внутрішнього банку, через яку здійснюється внутрішнє фондування між сегментами бізнес-напрямів. Сегмент здійснює операції з оперативного лізингу, електронної комерції, повернення раніше списаних активів, переоцінка, зменшення/ збільшення корисності необоротних активів та інші функції централізованого управління.

Аналіз послуг АБ «УКРГАЗБАНК» в розрізі сегментів клієнтів показав наступне [54].

1. Основні послуги для корпоративних клієнтів

- розрахунково-касове обслуговування;
- валютообмінні операції;
- зарплатні проєкти;
- торговий еквайринг;
- послуги, пов’язані з цінними паперами;
- документарні операції та торгівельне фінансування;
- фінансовий лізинг;
- депозити;
- вексельні операції;
- акредитивне обслуговування в національній валюті;
- кредитування;
- індивідуальні сейфи.

Також варто відмітити, що банк пропонує окремі пакети послуг та співпрацю для суб’єктів оціночної діяльності, учасникам ринку електроенергії,

аутсорсинговим компаніям, страховим компаніям, адвокатам, юридичним компаніям, сюрвеєрним компаніям, нотаріусам.

АТ «УКРГАЗБАНК» пропонує для клієнтів не лише якісне обслуговування, а й впровадив нові та удосконаленні діючі продукти та технології, серед яких, наприклад, «ЕКО БУМ 24/7». Це високотехнологічна, сучасна, багатофункціональна система, що активно розвивається, забезпечує високий ступінь захисту інформації та рівень безпеки, легка у використанні, дозволяє клієнтам дистанційно, оперативно та безпечно розпоряджатися власними банківськими рахунками в режимі реального часу, перебуваючи в будь-якому куточку світу, завдяки чому клієнти банку мають можливість досягти максимальної оперативності у своїй роботі.

Обслуговування корпоративних клієнтів здійснюється на основі Договору комплексного банківського обслуговування, який включає договірні умови, які регулюють надання ряду послуг, в т.ч. відкриття та ведення розрахункових рахунків, РКО, валютні операції, оформлення КПК, зарплатних проєктів, депозитів тощо.

2. Основні послуги для клієнтів середнього та малого бізнесу

- розрахунково-касове обслуговування;
- дистанційне відкриття рахунків;
- валютообмінні операції;
- зарплатні проєкти;
- торговий еквайринг;
- послуги, пов’язані з цінними паперами;
- послуги депозитарної установи;
- документарні операції та торгівельне фінансування;
- фінансовий лізинг;
- депозити;
- вексельні операції;
- кредитування;

- програми підтримки ОСББ та ЖБК;
- індивідуальні сейфи.

Стратегічним напрямком діяльності АТ «УКРГАЗБАНК» є підтримка представників малого та середнього бізнесу у їх розвитку, оскільки саме малий та середній бізнес є тим «локомотивом», який здатен вивести українську економіку на якісно новий рівень.

Особливу увагу АБ «УКРГАЗБАНК», як соціально-орієнтований банк, приділяє представникам малого та середнього бізнесу, діяльність яких пов’язана з впровадженням екологічних та енергоефективних проектів, «зелених технологій», проектів з використанням вторинної сировини, альтернативних видів енергії, збереженням навколишнього середовища тощо.

Банк одним із перших на ринку України запровадив лінійку ЕКО-продуктів та пропонує таким клієнтам скористатися додатковою лояльністю банку у вигляді ЕКО-надбавки до депозитних програм та зниженої процентної ставки по кредитним програмам.

Банк завжди підтримує розвиток своїх клієнтів, вдосконалює свої дистанційні сервіси, оновлює регіональну присутність, залучає до своєї команди провідних фахівців українського банківського ринку, впроваджує нові технології та проєкти [54].

3. Основні послуги для фізичних осіб:

- карткові та поточні рахунки;
- депозити;
- банківські метали;
- касові операції;
- інвестиційні послуги;
- платіжні послуги з приймання готівкових платежів;
- грошові перекази;
- реалізації монет;
- кредитування;
- пластикові картки;

- зарплатні проєкти;
- індивідуальні сейфи;
- перекази коштів без відкриття рахунку.

АБ «УКРГАЗБАНК» пропонує для фізичних осіб широкий перелік послуг, в т. ч. депозитні та кредитні програми, найбільш актуальні на сьогоднішній час.

Висновки до розділу 2

В другому розділі дипломної роботи було проведено досліджено АБ «УКРГАЗБАНК», його організаційну структуру, діяльність та фінансово-господарську ситуації, розглянути плани держави щодо реформування державного банківського сектору.

В результаті аналізу виявлено, що АБ «УКРГАЗБАНК» входить до переліку державних банків, оскільки більше 94% акцій належить державі в особі КМУ.

Станом на 01.01.2024 р. АБ «УКРГАЗБАНК» має широку мережу підрозділів та у зв’язку з енергетичним терором У країни, її цивільної критичної інфраструктури, банком було запроваджено перелік чергових відділень в кожній області, які мають змогу обслуговувати клієнтів під час відсутності електропостачання.

Аналіз фінансових показників активів та пасивів банку показав суттєве зростання в 2022 році кредитного портфелю – майже на 16%, а в минулому році відмітилося деяке зменшення на 2,2%. При цьому об’єми готівкових коштів клієнтів незмінно зростали – на 17% в 2022 та майже на 41% в 2023 році.

Але найбільших змін зазнала стаття інвестицій в цінні папери, яка в 2023 році зросла на 40%, зайнявши з третього друге місце в структурі активів.

Вказані активи вплинули на зростання процентних та комісійних доходів. Так, якщо в 2022 році переважала частка процентів, сплачених клієнтами за кредитами, то в 2023 році процентні доходи збільшились на 52% за рахунок

суттєвого зростання (на 73,9%) процентів від інвестицій в цінні папери, майже вдвічі від кредитів іншим банкам та в 4,6 рази від депозитних сертифікатів НБУ.

АБ «УКРГАЗБАНК» інвестував в ОВДП, при чому в 2023 році об'єм інвестицій зріс більше, ніж вдвічі, а також в депозитні сертифікати НБУ, що утримувались в рамках бізнес-моделі банку, метою якої є утримання фінансових активів для отримання контрактних грошових потоків.

Загалом динаміка коштів клієнтів за аналізуємий період 2021-2023 роки показує поступове зростання коштів клієнтів у банку, що, відповідно, збільшило об'єми процентних витрат в сукупності в 2023 році на 62,2 % переважно за рахунок збільшення нарахованих процентів на кошти клієнтів в 2,2 рази та на кошти банків в 2,25 рази. При цьому суттєво зменшилися витрати на кошти НБУ – майже в 10 разів.

Дослідження доходів та витрат АБ «УКРГАЗБАНК» показує стійку динаміку зростанні процентних доходів, але і не менш стійку динаміку зростання процентних витрат. Комісійні доходи щороку знижуються, але комісійні витрати зростають. В 2022 році банк отримав збитки, але в 2023 році зміг вирівняти свою діяльність та вийти на прибуток у розмірі 1 936,4 млн. грн.

Чистий процентний спред за 2023 рік склав 5,4%, а процентна маржа – 5,1%.

Нажаль, АБ «УКРГАЗБАНК» в 2023 році мав деякі порушення нормативів НБУ. А саме в січні-березні минулого року банком було допущено порушення нормативу кредитного ризику на одного контрагента (Н7), встановленого для системно-важливих банків. Але банк відрегулював ситуацію та вже станом на 24.03.2024 року привів значення нормативу Н7 до встановленого вимогами НБУ – менше 20% регулятивного капіталу банку. Станом на 01.01.2024 року даний норматив склав 14,83%, регулятивний капітал – 11 369 885,7 тис. грн.

Також важливим моментом було те, що уряд України зобов'язав АБ «УКРГАЗБАНК», разом з рядом інших державних підприємств, спрямувати 80% свого чистого прибутку за 2023 рік на виплату дивідендів. Але згідно

протоколу загальних зборів акціонерів АБ «УКРГАЗБАНК» прийняте рішення щодо розподілу прибутку: 10% суми прибутку - до резервного фонду банку, залишок суми прибутку – на покриття збитків минулих років.

У лютому 2018 року Урядом України було прийняте рішення щодо реформування АБ «УКРГАЗБАНК» разом декількома іншими банками державного банківського сектору згідно Засад стратегічного реформування (стратегічні принципи), метою я чого було створення та підтримка надійної та конкурентоспроможної банківської системи, значна частина якої мала стати приватною на середньостроковому горизонті. З початком війни вказані плани було призупинено.

Але після деякої адаптації Міністерство фінансів України та НБУ повернувся до зазначених питань. Відповідно до Меморандуму з МВФ за прозорою процедурою та після консультацій з міжнародними фінансовими організаціями заплановано призначити міжнародно визнаного фінансового радника до кінця вересня 2024 року. Україна паралельно готує до розгляду законопроєкт про приватизацію державних банків у консультації з МФО. Його направлять на розгляд парламенту до кінця вересня 2024 року. Україна також зобов’язується не збільшувати державну частку у банківському секторі країни, окрім випадків, які стосуються фінансової стабільності та національної безпеки, але після консультації з МВФ.

3 АНАЛІЗ ОБСЛУГОВУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ АБ «УКРГАЗБАНК»

3.1 Аналіз розрахункових та депозитних операцій для фізичних осіб в АБ «УКРГАЗБАНК»

Поточний рахунок – рахунок, який відкривається банком клієнту для збереження його коштів та здійснення наступних операцій в одній з валют, які запропоновані банком (гривня, долар США, євро, канадський долар, швейцарський франк, чеська крона, фунт стерлінгів, угорський форинт, злотий, японська єна):

✓ поповнення рахунку та зняття коштів з рахунку;

✓ здійснення платежів та переказів на користь фізичних та юридичних осіб, а також на власні рахунки в інших банках;

✓ зарахування переказів з будь-якої країни світу та інше.

На сайті АБ «УКРГАЗБАНК» викладено особливості тарифного плану кожного виду рахунку, а також типовий договір - Правила відкриття та обслуговування рахунків фізичних осіб та надання послуг за платіжними картками публічним акціонерним товариством АБ «УКРГАЗБАНК» на умовах публічної оферти.

Зазначені Правила є пропозицією (офертою) до укладення договору банківського вкладу, договору банківського/карткового рахунку, договору про надання електронних довірчих послуг. Приєднання до цих Правил здійснюється шляхом подання Заяви-договору, форма якої розміщена на сайті АБ «УКРГАЗБАНК». Заява-договір визначає, які саме продукти замовлено клієнтом та їхні основні параметри/характеристики (зокрема, найменування Продуктів, Тарифний план, Програма кредитування, перелік замовлених Додаткових послуг партнерів Банку, тощо), а також інші параметри, необхідні для конкретизації умов користування Продуктом.

Підписанням Заяви-договору клієнт акцептує ці Правила.

Правила, підписана Заява-договір, Тарифний план, Програма кредитування, документи, що вимагаються чинним законодавством України з питань кредитування фізичних осіб, усі зміни та додатки до них, які також розміщуються на сайті АБ «УКРГАЗБАНК», а також інші заяви та розпорядження клієнта прийняті банком до виконання на умовах цих Правил, разом вважаються укладеним договором банківського вкладу (Депозитним договором), договором банківського/карткового рахунку, договором про надання електронних довірчих послуг. Банк і клієнт являються сторонами договору, реквізити банка зазначені у Правилах, а реквізити клієнта зазначаються у Заяві-договорі.

Для відкриття поточного та депозитного рахунків для фізичної особи потрібен наступний пакет документів:

Таблиця 3.1 – Документи необхідні для відкриття депозитного/поточного рахунку фізичній особі в АТ «УКРГАЗБАНК»

№	Назва документу	Примітки
1	паспорт громадянина України або інший документ, що посвідчує особу;	– паспортний документ іноземця з відміткою про дозвіл на постійне місце проживання; – тимчасове посвідчення громадянина України - документ, що посвідчує особу і підтверджує громадянство України; – тимчасове посвідчення, що підтверджує особу громадянина України, видане Державною міграційною службою на основі заяви про втрату паспорта; – посвідка на постійне проживання в Україні (для осіб без громадянства, які постійно проживають в Україні); – посвідчення біженця, видане в Україні; – паспортний документ особи без громадянства.
2	реєстраційний номер облікової картки платника податків;	– не вимагається від осіб, що відмовились від реєстраційного номеру облікової картки платника податків (при цьому повинна бути відмітка у паспортному документі щодо права здійснення платежів без ідентифікаційного номера) та від осіб, в паспорті яких є відмітка Державної податкової служби з номером облікової картки платника податків.
3	документ, що підтверджує місце проживання фізичної особи	– необхідний у випадку, якщо паспорт клієнта не дозволяє визначити місце його проживання/тимчасового перебування

Фізична особа, яка відкрила поточний рахунок на своє ім’я, самостійно розпоряджається коштами на своєму поточному рахунку. Клієнт може надати право розпоряджатись поточним рахунком третій особі шляхом оформлення довіреності у банку, нотаріально завіреної довіреності або іншої довіреності, що підтверджує повноваження такої третьої (довіреної) особи відповідно до законодавства України.

Оформлення довіреності у банку здійснюється згідно форми та правил оформлення затверджених внутрішніми документами банку. Довірена особа під час першого звернення до банку з метою використання рахунку має надати оригінали документів, на підставі яких здійснюється ідентифікація та верифікація такої довіреної особи, та підтвердити свої повноваження щодо розпорядження рахунком (надати довіреність або копію довіреності, що засвідчена нотаріально/копію легалізованої або засвідченої шляхом проставлення апостиля довіреності, засвідченої нотаріально).

Розпорядження коштами на поточному рахунку особою, на користь якої відкрито поточний рахунок, здійснюється цією особою лише після її повної ідентифікації та верифікації банком. Коштами на поточному рахунку, відкритому на ім’я малолітньої особи, розпоряджаються її батьки (усиновителі) або опікуни після здійснення банком ідентифікації та верифікації цих осіб. Неповнолітня особа (особа від 14 до 18 років) самостійно розпоряджається внесеними нею коштами на поточний рахунок, відкритий нею на своє ім’я, а також заробітною платою (заробітком), стипендією або іншими доходами, що надходять на її рахунок.

Неповнолітня особа має право самостійно розпоряджатися грошовими коштами на своєму рахунку, які були внесені на її рахунок іншими особами за згодою органу опіки та піклування та батьків (усиновлювачів) або піклувальника.

Клієнт банку має надати документи, що підтверджують джерела походження грошових коштів, якщо сума коштів, що вноситься на поточний рахунок дорівнює або перевищує суму 400 000,00 грн. або дорівнює чи

перевищує таку суму в іноземній валюті, банківських металах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів.

АБ «УКРГАЗБАНК» є визнаним лідером вітчизняного ринку платіжних карт. На сьогоднішній день банком випущено більше 6 млн. пластикових карт (31% від загальної кількості карт, емітованих українськими банками). У мережі обслуговування пластикових карт банку працює 690 банкоматів, пластикові картки банку приймають до оплати понад 25 тисяч торговельно-сервісних точок по всій Україні (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Різновиди пластикових платіжних карток для фізичних осіб в АТ «УКРГАЗБАНК»

Назва картки	Призначення
Картка АТБ	платіжна картка для розрахунку в Україні та за кордоном що надає додаткові знижки на акційні товари в торговій мережі АТБ.
Mastercard World Debit Chip PRO-Запас	поєднує всі переваги платіжної картки із можливістю отримувати відсотки на залишок коштів як за депозитним вкладом, випускається за Тарифним планом «ProЗапас+»
ЕКО-кредитка (Mastercard World Debit ECO Chip, Visa Rewards ECO Chip)	Карта об'єднує найвигідніші пропозиції від банку: доступ до кредитного ліміту з пільговим періодом користування висока відсоткова ставка на залишок коштів на рахунку захист операцій технологією 3-D Secure
Friendly card	Безкоштовна банківська картка для дітей та підлітків від 6 до 17 років, яка допоможе вашій дитині навчитись основам фінансової грамотності, та дасть можливість контролювати витрати дитини.
Visa Classic Chip / Visa Rewards Chip	Платіжна картка від міжнародної платіжної системи Visa International з підвищеним рівнем захисту завдяки вмонтованому безконтактному чіпу, скористатись якою можна у найвіддаленішому куточку світу.
Mastercard World Debit Chip PayPass	Платіжна картка системи MasterCard, призначена для масового сегменту клієнтів. Надає підвищений рівень безпеки та швидкісну оплату товару завдяки безконтактному чіпу.
Зарплатна картка (Visa Rewards Chip, Visa Classic Chip)	Платіжна картка для клієнтів, які отримують заробітну плату через АБ «УКРГАЗБАНК» з можливістю зняття готівки в банкоматах будь-яких банків України без комісії.

Продовження табл.3.2

Назва картки	Призначення
Зарплатна картка (Mastercard World Debit Chip)	Платіжна картка для клієнтів, які отримують заробітну плату через АБ «УКРГАЗБАНК» з можливістю зняття готівки в банкоматах будь-яких банків України без комісії. Картка бере участь у програмі винагород MasterCard Rewards.
ПРОСТІР соціальна картка	Платіжна картка для отримання пенсії та інших соціальних виплат від Пенсійного фонду України і Міністерства праці та соціальної політики України з можливістю заняття готівки в банкоматах будь-яких банків України без комісії.
Кобейдж карта ПРОСТІР-UnionPay Gold	Перша ко-бейдж карта національної платіжної системи ПРОСТІР з міжнародною платіжною системою UnionPay в Україні. Карта надає підвищений рівень безпеки та швидкісну оплату товару завдяки безконтактному чіпу.
Visa Signature Chip	Преміальний продукт платіжної системи Visa з підвищеним рівнем захисту завдяки вмонтованому чіпу для задоволення потреб найвибагливіших клієнтів та ексклюзивним пакетом привілеїв.
Mastercard Platinum Chip PayPass	Преміальний картковий продукт створений для тих, хто звик отримувати обслуговування екстра-класу.
Mastercard Platinum Debit Chip PayPass	Преміальний продукт платіжної системи Mastercard з підвищеним рівнем захисту та можливістю швидкісної оплати завдяки вмонтованому безконтактному чіпу. Поєднує в собі статус преміальної картки та переваги картки Debit.
Visa Platinum Chip PayWave	Преміальний продукт платіжної системи Visa з підвищеним рівнем захисту завдяки вмонтованому чіпу для задоволення потреб найвибагливіших клієнтів.
MasterCard World Elite	MasterCard World Elite – картка необмежених можливостей. Власники картки World Elite MasterCard отримують виняткове обслуговування: найвищий рівень турботи, безпеки та конфіденційності, особливі послуги. Картка бере участь у програмі винагород MasterCard Rewards.
Visa Infinite Chip PayWave	Картка, призначена для найбільш вимогливих і заможних клієнтів Банку - фінансової еліти, яка забезпечить своєму власникові високоякісний сервіс VIP-класу і безумовно підкреслить статус привілейованої особи в будь-якій точці світу.

До основних карток АБ «УКРГАЗБАНК» відносять: «ЕКО-кредитка», «Еко+», «Карта школяра», «PRO-запас», карти для виплат, віртуальна -карта, «Premier-карта».

Для управління рахунками АБ «УКРГАЗБАНК» клієнти користуються

системою інтернет-банкінгу «Еко-банк онлайн», в 2023 році було розширено функціональні можливості якого. Також впроваджено хмарні технології критичної інформації та критичних інформаційних систем, які забезпечують роботу мобільного додатку «Еко-банк» та процесингового центру банку. Крім цього проведена робота по розширенню можливостей мобільної та веб-версії додатку «Органайзер».

Таблиця 3.3 – Основні умови обслуговування найбільш популярних платіжних карток для фізичних осіб в АТ «УКРГАЗБАНК»

Карта	Оформлення	Плата за обслуговування	Кредитний ліміт	Процент на залишок
«ЕКО-кредитка»	Безкоштовно	Безкоштовно	+	+
«Еко+»	Безкоштовно	Безкоштовно	+	+
«Карта школяра»	Безкоштовно	Безкоштовно	-	-
«Premier-карта»	Безкоштовно	Безкоштовно	-	+
Віртуальна-карта	Безкоштовно	Безкоштовно	-	-
«PRO-запас»	Безкоштовно	Безкоштовно	-	+
Карти для виплат	Безкоштовно	Безкоштовно	-	-

Як видно, основні види БПК для фізичних осіб мають безкоштовне оформлення та обслуговування, деякі мають додаткові бонуси у вигляді нарахування процентів на залишок згідно тарифів банку та кредитний ліміт.

Фізичні особи, зазвичай, поряд з відкриттям поточних та карткових рахунків, дуже часто зберігають вільні кошти на депозитних рахунках. Банк пропонує для своїх клієнтів широкий спектр різних видів депозитних програм, з можливістю поповнення і без, з можливістю дострокової видачі, з нарахування відсотків щомісячно чи в кінці строку, в розрізі різних валют та металів.

Тарифний комітет затверджує умови та ставки, які в подальшому

доводяться банком до потенційних клієнтів шляхом оприлюднення на сайті та у відділеннях банку. Під час вже укладеного договору депозиту банкам заборонено змінювати ставки як і інші умов, всі зміни мають базуватися на укладеній додатковій угоді.

Проаналізуємо пропозицію АБ «УКРГАЗБАНК» щодо депозитних продуктів для фізичних осіб.

Таблиця 3.4 – Аналіз депозитних продуктів АТ «УКРГАЗБАНК» для фізичних осіб

Вид депозиту	Термін	Вид валюти	Процентна ставка, річних	Мінімальна сума	Порядок виплати	Поповнення
Додатковий дохід (% в кінці терміну)		грн	від 12,5% до 13,75%		В кінці терміну	З можливістю поповнення
Додатковий дохід (% щомісячно)		Грн	від 12,2% до 13,45%		Щомісячно	З можливістю поповнення
«ЕКО – депозит» (% в кінці терміну)		Грн/	від 4,0% до 13,25% в грн. від 0,1% до 1,5% в USD 0,01% в EUR		В кінці терміну	З можливістю поповнення
«ЕКО – депозит» (% щомісячно)		Грн/	від 11,7% до 12,95% в грн. від 0,1% до 1,4% в USD 0,01% в EUR		Щомісячно	З можливістю поповнення
« Валютний ЕКО - депозит»			від 0,01% до 2% в USD 0,01% в EUR		В кінці терміну	Без можливості поповнення
Військовий (% в кінці терміну)		Грн	від 4,75% до 14,00% в грн. від 0,35% до 1,75% в		В кінці терміну	З можливістю поповнення
Військовий (% щомісячно)		Грн	від 12,45% до 13,7% в грн. від 0,3% до 1,65% в		Щомісячно	З можливістю поповнення
Відбудуємо міста разом (% в кінці терміну)		Грн	від 11,0% до 12,25% в грн. від 0,7% до 1,2% в		В кінці терміну	З можливістю поповнення
Відбудуємо міста разом (% щомісячно)		Грн	від 10,7% до 11,95% в грн. від 0,6% до 1,1% в		Щомісячно	З можливістю поповнення
Валютний капітал			0,01% в USD		В кінці терміну	Без можливості поповнення
Прибуткова 7-ка	7 днів	Грн	2,0% в грн. 0,05% в USD 0,01% в EUR		В кінці терміну	Без можливості поповнення

Продовження табл.3.4

Вид депозиту	Термін	Вид валюти	Процентна ставка, річних	Мінімальна сума	Порядок виплати	Поповнення
Золота гарантія		Золото	0,01% в XAU	3,215 тройських унцій (100 грам)	В кінці терміну	З можливістю поповнення

З метою дослідження конкурентоспроможності депозитних пропозицій АБ «УКРГАЗБАНК» проведемо порівняння динаміки актуальних середніх ставок по депозитах з двома іншими державними банками – АТ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк».

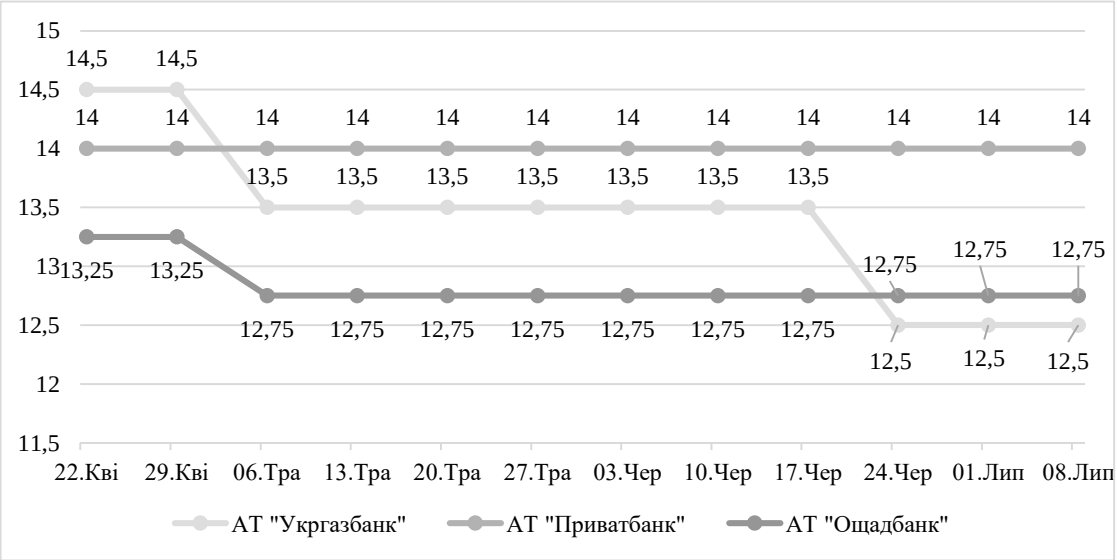

Рисунок 3.1 – Порівняння актуальних середніх депозитних ставок державних банків АБ «УКРГАЗБАНК», АТ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» за період 22 квітні по 08 липня 2024 року

Як показує рисунок 3.1 в квітні поточного року ставки АБ «УКРГАЗБАНК» лідирували серед трійки державних банків, з травня банк тримав середні ставки, та з кінця червня дещо знизив, що говорить про достатні об’єми фондування

банку, та знижений інтерес до залучання пасивів.

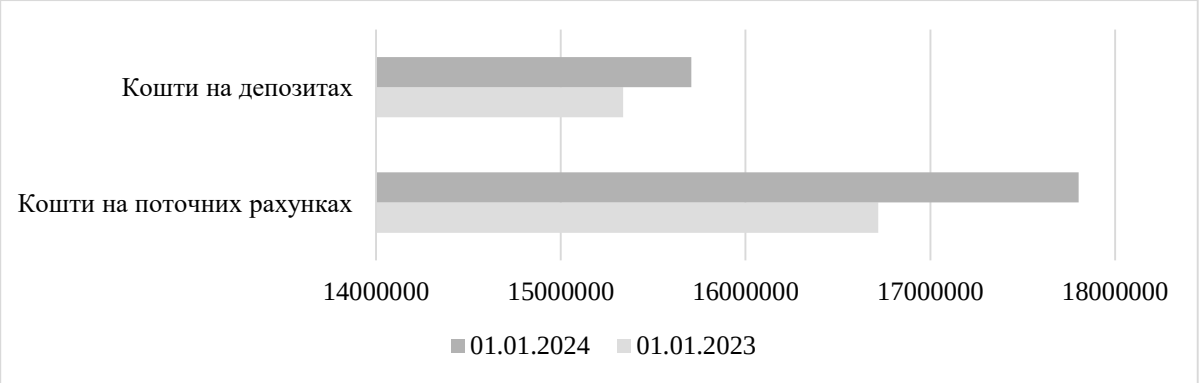

Рисунок 3.2 – Портфель залучених коштів від фізичних осіб на рахунках в АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2023 та 01.01.2024 рр.

Як видно з рисунку 3.2 в банку переважають залишки на поточних та карткових рахунках фізичних осіб перед сумами залучених депозитів, також варто відмітити зниження об’ємів коштів в порівнянні з минулим періодом по депозитах – на 6,5%, а по іншим рахункам – на 2,5%.

3.2 Аналіз кредитних продуктів АБ «УКРГАЗБАНК» для фізичних осіб

Сьогодні АБ «УКРГАЗБАНК» пропонує для своїх клієнтів – фізичних осіб найсучасніші, найзручніші банківські продукти та послуги. Банк має досить широкий асортимент кредитних пропозицій для фізичних осіб (більше 10 найменувань), а також більш персоналізовані напрямки для індивідуального обслуговування категорії особливих клієнтів.

Серед них помітне місце займають різноманітні програми з надання кредитів на:

- придбання житла,
- купівлю автомобіля,
- придбання товарів та послуг у торговельній мережі,
- фінансування різних подій у вашому житті,
- отримання освіти.

До прийняття рішення стосовно кредитування фізична особа надає до банку ряд документів, обов'язковими серед них є наступні:

1. Анкета Позичальника - документ, який заповнюється співробітником банку або Клієнтом, в якому зазначається інформація про клієнта.

2. Заява Позичальника - документ, який заповнюється співробітником банку, в якому клієнт засвідчує своїм підписом повноту та правильність наданих йому умов кредитування, а співробітник банку засвідчує своїм підписом перевірку правильності і достовірності інформації, наданої клієнтом.

3. Умови надання споживчих кредитів фізичним особам - документ, в якому прописуються умови і порядок надання кредиту, права та обов'язки клієнта та банку, умови розрахунку за кредитом та відповідальність у разі невиконання умов, зазначених у заяві.

Найпростіший спосіб отримання кредит у АБ «УКРГАЗБАНК» - оформити кредитну карту «ЕКО - кредитка». Це платіжна пластикова картка, яка дає можливість користуватися як власними грошима, так і кредитними коштами банку. На картці «ЕКО - кредитка» можна зберігати власні гроші на неї можуть перераховувати гроші родичі, знайомі або партнери.

Карткою «ЕКО - кредитка» можна розраховуватися в торгових точках, здійснювати оплату в Інтернеті й терміналах самообслуговування, а також знімати готівку в будь-якій точці світу. Під час оплати за кордоном комісія за конвертацію коштів із валюти картки у валюту країни стягується відповідно до офіційного обмінного курсу банку на день купівлі. У картки є пільговий період користування (до 70 днів), під час якого можна користуватися кредитними коштами безкоштовно.

Крім цієї картки, за запитом клієнта, послуга споживчого кредиту у формі ліміту овердрафту може бути підключена на інші картки. Умовами овердрафту «Кредитна картка» (пакет «Домовичок» для отримувачів регулярних виплат, пакет «Еко-кредитка», пакет «Еко+», пакет «Premier-карта») є наступні:

1) Неустойка (штраф, пеня) за прострочення сплати:

а) платежів за кредитом - не застосовуються;

б) відсотків за користування кредитом - не застосовуються;

в) інших платежів - не застосовуються.

2) Неустойка (штраф, пеня) за невиконання інших умов договору - не застосовуються

3) Інші заходи:

а) право банку у визначених договором випадках вимагати дострокового погашення платежів за кредитом та відшкодування збитків, завданих йому порушенням зобов'язання;

б) унесення інформації до кредитного бюро / кредитного реєстру НБУ та формування негативної кредитної історії, що може враховуватися банком під час прийняття рішення щодо надання кредиту в майбутньому;

в) у разі настання події припинення, банк зупиняє нарахування процентів, комісій пов'язаних з користуванням лімітом дозволеного овердрафту з дня настання події припинення. З дня настання події припинення вся фактична заборгованість клієнта вважається простроченою, а клієнт зобов'язаний повернути її та сплатити платежі згідно з ч. 2. ст. 625 Цивільного Кодексу України за весь період прострочення.

Платежі згідно з ч. 2. ст. 625 Цивільного Кодексу України – проценти від суми простроченої заборгованості позичальника у розмірі процентів за користування несанкціонованим кредитом, який зазначено у тарифному плані. Сторони узгодили, що днем настання події припинення та датою прострочення заборгованості клієнта щодо погашення суми ліміту дозволеного овердрафту, нарахованих процентів за користування лімітом дозволеним овердрафтом та комісій є:

• неповернення клієнтом суми кредиту у термін, встановлений договором – наступний календарний день після кінцевої дати строку дії ліміту дозволеного овердрафту, визначеної в заяві – договорі;

• пред'явлення банком вимоги про дострокове повернення кредиту – дата зазначена в такому письмовому повідомленні банку;

• звернення банку з позовом про дострокове стягнення кредиту, у тому

числі, шляхом звернення стягнення на майно – наступний календарний день за днем поштового відправлення позовної заяви банку до відповідача.

г) клієнт має право після припинення дії договору про надання банківської послуги, включно у зв'язку із завершенням строку дії, розірванням або виконанням такого договору, звернутися до банку із запитом на отримання інформації (довідки), що стосується виконання сторонами своїх зобов'язань, установлених договором.

В разі запиту клієнтом в банку інформації щодо заборгованості по кредитній карті, інформація (довідка) надається банком у формі паперового або електронного документа (за вибором клієнта) протягом п'яти робочих днів із дня отримання банком такого запиту від клієнта.

Банк активно співпрацює з «Укрфінжитло» та став одним з лідерів державної програми іпотечного кредитування «єОселя».

АБ «УКРГАЗБАНК» пропонує фізичним особам скористатися державною програмою іпотечного кредитування «єОселя» на наступних умовах (табл.3.5).

Таблиця 3.5 – Умови кредитування за державною програмою «єОселя» АБ «УКРГАЗБАНК»

Умови кредитування		
Хто може взяти участь в програмі «єОселя»	Пільгові категорії	Загальні категорії
	захисники та правоохоронці, а також члени їх сімей	ветерани війни та члени їх сімей;
	медики	внутрішньо переміщені особи
	педагоги	інші громадяни, які не володіють житлом, або його площа менша ніж 52,5 м² + 21 м² на кожного наступного члена сім'ї додатково.
	науковці	
Ставка яка сплачується позичальником	3% річних	
(компенсаційна процента ставка)	для Пільгових категорій осіб	
Базова ставка	7% річних	
	для Загальних категорій осіб	

Продовження табл.3.5

Умови кредитування	
Строк кредитування	від 1 року (12 місяців) до 20 років (240 місяців)
Мінімальний власний внесок	20% від вартості предмета іпотеки
Можлива сума кредиту	до 5 000 000 грн.
Нормативна площа житла	Нормативна площа квартири або майнових прав на житло – для сім'ї з однієї особи (одинока особа) – не більш 52,5 кв. метра загальної площі, та додатково 21 кв. метр – на кожного наступного члена сім'ї.
	Нормативна площа житлового будинку – для сім'ї з однієї особи (одинока особа) – не більше ніж 62,5 кв. метра загальної площі та додатково 21 кв. метр – на кожного наступного члена сім'ї.
Комісія за надання кредиту (одноразово)	1% від суми кредиту
Об'єкт кредитування	При придбанні нерухомості на вторинному ринку:
	квартира в багатоквартирному будинку;
	житловий будинок разом із земельною ділянкою, на якій цей будинок знаходиться
	При придбанні нерухомості на первинному ринку:
	майнові права на житло (квартиру).
Дострокове погашення кредиту	без будь-яких обмежень та штрафних санкцій

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1397 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо забезпечення доступного іпотечного кредитування громадян України» [57], часткова компенсація нарахованих з 01.01.2023 року процентів надається приватним акціонерним товариством «Українська фінансова житлова компанія» а не Фондом розвитку підприємництва.

У випадку порушення позичальником умов, визначених кредитним договором, позичальник втрачає право на подальше отримання Державної підтримки, зобов'язаний повернути Укрфінжитлу повну суму незаконно отриманої державної підтримки, а також зобов'язаний самостійно забезпечити сплату всіх платежів за договором.

АБ «УКРГАЗБАНК» пропонує для клієнтів зручний сервіс – оформлення картки для погашення кредиту, яка підв'язана до кредитного договору. Клієнт забезпечує наявність коштів на цій картці для погашення кредиту шляхом

перерахування коштів з будь-якого іншого карткового рахунку з використанням платіжної картки (P2P/C2C) або шляхом зарахування коштів через касу банку або через банкомат з депозитним модулем. Банк самостійно здійснює оплату платежу в рахунок погашення кредитної заборгованості у звітному періоді за кредитним договором шляхом договірного списання коштів з карткового рахунку без додаткових комісій та платежів з дотриманням наступних умов:

✓ списання коштів з карткового рахунку клієнта на погашення кредитної заборгованості за кредитним договором здійснюється виключно із залишку власних коштів Позичальника, а не за рахунок встановленого ліміту дозволеного овердрафту;

✓ списання коштів з карткового рахунку на погашення кредитної заборгованості здійснюється автоматично у строки та у розмірі згідно кредитного договору;

✓ списання коштів з карткового рахунку клієнта на дострокове погашення кредитної заборгованості за кредитом не здійснюється;

✓ у разі недостатності коштів на картковому рахунку клієнта у повному обсязі для здійснення платежу у звітному періоді в рахунок погашення кредитної заборгованості, договірне списання коштів здійснюється у розмірі доступного залишку власних коштів на картковому рахунку;

✓ у разі надлишку коштів на картковому рахунку клієнта, договірне списання коштів здійснюється виключно у розмірі платежу для погашення кредитної заборгованості за кредитом у звітному періоді, залишок власних коштів залишається на картковому рахунку;

✓ у разі відсутності власних коштів на картковому рахунку клієнта, договірне списання коштів в рахунок погашення кредитної заборгованості за кредитом у звітному періоді не здійснюється.

АБ «УКРГАЗБАНК» надає кредити на придання автомобіля за трьома програмами:

1) придбання нового автомобіля;
2) придбання електроавтомобіля;

3) придбання авто з пробігом.

Для оформлення кредиту фізична особа має надати наступний пакет документів:

Для нового авто або авто з пробігом:

- паспорт громадянина України (у т. ч. у формі id-картки);
- довідка про присвоєння ідентифікаційного номеру/реєстраційного номеру облікової картки платника податків;
- документ, який підтверджує фінансовий стан позичальника та поручителя (у разі наявності поручителя);
- рахунок-фактура з автосалону/акт вибору авто/специфікація).

Для Еко-автомобіля (GreenCar):

- паспорт громадянина України (у т. ч. у формі id-картки);
- довідка про присвоєння ідентифікаційного номеру/реєстраційного номеру облікової картки платника податків;
- документ, який підтверджує фінансовий стан;
- рахунок-фактура від продавця еко-автомобіля

Основні умови кредитування за видами автомобілів приведені в табл.3.6. Процентні ставки та комісії встановлюються згідно діючих тарифів банку в залежності від розміру першого внеску за автомобіль: чим більший внесок – тим менша ставка.

Таблиця 3.6 – Умови кредитування за програмами на придбання автомобілів від АБ «УКРГАЗБАНК»

Основні умови:	Кредити на придбання нових легкових автомобілів «EkoDrive_06.2024»	Кредити на придбання нових легкових автомобілів «Партнерська_2024»	Кредити на придбання електромобілів	Кредит на авто з пробігом
Переваги кредитування автомобілів:	швидке прийняття рішення про видачу кредиту			
	привабливі цінові умови кредитування			
	дострокове погашення кредиту без будь-яких обмежень та штрафних санкцій			
Сума кредиту	від 100 000 до 2 500 000 грн.			від 50 000 до 1 500 000 грн.
Мінімальний перший внесок:	30% від ринкової вартості АВТО (з урах. ПДВ)		40% від ринкової вартості АВТО (з урах. ПДВ)	

Продовження табл.3.6

Основні умови:	Кредити на придбання нових легкових автомобілів «EkoDrive_06.2024»	Кредити на придбання нових легкових автомобілів «Партнерська_2024»	Кредити на придбання електромобілів	Кредит на авто з пробігом
Погашення кредиту та процентів:	згідно класичного графіку;			
	рівними платежами, щомісячно рівними сумами.			
Забезпечення:	застава придбаного автомобіля			
Наслідки при кредитуванні:	задоволення своїх споживчих потреб у авто транспорті, навіть не маючи повної суми коштів для його придбання			
Основні вимоги до автомобіля:			1. Вік Еко-автомобіля на момент закінчення строку кредитування не повинен перевищувати 7 років;	1. Авто іноземного виробництва (в т.ч. зібрані на території України; за виключенням авто марок країн СНД, Ірану, Індії та Китаю)
			2. Загальний пробіг Еко-автомобіля не повинен перевищувати 60 тис.км (на дату надання заявки на отримання кредиту, відповідно до фотографії панелі приладів).	2. Вік авто на момент закінчення строку кредитування не повинен перевищувати 10 років;
				3. Середньорічний пробіг авто не повинен перевищувати 25 тис.км на рік (на дату надання заявки на отримання кредиту, відповідно до фотографії панелі приладів).
Додаткові витрати:	страхування КАСКО (щорічно): Орієнтовний тариф КАСКО в акредитованих банком страхових компаніях – 6.40% від вартості забезпечення	страхування КАСКО (щорічно): Орієнтовний тариф КАСКО в акредитованих банком страхових компаніях – 7,41% від вартості забезпечення.	страхування КАСКО (щорічно): Орієнтовний тариф КАСКО в акредитованих банком страхових компаніях – 6,20% від вартості забезпечення.	страхування КАСКО (щорічно): Орієнтовний тариф КАСКО в акредитованих банком страхових компаніях – 6.63% від вартості забезпечення

Продовження табл.3.6

<table>
<tr><td rowspan="6">Додаткові витрати:</td><td colspan="3">оформлення договору застави: нотаріальне посвідченого договору забезпечення - орієнтовно 5000,00 грн.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Якщо місце фактичного проживання заставодавця або оформлення кредиту відрізняється від місця реєстрації заставодавця/Банку або в населеному пункті, де здійснюється видача кредиту, відсутній акредитований нотаріус – договір застави може укладатися у простій письмовій формі. Окрема плата за посвідчення такого договору не стягується;</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">внесення інформації про обтяження рухомого майна в ДРОРМ – 750 грн. (з ПДВ);</td></tr>
<tr><td colspan="3">комісія за управління кредитними коштами, в частині оформлення договорів забезпечення у розмірі 0,03% від суми кредиту (без ПДВ);</td></tr>
<tr><td>збір на обов’язкове пенсійне страхування (при набутті права власності на легкові автомобілі) – залежно від вартості легкового автомобіля;</td><td></td><td>оцінка автомобіля акредитованим СОД, якщо продавцем АВТО є неакредитований в Банку автосалон/ фізична особа – орієнтовно 2400,00 грн.</td></tr>
<tr><td colspan="3">платежі, що супроводжуються при здійсненні реєстрації автомобіля в органах МВС – залежно від виду автомобіля та об’єму циліндрів двигуна.</td></tr>
</table>

Також окремим кредитним продуктом, який пропонує для фізичних осіб АБ «УКРГАЗБАНК» є кредити на придбання та встановлення:

1) сонячної енергетичної станції (СЕС), в т. ч.:
   - придбання обладнання (будь-які види
   - сонячних батарей (колектори, модулі, панелі,
   - фото батареї тощо), контролери заряду,
   - інвертори, акумуляторні батареї);
   - витратні матеріали (кабелі, кріплення, електрофурнітура);
   - проектно-монтажні роботи (за умови придбання обладнання)
2) придбання та встановлення теплових насосів та відповідного додаткового обладнання до них (ТН);
3) вітрової електростанції (ВЕС), в т. ч.:
   - придбання обладнання (будь-які види вітроенергетичного обладнання (вітроагрегат, вітродвигун, тощо), контролер заряду, акумуляторні батареї, інвертор напруги, система передачі вітрової потужності на навантаження (споживачу), електромашинний генератор, опора, опорно-поворотний пристрій, система управління ВЕС, тощо);
   - витратні матеріали (кабелі, кріплення, електрофурнітура тощо);
   - проєктно-монтажні роботи (за умови придбання обладнання)

4) комбінованих вітро-сонячних генеруючих систем (КВСС), в т. ч.:

- придбання обладнання (будь-які види сонячних батарей (колектори, модулі, панелі, фото батареї тощо), контролери заряду, інвертори, акумуляторні батареї);
- придбання обладнання (будь-які види вітроенергетичного обладнання (вітроагрегат, вітродвигун, тощо), контролер заряду, акумуляторні батареї, інвертор напруги, система передачі вітрової потужності на навантаження (споживачу), електромашинний генератор, опора, опорно-поворотний пристрій, система управління КВСС, тощо);
- витратні матеріали (кабелі, кріплення, електрофурнітура тощо);
- проєктно-монтажні роботи (за умови придбання обладнання).

Кредитуванню підлягає як повноцінний Проєкт (розробка проєктної документації, придбання обладнання/матеріалів, монтажні роботи встановлення СЕС/ВЕС/ТН/КВСС тощо), так і окремо придбання обладнання/матеріалів, які передаються в заставу.

Документи необхідні для отримання кредиту:

- паспорт громадянина України (у т. ч. у формі id-картки);
- довідка про присвоєння ідентифікаційного номеру/реєстраційного номеру облікової картки платника податків;
- документ, який підтверджує фінансовий стан;
- рахунок-фактура або договір на придбання та встановлення обладнання.

Цільовими групами клієнтів є:

✓ Фізичні особи, які отримують доходи, як наймані працівники або як пенсіонери (в т. ч. працюючі пенсіонери);

✓ Фізичні особи, які отримують доходи від власного бізнесу (як підприємці), але кредитуються як фізичні особи;

✓ Нотаріуси

✓ Моряки

Таблиця 3.7 – Умови кредитування за програмами енергоефективності від АБ «УКРГАЗБАНК»

Основні умови:	В розрізі продуктів:
Сума кредиту:	на придбання СЕС/ВЕС/КВСС – від 1 000,00 до 1 000 000,00грн.;
	на придбання ТН – від 1 000,00 до 250 000,00 грн.
Мінімальний перший внесок:	15% від вартості придбання та встановлення СЕС/ТН (з урахуванням ПДВ)
	25% від вартості придбання та встановлення КВСС (з урахуванням ПДВ)
	30% від вартості придбання та встановлення ВЕС (з урахуванням ПДВ)
Погашення кредиту та процентів:	рівними платежами (щомісячно рівними сумами).
Забезпечення:	застава обладнання/матеріалів СЕС/ВЕС/ТН/КВСС.
Платежі за надані додаткові та/або супутні послуги Банку:	внесення інформації про обтяження рухомого майна в ДРОРМ – 750 грн. (з ПДВ);
	переказ кредитних коштів (одноразово) – 4,5% від суми переказу (суми кредиту).
Наслідки при кредитуванні:	задоволення свої споживчих потреб у впровадженні енергоефективних заходів
Кредит можливо оформити виключно на придбання СЕС/ТН/ВЕС у акредитованих партнерів Банку.	
Відсоткова ставка (річних): 23,5%	Програма «Еко енергія» (стандартні умови) - 23,5%
	Програма «Еко енергія Simple» - залежить від розміру авансу

Також АБ «УКРГАЗБАНК» надає кредити під заставу депозиту однією сумою в разовому порядку або у формі відновлювальної кредитної лінії. Кредит надається на споживчі цілі, забезпеченням слугує застава майнових прав на кошти депозитного вкладу в національній або в іноземній валюті.

Таблиця 3.8 – Умови кредитування під заставу депозиту в АБ «УКРГАЗБАНК»

Можлива сума кредиту (гривень)	Строк кредитування	Максимальний розмір кредиту	Фіксована процентна ставка (на весь строк дії кредитного договору), % річних
Від 1 000 грн до 4 000 000 грн.	від 1 місяця до 12 місяців (строк дії депозиту має перевищувати строк дії кредиту як мінімум на 5 днів)	90% від розміру депозиту	Залежить від процентної ставки по депозиту, яким забезпечується кредит

Також позичальник має декілька супутніх умов та комісій.

На сайті АБ «УКРГАЗБАНК» викладені усі основні умови в розрізі видів кредитних програм, списки попередніх документів, тарифи, основні вимоги та умови кредитування, кредитний калькулятор, який дозволяє попередньо прорахувати приблизні витрати по кредиту та типовий кредитний договір.

3.3 Дослідження ефективності обслуговування фізичних осіб АБ «УКРГАЗБАНК» та пропозиції щодо удосконалення

Останні роки, пов’язані з економічними кризами, пандемією, а тепер і війною в Україні були досить складними як для бізнесу та громадян України, так і для банківської системи. Якщо подивитись динаміку кредитних портфелів та окремих кредитів, можна побачити збільшення кредитного циклу, затрат на кредитування, конкуренції за кращого клієнта. АБ «УКРГАЗБАНК» розвиває напрямок роздрібного бізнесу та має ряд переваг як такий, що належить до переліку державних банків, бере участь в державних програмах кредитування та користується довірою достатньо великої кількості населення країни. Тому, на сьогоднішній день важливо досліджувати ефективність банківського обслуговування цього напрямку банківського бізнесу, виявляти можливі проблеми та розробляти напрями їх усунення та удосконалення обслуговування клієнтів.

Для дослідження ефективності обслуговування роздрібного бізнесу проаналізуємо наступні традиційні показники, які використовують для вимірювання економічної ефективності банківської діяльності, це показники рентабельності, особливо модель Дюпона – методика декомпозиційного аналізу прибутковості власного капіталу [58; 59].

Використаємо модель Дюпона для оцінки ефективності обслуговування фізичних осіб, для чого проведемо аналіз декількох коефіцієнтів, під активами

будемо розуміти активи роздрібного бізнесу, під доходами – доходи роздрібного бізнесу.

1) рентабельність власного капіталу (ROE);

2) прибутковість активів (ROA);

3) мультиплікатор капіталу (МК);

4) чиста маржа прибутку (NPM);

5) доходність активів (ЕА), що мають між собою тісний формалізований зв’язок:

$$ROE=ROA*MK \quad (1.1)$$

$$ROA=NPM*EA \quad (1.2)$$

$$ROE=NPM*EA*MK \quad (1.3)$$

Модель Дюпона являє собою прийом модифікованого факторного аналізу, що дозволяє визначити, за рахунок яких чинників відбувалася зміна рентабельності. Ідея цього аналізу була запропонована менеджерами компанії DU Pont.

Відповідно до моделі Дюпона ефективність обслуговування фізичних осіб можемо інтерпретувати з точки зору відповідності діяльності банку інтересам і цілям його власників, що характеризуватиме економічну ефективність роздрібного бізнесу банку.

На нашу думку, модель Дюпона має такі переваги свого застосування для аналізу економічної ефективності діяльності банку:

1) простота розрахунків, невеликий обсяг економічної інформації, що потребується для аналізу;

2) універсальність – можливість застосування не лише для аналізу ефективності окремого банку, а й групи банківських інститутів;

3) дає змогу досліджувати ефективність банку у контексті взаємозв’язку ефективності використання власного капіталу з ефективністю управління

активами та ризиками, пов’язаними зі структурою джерел фінансування банківських операцій;

4) є факторною моделлю, що дозволяє застосовуючи методи факторного аналізу досліджувати причини та характер зміни ефективності;

5) для потенційних інвесторів, що розглядають банк як об’єкт майбутніх інвестицій у власний капітал, власників банку, його менеджерів та клієнтів модель може бути використана для порівняння ефективності інвестицій у банківський бізнес з ефективністю альтернативних інвестицій у інші галузі економіки; для порівняльного аналізу ефективності банку та банків-конкурентів (системи банків) [61].

Таблиця 3.9 – Показники моделі Дюпона для активів роздрібного бізнесу, розраховані на основі фінансової звітності в АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2024 р.

Показники	Порядок розрахунку	Показник станом на 01.01.2024 р.
ROE, %	Чистий прибуток / Власний капітал *100%	0,05
ROA, %	Чистий прибуток / Активи*100%	0,18
Мультиплікатор капіталу	Активи / Власний капітал	72,82
Чиста маржа прибутку, %	Чистий прибуток / Сукупні доходи * 100%	0,13
Коефіцієнт доходності активів, %	Сукупні доходи / Активи * 100%	137,33

Показник ROE це фінансовий коефіцієнт, що характеризує ефективність використання власного капіталу. Показує, яка віддача роздрібного бізнесу на вкладений власний капітал. Прибутковість капіталу має бути близько ≥ 5 %, при тому що показник АБ «УКРГАЗБАНК» досить невеликий, що говорить про те, що банк має опрацювати стратегію розвитку цього напрямку діяльності.

Мультиплікатор капіталу вимірює банківський важіль (леверидж) і є оберненою величиною до коефіцієнта «капітал на активи», тобто до показника,

що вимірює достатність капіталу, адже достатність капіталу - це амортизаційний буфер покриття збитків. Коли витримується достатність капіталу, ефект важеля буде позитивний, а коли ризик активів перевищує можливості їх компенсації власним капіталом, ефект буде негативний. Отже, оптимальною є діяльність банку на межі допустимого ризику. Коефіцієнт левериджу має бути ≥ 15, банк має досить гарний показник.

Коефіцієнт дохідності активів показує досить непогані доходи роздрібного бізнесу, але незначний показник чистої маржі скільки залишається прибутку від роздрібного бізнесу за мінусом усіх витрат. Це говорить, що банку необхідно пропрацювати стратегію, направлену на оптимізацію затрат для зростання ефективності операцій по обслуговуванню фізичних осіб.

Проаналізуємо показники ефективності управління доходами й витратами роздрібного бізнесу (табл.3.10).

Таблиця 3.10 – Показники ефективності управління доходами й витратами роздрібного бізнесу, розраховані на основі фінансової звітності в АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2024 р.

Показники	Порядок розрахунку	Показник станом на 01.01.2024 р.
Коефіцієнт дієздатності, %	Сукупні витрати / Сукупні доходи* 100%	99,87
Прибутковість витрат, %	Чистий прибуток / Сукупні витрати* 100%	0,13
Загальна рентабельність, %	Фінансовий результат / Сукупні витрати* 100%	0,13
Процентна маржа як відсоток сукупного доходу, %	$\frac{\text{Процентні доходи – процентні витрати}}{\text{Сукупні доходи}} *100\%$	-46,48
Частка процентних доходів у сукупних доходах, %	Процентні доходи / Сукупні доходи * 100%	22,47

Оптимальним значення коефіцієнту процентного доходу має бути 9-10 %, банк має вдвічі більший показник. Як видно з розрахованих коефіцієнтів

табл.3.10 банк активно співпрацює з роздрібним бізнесом, але найбільша співпрацю в частині ресурсної бази, що підтверджуються переважання витрат над доходами роздрібного бізнесу.

Проаналізуємо ефективність управління активами й пасивами роздрібного бізнесу АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2024 р. (табл.3.11).

Показник кредитної активності банку говорить про активність банку на ринку традиційних послуг та характеризує кредитну політику банку.

Таблиця 3.11 – Показники ефективності управління активами й пасивами роздрібного бізнесу, розраховані на основі фінансової звітності в АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.01.2024 р.

Показники	Порядок розрахунку	Показник станом на 01.01.2024 р.
Показник кредитної активності, %	Кредитний портфель / Активи*100%	0,29
Співвідношення основних засобів до активів, %	Основні засоби / Активи * 100%	67,25
Частка власного капіталу у пасивах, %	Власний капітал / Пасиви *100%	20,64
Чиста процентна маржа, %	$\frac{\text{Процентні доходи – Процентні витрати}}{\text{Активи}}$ *100%	-63,83

Згідно проведених розрахунків станом на 01.01.2024 р. коефіцієнт кредитної активності має бути 65-75%, що говорить про досить низьку активність банку зважаючи на ряд факторів.

Прибутковість активів має бути ≥ 1,0 %, але цей показник в банку мінусовий.

Загальний аналіз за моделлю Дюпона показав, що АБ «УКРГАЗБАНК» хоч і має різні продуктові напрямки обслуговування фізичних осіб, але найбільше банк має вигоди в забезпеченні ресурсної бази завдяки пасивним операціям, а особливо залишкам на рахунках та депозитам фізичних осіб. Відповідно затрати банка за розрахунками по депозитах перевищують доходи

по кредитуванню фізичних осіб. Основним напрямком збільшення доходів від активних операцій роздрібного бізнесу є кредитування.

Серед основних банківських послуг, які прямо впливають на вибір обслуговуючого банку, є послуги з кредитування клієнтів.

Активізація кредитування для допомоги як фізичним особам, так і бізнесу у вирішенні їхніх проблем і відновленні діяльності стає пріоритетним завданням. На практиці за дослідженнями ринку сьогодні лише 35% клієнтів – фізичних осіб «дуже задоволені» своїм банком та досвідом співпраці з ним. Тому банки, мають розуміючи усі сильні та слабкі сторони своїх послуг для клієнтів, ефективність роботи своїх команд, мають набагато більше шансів упорядкувати процеси, пов’язані з клієнтами.

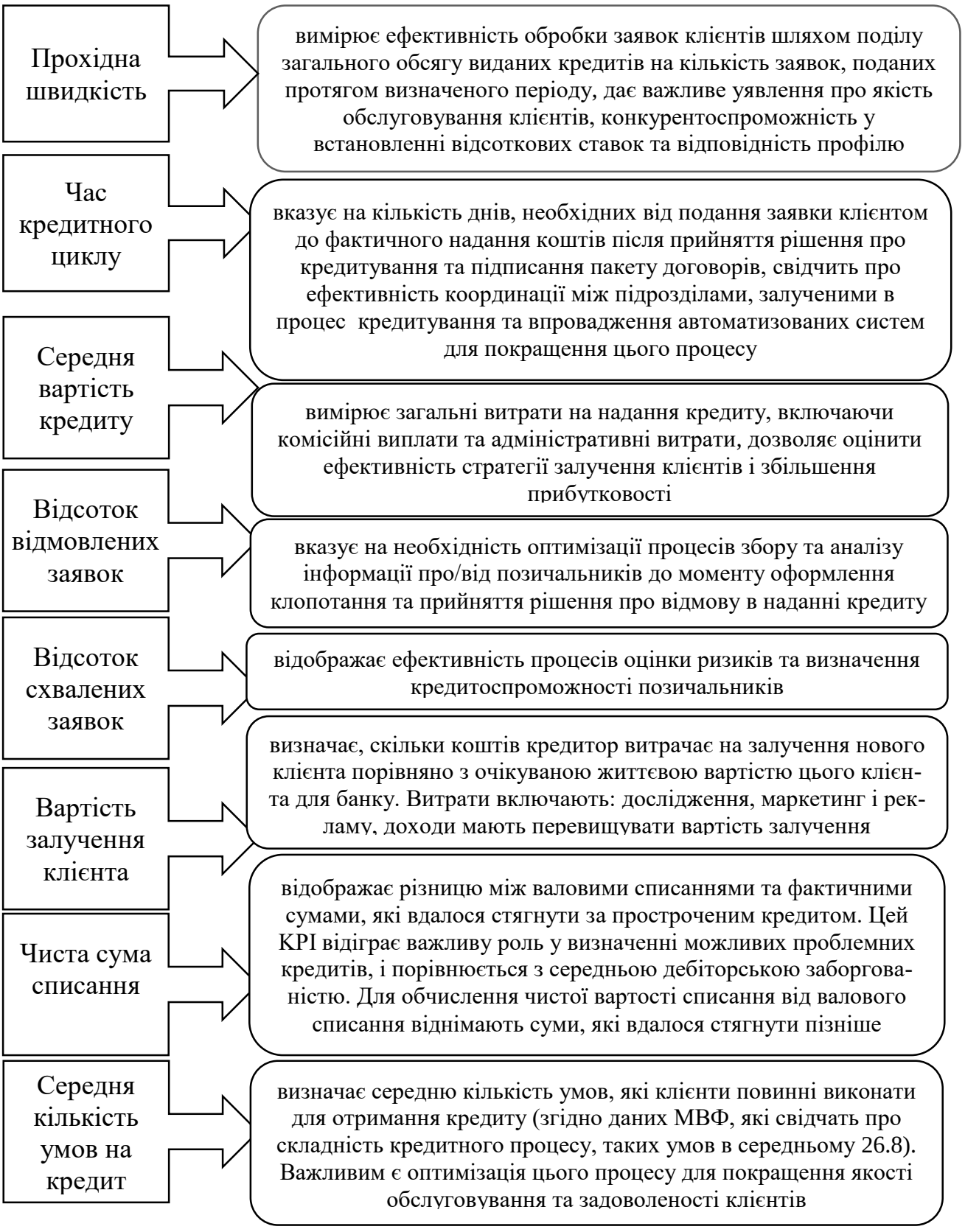
Сьогодні дуже важливо наряду з традиційними показниками ефективності також звертати увагу і інвестувати у нові технології, направлені на удосконалення співпраці з клієнтом. Зважаючи на підвищену конкуренцію між банками для залучення найкращих клієнтів такі категорії як мінімізація затребуваних від клієнта паперів, спрощені, легкі процеси, зменшення часу розгляду та підписання документів, винесення рішення щодо кредитування, сьогодні також мають значний вплив та новими ключовими відмінностями при залученні клієнтів та ефективності співпраці.

Першочерговим інструментом для прогнозування ефективності кредитної діяльності банку є його кредитна політика. Вона є основою надійності і прибутковості кредитного портфеля, та впливає на загальну стабільність банку. Оскільки кредитування неможливе без надання супутніх послуг – як мінімум щодо відкриття та ведення поточного або карткового рахунку, таким чином вибудувавши прийнятну кредитну політику та направленість на клієнта банк отримує лояльність клієнтів, бажання подальшої співпраці та користування більшою кількість банківських продуктів.

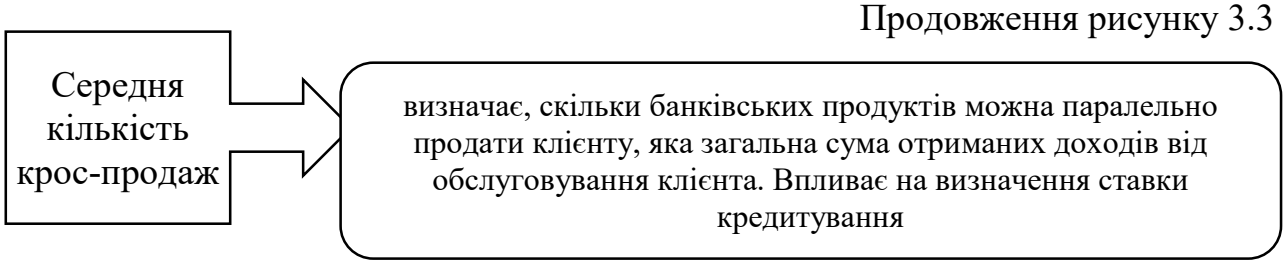
Пропонуємо управляти цілями та ефективністю за допомогою впровадження ключових показників ефективності – фінансової та нефінансової системи оцінки, яка допоможе банку визначити ступінь досягнення

стратегічних цілей. Наприклад, розглянемо KPI для досягнення ефективності обслуговування фізичних осіб в частині надання кредитних послуг (рис.3.3).

Рисунок 3.3 – KPI, направлені на підвищення ефективності обслуговування ФО

Продовження рисунку 3.3

KPI показують результативність співпраці банків з клієнтами роздрібного бізнесу, які варто досліджувати в динаміці, реагувати на негативні зміни та виявляти фактори впливу. А правильні KPI можуть надати можливості ефективніше вибудовувати процеси, акцентувати, де зосередити свої зусилля, щоб покращити шлях клієнта. Банки, які використовують інформацію та KPI, ефективніше керують процесами та операціями і в результаті мають збільшення продажів, коефіцієнту конверсії та рівня задоволеності клієнтів.

Основною метою є встановлення зв’язків між різними показниками діяльності банку для створення прогностичних моделей. Ці моделі мають практичне значення, оскільки їх можна використовувати для точного налаштування необхідних банку показників.

Висновки до розділу 3

Аналіз ефективності роботи АБ «УКРГАЗБАНК» показав, що банк має для своїх клієнтів-фізичних осіб ряд пропозицій щодо активно-пасивних та пасивних операцій, серед яких відкриття поточних, карткових та депозитних рахунків для збереження його коштів та здійснення різних розрахункових операцій в розрізі запропонованих банком валют, серед яких гривня, долар США, євро, канадський долар, швейцарський франк, чеська крона, фунт стерлінгів, угорський форинт, злотий, японська єна.

Для проведення різноманітних операцій, в тому числі зарахування, перерахування, платежі, клієнт банку має надати документи, що підтверджують джерела походження грошових коштів, якщо сума коштів, що вноситься на поточний рахунок дорівнює або перевищує суму 400 000,00 грн. або дорівнює

чи перевищує таку суму в іноземній валюті, банківських металах, еквівалентну за офіційним курсом гривні до іноземних валют і банківських металів.

АБ «УКРГАЗБАНК» є визнаним лідером вітчизняного ринку платіжних карт. На сьогоднішній день банком випущено більше 6 млн. пластикових карт (31% від загальної кількості карт, емітованих українськими банками). У мережі обслуговування пластикових карт банку працює 690 банкоматів, пластикові картки банку приймають до оплати понад 25 тисяч торговельно-сервісних точок по всій Україні.

Для управління рахунками АБ «УКРГАЗБАНК» клієнти користуються системою інтернет-банкінгу «Еко-банк онлайн», в 2023 році було розширено функціональні можливості якого. Також впроваджено хмарні технології критичної інформації та критичних інформаційних систем, які забезпечують роботу мобільного додатку «Еко-банк» та процесингового центру банку. Крім цього проведена робота по розширенню можливостей мобільної та веб-версії додатку «Органайзер».

В банку переважають залишки на поточних та карткових рахунках фізичних осіб перед сумами залучених депозитів, також варто відмітити зниження об’ємів коштів в порівнянні з минулим періодом по депозитах – на 6,5%, а по іншим рахункам – на 2,5%. В квітні поточного року ставки АБ «УКРГАЗБАНК» лідирували серед трійки державних банків, з травня банк тримав середні ставки, та з кінця червня дещо знизив, що говорить про достатні об’єми фондування банку, та знижений інтерес до залучання пасивів.

Серед найпопулярніших напрямків кредитування фізичних осіб можна виділити різноманітні програми на придбання житла, купівлю автомобіля, придбання товарів та послуг у торговельній мережі, фінансування різних подій, отримання освіти.

Найпростіший спосіб отримання кредит у АБ «УКРГАЗБАНК» - оформити кредитну карту «ЕКО - кредитка». Це платіжна пластикова картка, яка дає можливість користуватися як власними грошима, так і кредитними коштами банку.

Банк активно співпрацює з «Укрфінжитло» та став одним з лідерів державної програми іпотечного кредитування «єОселя». Також окремим кредитним продуктом, який пропонує для фізичних осіб АБ «УКРГАЗБАНК» є кредити на придбання та встановлення сонячної енергетичної станції (СЕС), придбання та встановлення теплових насосів та відповідного додаткового обладнання до них (ТН), вітрової електростанції (ВЕС), комбінованих вітро-сонячних генеруючих систем (КВСС).

Крім цього АБ «УКРГАЗБАНК» надає кредити на придання автомобіля за трьома програмами придбання нового автомобіля; придбання електроавтомобіля; придбання авто з пробігом.

Загальний аналіз за моделлю Дюпона показав, що АБ «УКРГАЗБАНК» хоч і має різні продуктові напрямки обслуговування фізичних осіб, але найбільше банк має вигоди в забезпеченні ресурсної бази завдяки пасивним операціям, а особливо залишкам на рахунках та депозитам фізичних осіб. Відповідно затрати банка за розрахунками по депозитах перевищують доходи по кредитуванню фізичних осіб. Основним напрямком збільшення доходів від активних операцій роздрібного бізнесу є кредитування.

Запропоновано розробити KPI для дослідження роздрібного бізнесу, які можуть надати можливості ефективніше вибудовувати процеси, акцентувати, де зосередити свої зусилля, щоб покращити шлях клієнта. Банки, які використовують інформацію та KPI, ефективніше керують процесами та операціями і в результаті мають збільшення продажів, коефіцієнту конверсії та рівня задоволеності клієнтів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження за темою магістерської роботи дозволило зробити наступні висновки.

На третьому році війни з рф українська банківська система показала свою ефективність, стресостійкість, швидко адаптувалася під умов сьогодення, а також змогла навіть наростити показники та вийти на суттєві прибутки. Втримання клієнтів, задоволення усіх потреб, нарощування кредитних портфелів, урізноманітнення та осучаснення розрахункових операцій надає можливості для розвитку банків, що позитивно впливає на економіку країни.

Основна увага у процесі розробки антикризових заходів зосереджується на розрахункових платіжних операціях та відновленні кредитування реального сектора.

Проведений аналіз показників банківської системи показав стабільну роботу банків в Україні протягом 2023 року – 1 кварталу 2024 року. Так, незважаючи на війну, банки змогли втримати клієнтів та запобігти відтоку грошових депозитних вкладів, що дозволило зберегти ресурсну базу.

Вагомим напрямком банківського обслуговування клієнтів є розрахункові операції, без яких наразі не обходиться жодна юридична та фізична особа. Нарощення кількості активних платіжних карток, банкоматної та термінальної мережі говорить про поступове зменшення готівкових операцій на користь безготівкових.

За аналізований 2023 рік клієнтами банків було здійснено 305,9 млн платежів на загальну суму 157 785 млрд гривень, з них між рахунками клієнтів банків – 129,7 млн платежів на суму 11 544 млрд гривень.

Середній обсяг проводимих операцій за один календарний день склав понад 1,2 млн платежів на суму біля 636 млрд грн. Середньоденний залишок коштів на рахунках учасників СЕП склав 266 млрд грн.

Вже за 1 квартал 2024 року через систему СЕП було проведено 111,3 млн платежів на 59 960 млрд грн. з середній обсягом операцій за один календарний день 1,2 млн платежів на 659 млрд грн.

Банки продовжують нарощувати термінальну мережу, яка за 2023 та 2 квартал 2024 року виросла на 118 тис. одиниць, тобто 32%. Лідером по цьому напрямку також залишається АТ «Приватбанк».

Продовжує зростати і загальна кількість безконтактних платіжних карток – за підсумками березня цього року зростання на 3% порівняно з січнем. Загалом більше половини (59,5%) активних платіжних карток у березні – це безконтактні картки.

Досить вагомий вплив мала активізація державних програм кредитування як фізичних, так і юридичних осіб. Кредитні ресурси банків є важливим економічним ресурсом, який необхідно правильно розподіляти для підтримки економіки. Формування державних програм кредитування відіграє фундаментальну роль для банківської системи держави. Можна виділити три основні напрямки кредитування, підтримувані державою, серед яких іпотечна програма, фінансування бізнесу та кредитування на енергоефективні технології.

За даними Національного банку, динаміка обсягів кредитування свідчить про ефективність програм та зростаючий попит на кредитні ресурси, допомагають суб'єктам господарювання вирішувати фінансові проблеми, а також збільшення об’ємів кредитування, не пов’язаного з державними програмами. Поступове зниження ставок по кредитам юридичних осіб сприяло розширенню попиту на кредити поза межами державних програм підтримки. Також варто відмітити покращення якості кредитного портфеля банків.

В розрізі сегментів клієнтів найбільший відсоток займають кредити корпоративним клієнта – 71%, кредитування фізичних осіб займає трохи більше 22 % в загальній структурі кредитних операцій, збільшився об’єм міжбанківських операцій і досяг майже 6 %, органами державної влади та

місцевого самоврядування поступово погашають кредити – їх об’єм займає лише 1,3% структури кредитного портфелю.

Аналіз в розрізі галузей народного господарства показав, що найбільше видано кредитів банками в Україні було підприємствам торгівлі. При цьому помітно скорочення кредитування агросектору зважаючи на погашення отриманого раніше кредитування. Щодо напрямку машинобудування та фінансовому секторі кредити банки надавали переважно підприємствам державної власності.

В роздрібному бізнесі обсяг гривневого кредитування за 1 квартал поточного року збільшився на 9,9% за рахунок, в основному, карткового кредитування двома банками-лідерами. Також варто відмітити зростання іпотечного кредитування на 16,5%, за рік – 75% завдяки програмі кредитування «єОселя» [37]: портфель приріс на 3,8 млрд грн кв/кв та на 12,1 млрд грн. Частка іпотеки зросла до 12,4% від чистого гривневого роздрібного кредитного портфеля.

АБ «УКРГАЗБАНК» - український комерційний банк, заснований у 1993 році, з здійснює свою діяльність на території України на підставі статуту та банківської ліцензії №123 від 21.07.1993. АБ «УКРГАЗБАНК» увійшов до переліку об’єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

У лютому 2018 року Урядом України було прийняте рішення щодо реформування АБ «УКРГАЗБАНК» разом декількома іншими банками державного банківського сектору згідно Засад стратегічного реформування (стратегічні принципи), метою я чого було створення та підтримка надійної та конкурентоспроможної банківської системи, значна частина якої мала стати приватною на середньостроковому горизонті. З початком війни вказані плани було призупинено.

З початку повномасштабного вторгнення рф в Україну банківська система працює в кризових умовах. Національним банком України було включено АБ «УКРГАЗБАНК» разом з іншими державними банками до

переліку критичної інфраструктури та уповноважених банків України, що залучаються до роботи, проведення обслуговування фізичних та юридичних осіб в умовах особливого періоду.

Станом на 01.01.2024 р. структура АБ «УКРГАЗБАНК» складається з 46 самостійних структурних підрозділів ГО банку (з них 5 підлягають скороченню після фактичного вивільнення працівників); 21 обласної дирекції банку; 1 регіональної дирекції; 220 відділень (в т. ч. 121 опорне відділення).

Станом на 01.01.2024 року чисельність працівників складала 3830 осіб, з яких чоловіків – 28%, жінок – 72%. Зв 2023 рік чисельність працівників збільшилася на 5 осіб, середній вік працівників – 43 роки, середній стаж роботи в банку – 7 років. Головний офіс АБ «УКРГАЗБАНК» розташований у Києві.

У зв'язку з енергетичним терором У країни, її цивільної критичної інфраструктури, банком було запроваджено перелік чергових відділень в кожній області, які мають змогу обслуговувати клієнтів під час відсутності електропостачання та зв'язку, а також вжито всіх належних заходів для нормального функціонування банку, роботи у штатному режимі: платіжні картки обслуговуються, безготівкові розрахунки функціонують.

У 2019 році АБ «УКРГАЗБАНК», завдяки слідуванню стратегії «green-banking», підтримав соціальний проєкт в Запоріжжі — будівництво нового енергоефективного термінала міжнародного аеропорту. На будівництво банк видав черговий транш у розмірі 3 млн. доларів США.

25 лютого 2021 року АБ «УКРГАЗБАНК» та Міжнародна фінансова корпорація (IFC) підписали кредитну угоду на суму 30 млн. євро строком на 5 років. Згідно з угодою, IFC у будь-який момент матиме можливість конвертувати цей кредит у частку в капіталі АБ «УКРГАЗБАНК».

Проте аналіз динаміки активів банку свідчить, що суттєве зростання кредитного портфелю відбулося в 2022 році – майже на 16%, а в минулому році відмітилося деяке зменшення на 2,2%. При цьому об'єми готівкових коштів незмінно зростали – на 17% в 2022 та майже на 41% в 2023 році.

Найпопулярніший видом кредитування серед юридичних осіб – клієнтів банку є державна програма «Доступні кредити 5-7-9%, за час дії якої станом на 01.01.2024 р. банком видано 16 963 млн. грн., з яких 11 832 млн. грн. з початку повномасштабного вторгнення. В результаті АБ «УКРГАЗБАНК» посів третє місце за обсягами видач кредитів по інвестиційному напрямку цієї програми. Загалом кредитний портфель АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01 січня 2024 року становив 66,3 млрд. грн, з яких 76,5% займає портфель кредитів корпоративного бізнесу 15,2% – МСБ та 8,4 – портфель кредитів роздрібного бізнесу.

Але найбільших змін зазнала стаття інвестицій в цінні папери, яка в 2023 році зросла на 40%, зайнявши з третього друге місце в структурі активів. АБ «УКРГАЗБАНК» інвестував в ОВДП, при чому в 2023 році об'єм інвестицій зріс більше, ніж вдвічі, а також в депозитні сертифікати НБУ, що утримувались в рамках бізнес-моделі банку, метою якої є утримання фінансових активів для отримання контрактних грошових потоків. Зобов'язання банку більше, ніж на 90% складаються з коштів клієнтів, з яких 29,82% (45 970 012 тис. грн.) – заборгованість перед 10 найбільшими клієнтами банку, яка зросла з 2022 року більше, ніж в 2,5 рази.

Дослідження доходів та витрат АБ «УКРГАЗБАНК» показує стійку динаміку зростання процентних доходів, але і не менш стійку динаміку зростання процентних витрат. Комісійні доходи щороку знижуються, але комісійні витрати зростають. В 2022 році банк отримав збитки, але в 2023 році зміг вирівняти свою діяльність та вийти на прибуток у розмірі 1 936,4 млн. грн.

Аналіз структури процентних доходів показує, що якщо в 2022 році переважала частка процентів, сплачених клієнтами за кредитами, то в 2023 році процентні доходи збільшились на 52% за рахунок суттєвого зростання (на 73,9%) процентів від інвестицій в цінні папери, майже вдвічі від кредитів іншим банкам та в 4,6 рази від депозитних сертифікатів НБУ.

Нажаль, АБ «УКРГАЗБАНК» в 2023 році мав деякі порушення нормативів НБУ. А саме в січні-березні минулого року банком було допущено

порушення нормативу кредитного ризику на одного контрагента (Н7), встановленого для системно-важливих банків. Але банк відрегулював ситуацію та вже станом на 24.03.2024 року привів значення нормативу Н7 до встановленого вимогами НБУ – менше 20% регулятивного капіталу банку. Станом на 01.01.2024 року даний норматив склав 14,83%, регулятивний капітал – 11 369 885,7 тис. грн.

Сьогодні АБ «УКРГАЗБАНК» пропонує для своїх клієнтів – фізичних осіб найсучасніші, найзручніші банківські продукти та послуги. Банк має досить широкий асортимент карток, пропонує відкривати поточні та депозитні рахунки, також має ряд кредитних пропозицій для фізичних осіб (більше 10 найменувань), а також більш персоналізовані напрямки для індивідуального обслуговування категорії особливих клієнтів.

АБ «УКРГАЗБАНК» є визнаним лідером вітчизняного ринку платіжних карт. На сьогоднішній день банком випущено більше 6 млн. пластикових карт (31% від загальної кількості карт, емітованих українськими банками). У мережі обслуговування пластикових карт банку працює 690 банкоматів, пластикові картки банку приймають до оплати понад 25 тисяч торговельно-сервісних точок по всій Україні.

В банку переважають залишки на поточних та карткових рахунках фізичних осіб перед сумами залучених депозитів, також варто відмітити зниження об’ємів коштів в порівнянні з минулим періодом по депозитах – на 6,5%, а по іншим рахункам – на 2,5%. В квітні поточного року ставки АБ «УКРГАЗБАНК» лідирували серед трійки державних банків, з травня банк тримав середні ставки, та з кінця червня дещо знизив, що говорить про достатні об’єми фондування банку, та знижений інтерес до залучання пасивів.

Також варто зазначити, що банк бере участь в екологізації України шляхом кредитування різних енергозберігаючих технологій, електромобілей тощо. Серед найпопулярніших напрямків кредитування фізичних осіб можна виділити різноманітні програми на придбання житла, купівлю автомобіля,

придбання товарів та послуг у торговельній мережі, фінансування різних подій у вашому житті, отримання освіти.

Проведений загальний аналіз за моделлю Дюпона показав, що АБ «УКРГАЗБАНК» хоч і має різні продуктові напрямки обслуговування фізичних осіб, але найбільше банком опрацьовано напрямок забезпечення ресурсної бази завдяки пасивним операціям, а особливо залишкам на рахунках та депозитам фізичних осіб. Відповідно затрати банка за розрахунками по депозитах перевищують доходи по кредитуванню фізичних осіб. Основним напрямком збільшення доходів від активних операцій роздрібного бізнесу є кредитування.

В результаті було запропоновано розробити KPI для дослідження роздрібного бізнесу, які можуть надати можливості ефективніше вибудовувати процеси, акцентувати, де зосередити свої зусилля, щоб покращити шлях клієнта. Банки, які використовують інформацію та KPI, ефективніше керують процесами та операціями і в результаті мають збільшення продажів, коефіцієнту конверсії та рівня задоволеності клієнтів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шумпетер Й. Теорія економічного аналізу: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / пер. з англ. В. Старка. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.

2. Синки Дж. Управление финансами в коммерческом банке. Catallaxy, 2017.

3. Casu B., Girardone C., Molyneux P. Introduction to banking. 3rd ed. Harlow : Pearson, 2022. 791 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058790.pdf.

4. Choudhry M. An introduction to banking : principles, strategy and risk management. Chichester : Wiley, 2018. 564 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058809.pdf.

5. Ferretti P., Martino P. Banking and financial markets : new risks and challenges from fintech and sustainable finance. Cham : Palgrave Macmillan, 2023. 118 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058788.pdf.

6. Matthews K., Thompson J., Zhang T. The economics of banking. 4th ed. Singapore : World Scientific, 2024. 517 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058789.pdf.

7. Мороз А.М., Савлук М.І., Остапишин Т.П. Операції банків та небанківських кредитних установ : підручн. Київ: КНЕУ, 2013. 543 с.

8. Дзюблюк О., Чайковський Я., Галапун Н., Малахова О., Пруський О., Сороківська З. Банківські операції: підруч. Тернопіль: Економічна думка, 2009. 696 с.

9. Kushnir S. O., Batrakova T. I., Basenko, K. O. The activation of regulatory policy towards the development of social investment : *Науковий вісник Полісся.* Чернігів : ЧНТУ, 2017. № 1 (9). Ч. 1. 251 с. С. 197-202.

10. Кушнір С.О., Бугайова А.Ю. Іпотечне кредитування в Україні: аналіз факторів впливу та шахрайських схем. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна серія «Економічна»*. 2020. № 98. С. 36-45.

11. Прасолова С. П. Банківські операції: навч. посіб. та практ. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 568 с.

12. Звіт про фінансову стабільність. Червень 2024 року. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2024-H1.pdf?v=7

13. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.00 № 2121-III, зі змінами та доповненнями. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#n869

14. Господарський кодекс України. URL : https://zakon.rada.gov.ua /laws/show/436-15?find=1&text=%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA#n2151

15. Огляд банківського сектору. Травень 2024 року. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-05.pdf?v=7

16. Банки державного сектору. Міністерство фінансів України. URL : https://mof.gov.ua/uk/banki-derzhavnogo-sektoru

17. Основні (стратегічні) напрями діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки. URL : https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D0%9D%D0%B0%D0%BF%D1%80%D1%8F%D0%BC.pdf

18. Засади стратегічного реформування державного банківського сектору (стратегічні принципи). URL : https://mof.gov.ua/storage/files/SOB%20Strategy.pdf

19. Про затвердження Порядку відбору банків, через які здійснюється виплата пенсій, грошової допомоги, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та заробітної плати працівникам бюджетних установ. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 № 1231. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1231-2001-%D0%BF#Text

20. Рейтинг надійних банків України 2024 (червень). Forinsurer — онлайн-журнал про технології страхування, insurtech та fintech: ексклюзивні новини

страхового ринку, перестрахування, рейтинги страхових компаній та банків. URL : https://forinsurer.com/rating-banks

21. Цивільний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15?find=1&text=%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82#n4931

22. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями», затверджене Постановою Правління НБУ від 30.06.16 № 351. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text

23. Конспект лекцій з дисципліни «Банківська система» для студ. напр. підг. 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030509 «Облік і аудит». Укл.: Золотарьова О. В., Дніпродзержинськ, ДДТУ, 2016, 112с.

24. Визначення поняття «Кредит». Сайт ВІкіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82

25. Чубенко А.Г., Лошицький М.В., Павлов Д.М., Бичкова С.С., Юнін О.С. Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції. Київ : Ваіте, 2018. 826 с. URL: https://finmonitoring.in.ua/wp-content/uploads/2018/12/terminologichnij-slovnik_finmonitoring.pdf

26. Арбузов С., Колобов Ю., Міщенко В., Науменкова С. Банківська енциклопедія. Київ: ЦНД НБУ; Знання, 2011. 504 с.

27. Бечко П., Герасімова Т. Банківське кредитування аграрного виробництва: монографія. Умань: вид.-поліграф. центр «Візаві», 2013. 189 с.

28. Глущенко С. Гроші. Кредит. Кредитний ринок: підруч. Київ: НаУКМА, 2015. 300 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/9082/Glushchenko_Groshi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

29. Податковий кодекс України: Закон від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text

30. Вовчак О., Рущишин Н. Кредит і банківська справа: підруч. Київ: Знання, 2008. URL: http://pidruchniki.ws/19740704/bankivska_sprava/formi_vidi_kreditu.

31. Миськів Г. Функціонування та розвиток кредитного ринку України: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2015. 360 с.

32. Поляк Н. Теоретичні аспекти сутності кредиту. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 6. Т. 1. С. 185–188.

33. Про іпотеку: Закон України від 05 червня 2003 р. № 898-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text

34. Про споживче кредитування: Закон України від 15.11.2016 № 1734-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text

35. Банківська енциклопедія / кол. ав. ISBN 978-966-346-923-2. Київ : ЦНД НБУ «Знання», 2011. С. 503

36. Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%». Офіційний сайт. URL: https://5-7-9.gov.ua/

37. Доступна іпотека: державна допомога у придбанні житла. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=20fb406b-1857-418f-85cb-76aed312c20a&title=DostupnaIpoteka-DerzhavnaDopomogaUPridbanniZhitla

38. Інструменти підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні. Червень 2023 року. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/instrumenty-pidtrymky-biznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-ukrayini-cherven

39. Кількість кредитів за програмою портфельних держгарантій у червні зросла вдвічі за зростання обсягу на 26%- Мінфін. Офіційний сайт Інтерфакс-Україна. URL: https://interfax.com.ua/news/economic/924366.html

40. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#1

41. Зростання платіжної інфраструктури та кількості активних карток: тенденції карткового ринку у I кварталі 2024 року. URL :

https://bank.gov.ua/ua/news/all/zrostannya-platijnoyi-infrastrukturi-ta-kilkosti-aktivnih-kartok-tendentsiyi-kartkovogo-rinku-u-i-kvartali-2024-rok

42. Для приватизації Сенс Банку та УКРГАЗБАНКу наймуть радників. Фінансовий клуб. URL : https://finclub.net/ua/news/dlia-pryvatyzatsii-sens-banku-ta-ukrhazbanku-naimut-radnykiv.html

43. Сидоренко-Стеценко Д.В. Сутність проблеми економічної безпеки України та методи її моделювання. *Вісник Черкаського університету*. 2009. №38. С. 102-107.

44. Сухонос В. В. Концептуальні організаційно-правові засади функціонування системи економічної безпеки банків. *Правовий вісник Української академії банківською справи.* 2011. № 1. С. 64-66.

45. Гаркуша Н. М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 582 с.

46. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ Знання, 2010. 406 с.

47. Ареф'єв В. О. Стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства як запорука його ефективного та стабільного функціонування. *Вісник економіки транспорту і промисловості.* 2010. № 29. С. 65-68.

48. Кнейслер О. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. Тернопіль. Вектор, 2020. 388 с.

49. Потій В. З. Фінанси підприємств: задачі і методичні рекомендації: Навч. посіб. Київський національний економічний ун-т. Київ : КНЕУ, 2005. 244 с.

50. Виговська В. В. Малий бізнес України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 1. С. 54-69

51. Говорушко Т. А., Буняк В. Л., Говорушко С. С. Аналіз теоретичних підходів до трактування малого підприємництва і малого бізнесу як загальнонаукових суміжних понять. *Економічні науки*. 2017. № 27. С. 10-14.

52. Нечивілова Н. І. Концептуальне осмислення базових категорій підприємницької діяльності «малий бізнес», «мале підприємництво», «мале

підприємство». *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»*: зб. наук. пр. Темат.вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. 2021. № 26. С. 148-155

53. Попович Д.В., Алімов О.С. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 1. С. 31-35. URL : http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/8.pdf

54. Офіційний сайт АБ «УКРГАЗБАНК». URL : https://www.ukrgasbank.com/about/ratings/

55. УКРГАЗБАНК не сплачуватиме державі дивіденди з 2 млрд грн прибутку. URL : https://finclub.net/ua/news/ukrhazbank-ne-splachuvatyme-derzhavi-dyvidendy-z-2-mlrd-hrn-prybutku.html

56. Звіт керівництва про управління АБ «УКРГАЗБАНК». URL : https://www.ukrgasbank.com/about/fin_results/

57. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо забезпечення доступного іпотечного кредитування громадян України : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1397

58. Примостка Л. О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі: Монографія. Київ : КНЕУ, 2002. 316 с.

59. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: Навч.-метод. посіб.для самост. вивч. дисципліни. Київ : КНЕУ, 2003. 347 с.

60. Гуляєва Л.П., Ніколенко Ю.В. Економічна ефективність діяльності банків в Україні. Теорії мікро-макроекономіки. Збірник наук. праць професорсько-викладацького складу і аспірантів. 2008. Вип.28. С.299-309.

61. Хоггарт Г., Рейдхилл Дж., Синклер П. Разрешение банковских кризисов: основные инструменты и издержки. Банки: мировой опыт. 2011. № 34. С. 106-115.

62. Болдирєв О.О. Оцінка використовуваних методів діагностики в системі механізмів управління попередження кризових ситуацій в банках. *Ефективна економіка*. 2011. № 11.

63. Поляк Н. Теоретичні аспекти сутності кредиту. *Вісник Хмельницького національного університету.* Економічні науки. 2014. № 6. Т. 1. С. 185-188.

64. Кораблін С. Ціна кредиту. Дзеркало тижня. Україна. 2019. URL: https://zn.ua/ukr/finances/cina-kreditu-326704_.html

65. Юрків Н.Я., Гладких Д.М. Розвиток банківського кредитування господарюючих суб'єктів як умова забезпечення сталого економічного зростання в Україні: аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. 2019. URL: https://niss.gov.ua/dosli dzhennya/ekonomika/rozvitok-bankivskogo-kredituvannya-gospodaryuyuchikh-subektiv-yak-umova

66. Молчан Є. О. Застосування методів непараметричної статистики для управління портфельним кредитним ризиком банку: Мол. наук. вісник УАБС НБУ. Спец.вип. за матер. XVI всеукр.наук.-практ. конф. студентів «Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє», 14.03.2013 р. Суми, ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. URL: http://www.bulletin.uabs.edu.ua/images/stories/SpecVupusk/Visnyk_spec_vypusk.pdf.

67. Брітченко І.Г. Підвищення конкурентоспроможності банків на ринку банківських послуг України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Економіка. 2015. Вип. 1 (45). Том 1. С. 176-179.

68. Бевз В.В. Розвиток механізму енергозбереження на підприємствах харчової промисловості. Вчені записки: зб. наук. праць. Київ : КНЕУ, 2016. № 13. С. 169-173.

69. Демінський С. Як трансформувалося P2P-кредитування в Україні. 2016. URL: http://news.finance.ua/ua/news/-/371527/sergij-deminskyjyak transformuvalosya-r2r-kredytuvannya-v-ukrayini.

70. Дзяна Г. Теоретичні основи державної політики у сфері енергозбереження. Ефективність державного управління. 2017. № 23. С. 72-79.

71. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://ukrstat.gov.ua/.

72. Лаврик О.Л. Сучасне фінансове посередництво при здійсненні банківського кредитування. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Т. 21. № 1. Тернопіль: Вид.-поліграф. центр ТНЕУ «Економічна думка», 2015. С. 173-178.

73. Михайленко І. Д. Політика енергозбереження, потенціальні можливості енергозбереження в Україні. *Енергозбереження*. 2016. № 1. С. 3-8

74. Мица Н. В. Сутність та проблеми енергозбереження в Україні. *Сталий розвиток економіки.* 2017.№ 4. С. 40-47.

75. Паливода О.М., Лапшина К.Д. Стратегічна кооперація банків на ринку споживчого кредитування. *Економіка та держава*. 2015. № 7. С. 74-77.

76. Рац О. М. Організаційні засади кредитного моніторингу позичальників в системі управління кредитними ризиками банку. *Науковий вісник ХНДУ. Серія «Економічні науки».* 2014. №5. С. 259-264.

77. Чистов Ю. І. Сутність механізму енергозбереження та його багатогранна природа. *Вісник Хмельницького національного університету.* 2016. № 5. С. 341-344.

78. Яременко В. А., Чалапко (Калник) Л. Д., Бабухін Д. А. Кредит як потрібний економічний інструмент. *Науковий вісник НЛТУ України*. Серія економічна. 2017. Вип. 27(2). С. 90-93.

79. Ковчуга Л.І. Про взаємообумовленість конкуренції, інновацій та конкурентоспроможності підприємств. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. №2(52). С. 124-133.

80. Lukianenko I., Novik A. The Dynamic Modelling of Migration Flows in Ukraine in the Context of Globalization. Proceedings of 18th International Scientific Conference: Globalization and Its Socio-Economic Consequences (10th – 11th Oknober 2018). Part 1: Economic Impact of Migration. 2018. 276-281 p. URL: https://ke.uniza.sk/sites/default/ files/content_files/i_part_final_0.pdf

81. Іршак О.С., Лещук І.Я. Сучасний стан кредитної діяльності банків та її вплив на розвиток реального сектору економіки. *Причорноморські економічні студії.* 2018. Вип. 34. С. 145-149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_34_32

82. Фінансово-економічне обґрунтування екологічно спрямованого інноваційного розвитку : звіт про НДР (заключний). Суми: СумДУ, 2016. 90 с. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53268.

83. Zakharkin O., Zakharkina L., Antoniuk N. A comparative analysis of stock market volatility depending on investment time horizon. *Economic Annals-XXI*, 167(9-10), 2017. 49 – 52.

84. Офіційний сайт ТОВ «Простобанк Консалтинг». URL : https://bankchart.com.ua/spravochniki/finansovyy_slovar/id/165

85. Манжос С. Ситуація з банківським кредитуванням в Україні: сучасні проблеми та перспективи оздоровлення. *Ekonomia i Zarzadzanie*. 2016. № 8 (3). С. 89-97. URL: https://doi.org/10.1515/emj-2016-0027

86. Bala B., Arshad F., Noh K. System dynamics modeling and simulations. *Springer Texts in Business and Economics.* 2017. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-10-2045-2

87. Жежерун Ю.В. Банківське кредитування фізичних осіб в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Фінансовий простір*. 2019. № 2 (34). С. 41-50. URL: https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/693/767

88. Аналітичний огляд депозитного ринку України. Bankografo.com. URL: https://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-bankiv-vidnosni/rentabelnist-aktiviv-bankiv-ukrayini-roa

89. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2020. 580 с.

90. Тридід О.М., Самородов Б.В., Вядрова І.М. Банківська система : підручн., Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.

91. Шишкіна О.В., Дубина М.В. Гроші та кредит: теорія і практика (у схемах і таблицях) : навч. посіб. Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2018. 570 с.

92. Про затвердження Положення про валютний нагляд, затв. Постановою Правління НБУ від 03.01.19 № 13 зі змінами та доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19#Text

93. Положення про процентну політику Національного банку України, затв. Постановою Правління НБУ від 21.04.16 № 277 зі змінами та доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0277500-16#Text

94. Stowell D. P. Investment Banks, Hedge Funds, and Private Equity. 3rd ed. Cambridge : Elsevier, 2018. 732 p. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/ScienceDirect/0046104.zip.

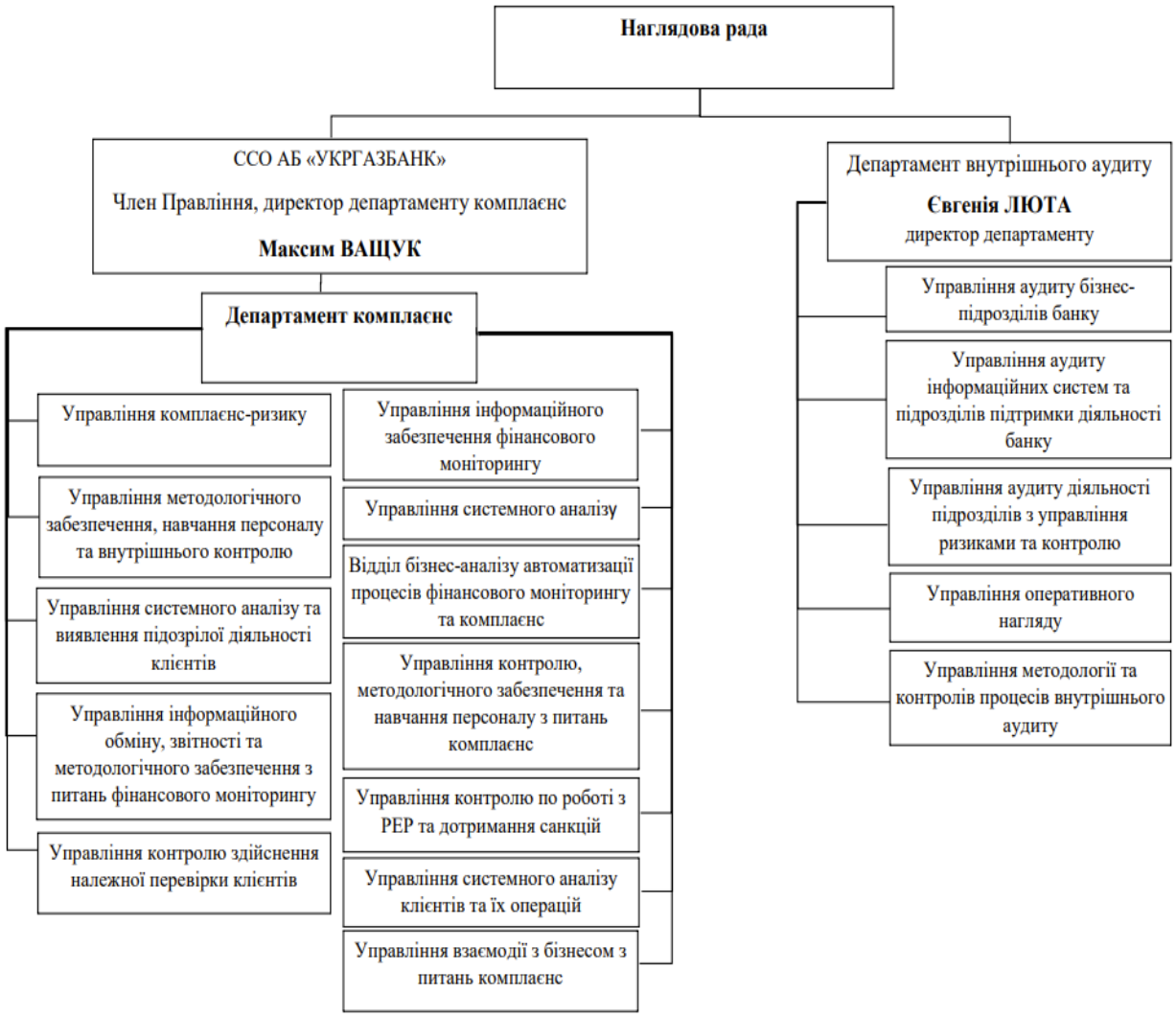
95. Greenbaum S. I., Thakor A. V., Boot A. W. Contemporary Financial Intermediation. 4th ed. Cambridge : Elsevier, 2020. 490 p. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/ScienceDirect/0046116.zip.

96. Банківське фондування, II квартал 2024 року. Всеукраїнська Асоціація ломбардів. URL: https://ualombards.com.ua/2024/04/23/bankivske-fonduvannia-ii-kvartal-2024-roku/

97. X legal banking forum: названі результати дослідження «БАНКИ РОКУ — 2024». Юридична практика. URL: https://pravo.ua/x-legal-banking-forum-nazvani-banky-roku-2024/

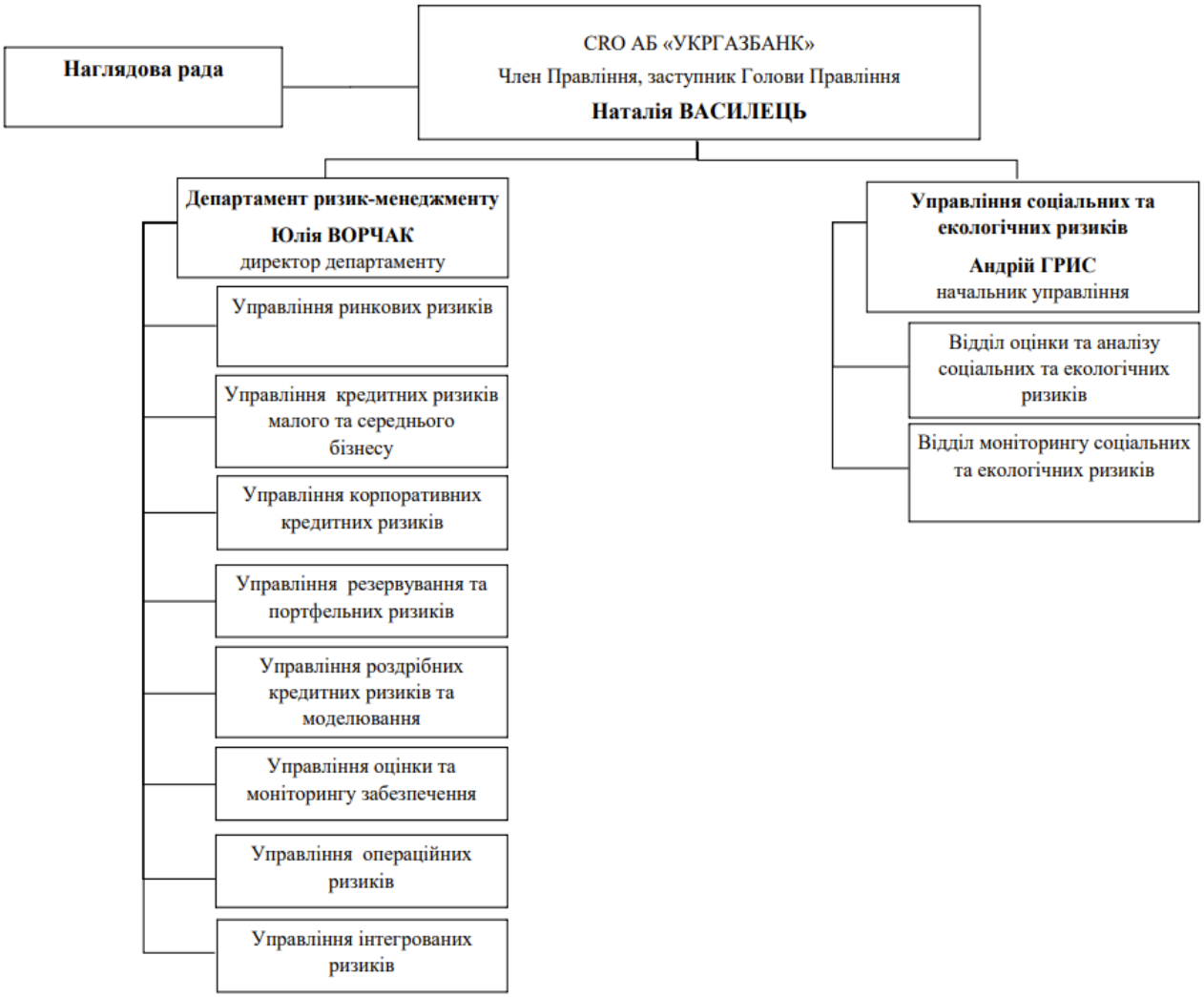
ДОДАТОК А

Підпорядкування Наглядовій раді АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

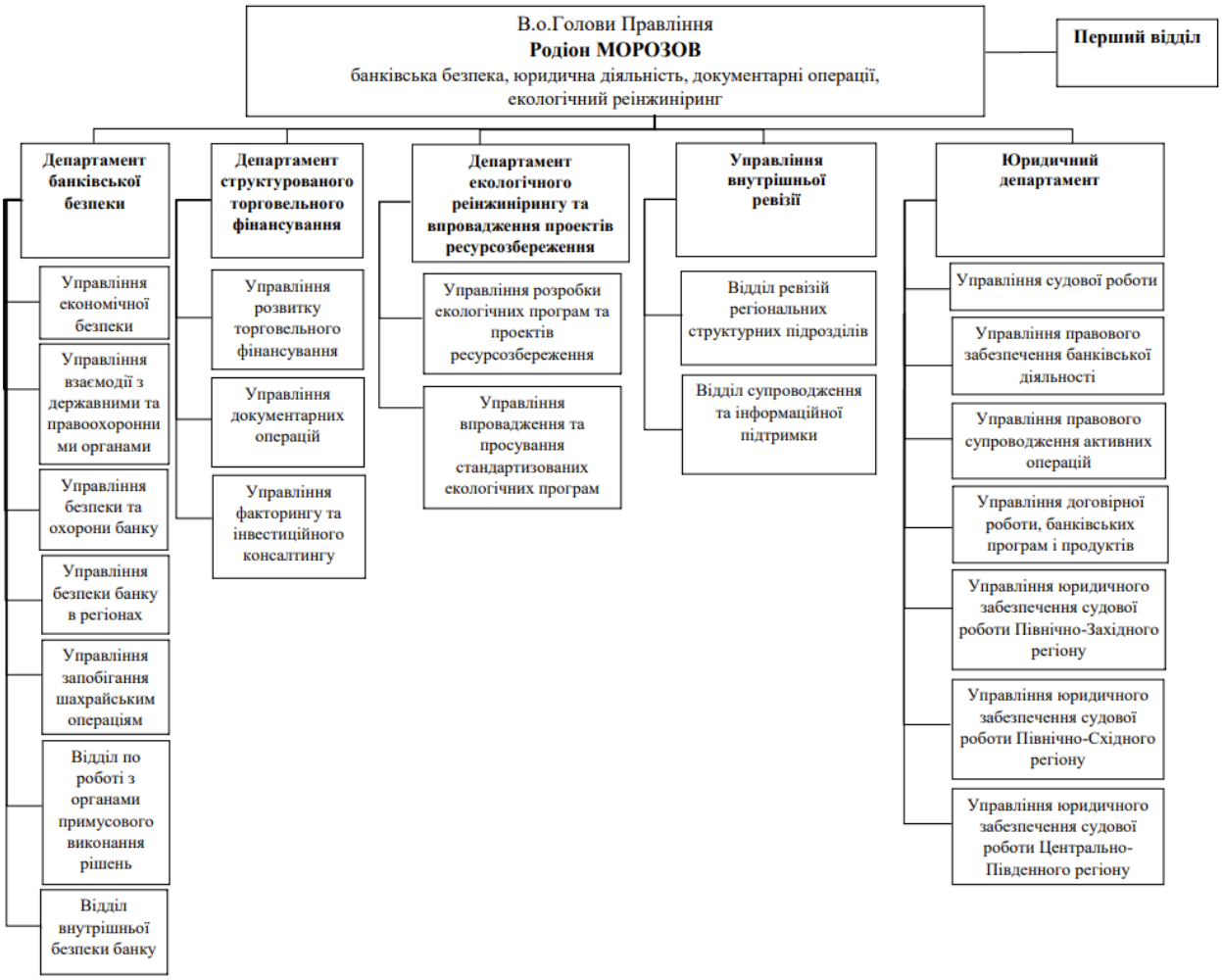
ДОДАТОК Б

Підпорядкування напрямку ризик-менеджменту в АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

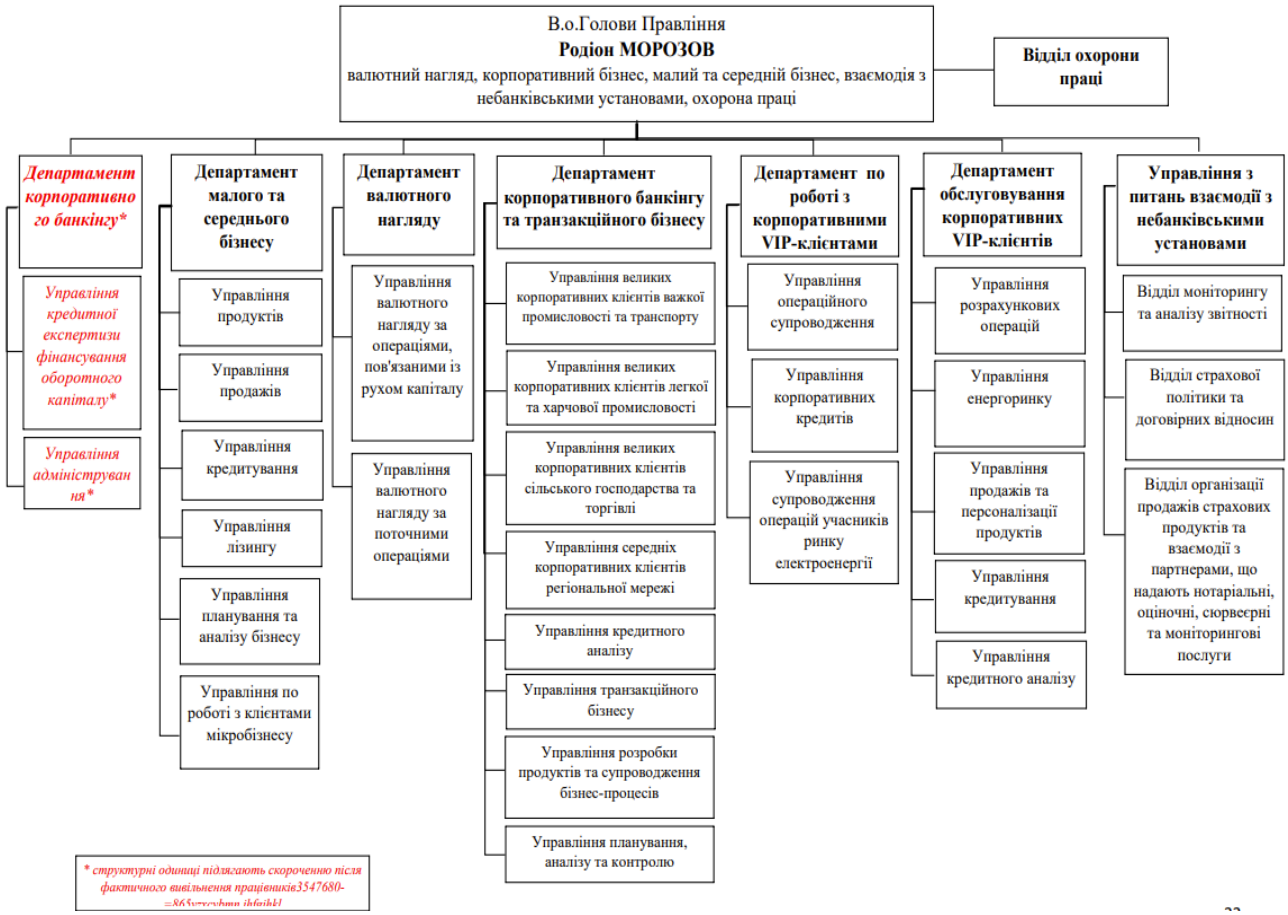
ДОДАТОК В

Підпорядкування Голові Правління АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

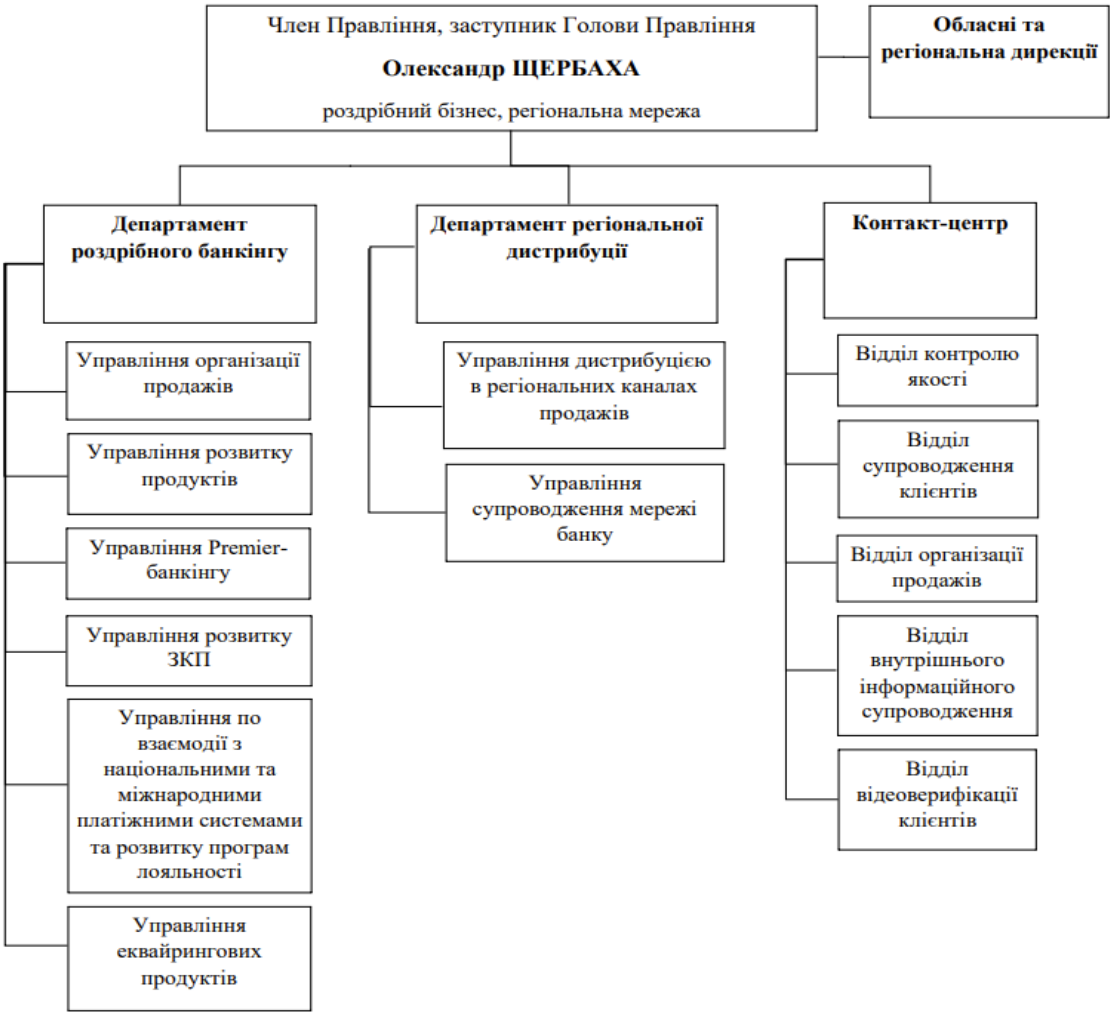
ДОДАТОК Д

Підпорядкування підрозділів корпоративного, малого і середнього бізнесу АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

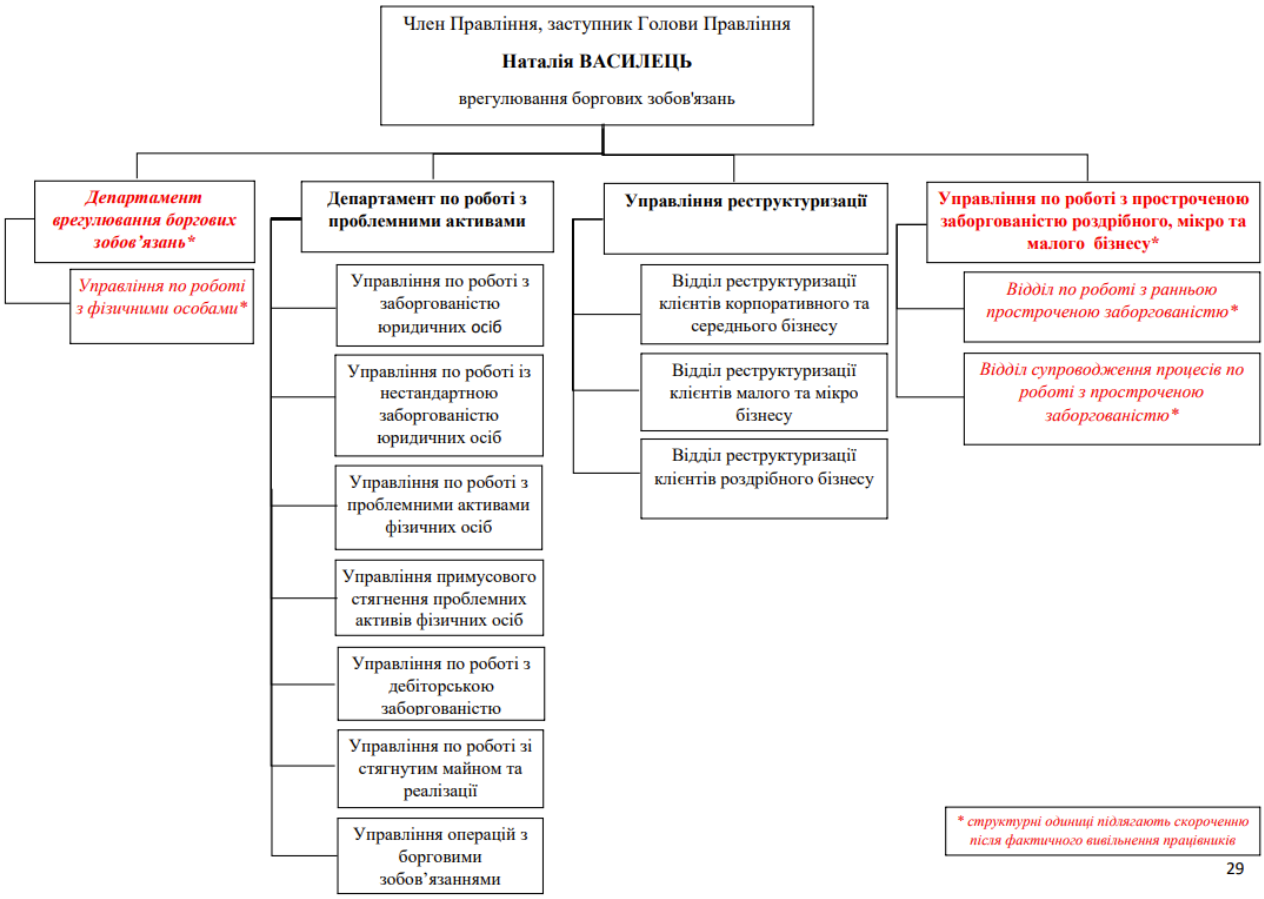
ДОДАТОК Е

Підпорядкування підрозділів роздрібного бізнесу АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

ДОДАТОК Ж

Підпорядкування підрозділів по роботі з простроченою заборгованістю АБ «УКРГАЗБАНК» станом на 01.07.2024 р.

29

ДОДАТОК И

АБ «УКРГАЗБАНК»

Бізнес модель

Операційна модель

Очікування від банку

1. **Корпоративний банк**, орієнтований в основному на приватних клієнтів, **займає лідерські позиції на ринку екологічного банкінгу** та надає широкий спектр **розрахункових банківських продуктів**.
2. **Зростаючий роздрібний банк**, що пропонує цифрові продукти, завдяки ефективним процесам, забезпечуючи власне лідерство у фінансуванні енергоефективності.
3. **Сильний банк в сегменті МСБ,** розвиває синергію з роздрібним сегментом, пропонує цифрові сегментні продукти, зокрема, в частині **розрахункових банківських продуктів**.
4. **Покращена операційна модель**, адаптована до тенденцій ринку, що не призводить до скорочення маржі.
5. **Розвинута система IT**, що виступає основою для ефективної діяльності та задоволеності клієнтів.
6. **Надійна система управління ризиками,** показник CoR на рівні ринкових показників

Очікувані показники результатів діяльності

Показник	2019	Ціль на 2024	Середньоринкове значення у 2024
RoE, %	20,5%	>16%	15%-20%
Чистий прибуток, млрд. грн.	1,3	>1,6	
CIR, %	54%	<55%	45%-50%
CoR, %	2,7%	<2%	2%-3%
Очікуваний норматив відрахування дивідендів	50%	50%-75%	
Частка непрацюючих активів, %	>20%	<10%	<10%
Частка ДП в чистому кредитному портфелі, %	>30%	<20%	
Частка ОВДП в активах, %	>10%	<20%	

ДОДАТОК К

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

на 31 грудня 2023 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (перекласифіковано*)	31 грудня 2021 (перекласифіковано*)
Активи				
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	49 749 451	35 346 787	30 188 103
Кредити та інші залишки з банками	8	1 633 211	2 420 569	5 081 150
Кредити та аванси клієнтам	9	63 332 947	64 759 128	55 889 683
Інвестиції в цінні папери	10	55 728 665	23 217 149	29 458 919
Похідні фінансові активи	11	2 933	15 069	509
Інвестиційна нерухомість	12	154 269	156 366	153 955
Поточні податкові активи		1 070 155	2 690 423	–
Відстрочені податкові активи	13	54 449	30 138	32 254
Основні засоби та нематеріальні активи	14	1 225 785	1 234 025	1 187 141
Активи з права користування	15	138 631	166 113	255 664
Інші фінансові активи	16	2 112 157	900 755	334 523
Інші нефінансові активи	16	664 730	709 427	689 615
Загальна сума активів		**175 867 383**	**131 645 949**	**123 271 516**
Зобов'язання				
Кошти банків	17	2 794 957	5 568 569	4 799 959
Кошти клієнтів	18	154 133 564	112 778 613	96 736 381
Похідні фінансові зобов'язання	11	20 376	737	72 346
Інші залучені кошти	19	5 579 937	4 384 815	7 205 704
Забезпечення	21			
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		677 152	302 743	369 357
Інше забезпечення		153 335	396 062	266 105
Інші фінансові зобов'язання	16	648 999	771 373	1 343 870
Інші нефінансові зобов'язання	16	613 411	526 915	402 119
Поточні податкові зобов'язання		–	–	444 773
Загальна сума зобов'язань		**164 621 731**	**124 729 827**	**111 640 614**
Власний капітал				
Статутний капітал	20	13 837 000	13 837 000	13 837 000
Емісійний дохід		135 942	135 942	135 942
Результат від операцій з акціонерами		(1 102 304)	(1 102 304)	(1 102 304)
Власні викуплені акції		(518 439)	(518 439)	(518 439)
Резервні та інші фонди банку		967 777	967 777	590 676
Інші резерви	20	1 528 277	(864 441)	(2 185)
Нерозподілений прибуток		(3 602 601)	(5 539 413)	(1 309 788)
Загальна сума власного капіталу		**11 245 652**	**6 916 122**	**11 630 902**
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		**175 867 383**	**131 645 949**	**123 271 516**

**Порівняльна інформація була перекласифікована. Деталі перекласифікації наведені у Примітці 3(г).*

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

В.о. Голови Правління Родіон МОРОЗОВ

Головний бухгалтер Наталія ІЛЬНИЦЬКА

ДОДАТОК Л

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД

за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	*2023*	*2022 (перекласифіковано*)*
Процентні доходи		**17 369 733**	**11 566 183**
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	24	17 300 343	11 316 936
Інші процентні доходи		69 390	249 247
Комісійні доходи	22	2 260 965	2 327 460
Процентні витрати	25	(10 690 068)	(6 571 938)
Комісійні витрати	22	(964 194)	(906 636)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		267 157	(44 721)
Чистий прибуток від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		72 374	37 331
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		260 318	(419 087)
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти		274 865	1 155 577
Чистий (збиток) прибуток від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(2 097)	914
Збиток від зменшення корисності, визначений згідно з МСФЗ 9	7, 8, 9, 10, 26	(167 519)	(7 071 168)
Інші прибутки	23	448 147	214 554
Витрати на виплати працівникам	28	(2 941 919)	(2 535 646)
Амортизаційні витрати	14, 15	(427 404)	(365 780)
Інші адміністративні та операційні витрати	28	(1 068 390)	(1 380 922)
Збиток від зменшення корисності для нефінансових активів	27	(24 010)	(14 697)
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		**4 667 958**	**(4 008 576)**
(Збиток) прибуток, що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(7 055)	9 437
Прибуток (збиток) до оподаткування		**4 660 903**	**(3 999 139)**
(Витрати на сплату податку)/ відшкодування податку	13	(2 724 477)	137 626
Прибуток (збиток)		**1 936 426**	**(3 861 513)**

**Порівняльна інформація була перекласифікована. Деталі перекласифікації наведені у Примітці 3(г).*

ДОДАТОК М

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД (продовження)

	Примітки	2023	2022 (перекласифіковано*)
Звіт про сукупний дохід			
Інший сукупний дохід			
Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, до оподаткування			
Інший сукупний дохід, до оподаткування, (збитки) прибутки від переоцінки основних засобів, активів за наданим правом використання та нематеріальних активів	20	(24 092)	23 127
Загальна сума іншого сукупного доходу, який не буде перекласифіковано у прибуток або збиток, до оподаткування		**(24 092)**	**23 127**
Компоненти іншого сукупного доходу, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, до оподаткування			
Чиста величина зміни справедливої вартості боргових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	2 056 063	(1 449 078)
Сума накопиченого (збитку)/прибутку, перекласифікована у склад прибутків та збитків в результаті вибуття боргових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	(72 374)	(37 331)
Величина зміни оціночного резерву під очікувані кредитні збитки за борговими інструментами, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	306 476	749 789
Чиста величина зміни справедливої вартості інвестицій в інструменти капіталу, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	(1 480)	–
Загальна сума іншого сукупного доходу, який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, до оподаткування		**2 288 685**	**(736 620)**
Загальна сума іншого сукупного доходу, до оподаткування		**2 264 593**	**(713 493)**
Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці основних засобів, активів за наданим правом використання та нематеріальних активів, у складі іншого сукупного доходу	20	(6 451)	(4 812)
Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	20	134 962	(134 962)
Загальна сума іншого сукупного доходу (збитку)		**2 393 104**	**(853 267)**
Загальна сума сукупного доходу (збитку)		**4 329 530**	**(4 714 780)**
Середньозважена кількість акцій (у тисячах)		13 837 000	13 837 000
Чистий прибуток/(збиток) на акцію (в гривнях)		0.14	(0.28)

**Порівняльна інформація була перекласифікована. Деталі перекласифікації наведені у Примітці 3(г).*

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

В.о. Голови Правління Родіон МОРОЗОВ

Головний бухгалтер Наталія ІЛЬНИЦЬКА

15 березня 2024 року

Усенко В.
+380 (050) 508-97-97

ДОДАТОК Н

ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ

за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	Статутний капітал	Емісійний дохід	Результат від операцій з акціонером	Власні викуплені акції	Резервні та інші фонди банку	Інші резерви: Дооцінка	Інші резерви: Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	Інші резерви: Резерв під прибутки та збитки від інвестицій в інструменти капіталу	Нерозподілений прибуток	Власний капітал
На 1 січня 2022 року (до перекласифікації)		**13 837 000**	**135 942**	**(1 102 304)**	**(518 439)**	**–**	**224 594**	**(224 854)**	**(1 925)**	**(719 112)**	**11 630 902**
Перекласифікація		–	–	–	–	590 676	–	–	–	(590 676)	–
На 1 січня 2022 року (перекласифіковано)		**13 837 000**	**135 942**	**(1 102 304)**	**(518 439)**	**590 676**	**224 594**	**(224 854)**	**(1 925)**	**(1 309 788)**	**11 630 902**
Збиток		–	–	–	–	–	–	–	–	(3 861 513)	**(3 861 513)**
Інший сукупний дохід	20	–	–	–	–	–	18 315	(871 582)	–	–	**(853 267)**
Сукупний дохід		–	–	–	–	–	*18 315*	*(871 582)*	–	*(3 861 513)*	***(4 714 780)***
Збільшення (зменшення) через інші зміни, власний капітал	20	–	–	–	–	–	(8 989)	–	–	8 989	–
Розподіл прибутку минулих років		–	–	–	–	377 101	–	–	–	(377 101)	–
На 31 грудня 2022 року (перекласифіковано)		**13 837 000**	**135 942**	**(1 102 304)**	**(518 439)**	**967 777**	**233 920**	**(1 096 436)**	**(1 925)**	**(5 539 413)**	**6 916 122**
Прибуток		–	–	–	–	–	–	–	–	1 936 426	**1 936 426**
Інший сукупний дохід	20	–	–	–	–	–	(30 543)	2 425 127	(1 480)	–	**2 393 104**
Сукупний дохід		–	–	–	–	–	*(30 543)*	*2 425 127*	*(1 480)*	*1 936 426*	***4 329 530***
Збільшення (зменшення) через інші зміни, власний капітал	20	–	–	–	–	–	(386)	–	–	386	–
На 31 грудня 2023 року		**13 837 000**	**135 942**	**(1 102 304)**	**(518 439)**	**967 777**	**202 991**	**1 328 691**	**(3 405)**	**(3 602 601)**	**11 245 652**

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

В.о. Голови Правління Родіон МОРОЗОВ

Головний бухгалтер Наталія ІЛЬНИЦЬКА

15 березня 2024 року

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Мішковець Ганна Василівна, студентка 2 курсу, заочної форми навчання, економічного факультету, спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітня програма «Фінанси і кредит», адреса електронної пошти: anna213021@gmail.com.

–підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Аналіз ефективності обслуговування фізичних осіб в умовах війни на прикладі АБ «УКРГАЗБАНК» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

–згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

_____	_____	____Мішковець Г.В.____
(дата)	(підпис)	(ініціали, прізвище)